

# Budai Napló

XIV. évf.  
96. (1)  
szám.

Buda érdekeit a várospolitikai, közgazdasági, társadalom-, művészet és sport terén szolgáló újság. Szerkesztőség és kiadóhivatal: II. Fő-utca 68. szám. Minden levél a szerkesztőségnek címzendő. Előfizetése egy évre 12 korona. Egyes szám ára 25 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
J. VIRAAG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles és egy centiméter magas terület egyszeri közlésénél 3 korona. Minden további centiméter 2 korona. Negyedéves hirdetőknél kedvezmény. Nyiltér sora 3 K. Szöveg között 4 K. A hirdetések díja a megrendeléskor előre fizetendő.

1917.  
január  
hó

## Gonddal

mérlegelve és a lelkiismeretes krónikás szemével nézve Budapest fejlődését s ezzel kapcsolatosan a város *súlypontjának* eltolódását, — Budára nézve kedvező eredményre utunk.

Ezelőtt 25 esztendővel a súlypont a Múzeum-körut és Rákóczi-ut sarkán volt. A nagy körut kiépítése és a két kiállítás révén bekövetkezett rohamos fejlődés alapján a súlypont lassan eltolódott a Népszínházhoz a nagy körut és a Rákóczi-ut sarkára. Vérmesebb emberek már azt is hangoztatták, hogy néhány éven belül a Baross-téren lesz a súlypont. Csakhogy az Erzsébethid építése és ezzel kapcsolatosan a belváros szabályozása ismét a Duna felé hozta vissza a súlypontot és ma már azoknak van igazuk akik Budapest súlypontját az Eskü-térre teszik.

Huszonöt év alatt tehát — egy nagy kilengés után — a súlypont közelebb jutott a Dunához és ezzel Budához is.

Még kedvezőbb budai szempontból a közeli jövő perspektívája.

A Tabán és Lágymányos kiépítése esetén kapcsolatosan a Boráros-téri hiddal, a Hengermalom környékének szabályozása, az Andor-utcai főszivattyutelep s az ezzel kapcsolatos csatorna-rendszer kiépítése után, mindig föltéve, hogy a műegyetem mögötti tó feltöltése is meg lesz és ami a legfőbb volna a téli kikötő végleges rendezése s egy kikötőszertű dunai csatornának a kelet felé való megteremtése — *áthozná egy negyedszázadra a súlypontot Budára.*

Ez magával hozná a budai hegyvidék rendkívüli fejlesztését és egy pitoreszken szép hegyi város kialakulását.

Nem vérmes remények ezek, hanem a fejlődés természetes útja, mely megengedi a súlypont újabb kilengését nyugatra, azaz Budára, a Döbrentei-térre és bekövetkeznék a súlypont áthelyezésével a budai oldal csodás föllendülése.

A mesterséges terjesztés és a város fejlődésének irányát erőszakosan meghatározni óhajtó irodai tervek meghiusultak. Sem a Lipótváros sem az Angyal-föld nem bizonyult fejlődésképesnek addig, amíg ezeket a városrészeket gyárak övei zárják körül. A gyárakon túl nincs fejlődés

sőt a gyárakon innen is csak igen lassu. Látjuk, hogy a köruton belül eső részen a Lipótvárosnak, a törvényeszek, a parlament és a miniszteriumok közvetlen közelében paragon hevernek évtizedek óta olyan telkek, aminőkért másut négy-szögméterenkint ezeket is szívesen adtak.

Ma a természetes fejlődés rendje Buda felé tolja a súlypontot, ami majd lehetővé teszi a Tabán fölépítését, mely nélkül csak ábránd maradna sokáig.

A súlypont majd vissza kerül ismét Pestre és a pályaudvarok kihelyezése után ismét nagy kilengéssel lesz északra s akkor megvalósulnak a mostani mesterséges papirostervek és sor kerül a Lipótvárosra és Angyal-földre.

Egyelőre Buda van soron.

## Buda, január hó.

Az új fogorban régi rosz fogként hat a Budát Pestről néző emberre az az ócska épülecsoport, mely a várban a királyi palota és a Halászbástya között áll. A miniszterelnökség és a hadtestparancsnokság ósdi épületei. A vár szilhuettjét megkevertük pompás új építkezéssel, mely tetszősebb a régi disztelen épületeknél s már kuszált a kép, sőt ez a toldozás a szép részletek hátrányára szolgál. Kedvezően oldaná meg ezt a kérdést az Erzsébet szobor, mely rendkívüli nagy pénzalapja révén magában egyesítené holdog emlékeztető I. Ferenc József királyunk emlékéit is. Egy hatalmas lovasszobor már is nagy segítségére volna tervező művészeinknek s megoldhatóvá tenné a szobor ügyét a várban ezen a részén.

A közöny kapuját ököllel kell döngetni, mert különben elalszik az érdeklődés még a legfontosabb kérdések iránt is. A kereskedelmi és ipari kikötő ügyét évek óta tartja felszinen dr. Havass Rezső szföv. biz. tag, aki szívós kitartással napirendre hozza minduntalan s így ma már a közönség tudatában is nagy fontosságú kérdéssé nőtte ki magát. Különös perspektívát nyitott ez irányban a Budapesten legutóbb rendezett Duna-konferencia mely alkalmával nagyon kötöttük az ebet a karóhoz és a december 6-án tartott városi közgyűlésen tett interpellációjában Havass Rezső dr. hivatkozott *Hoszposzky* Alajos min. tan. kijelentésére, hogy „... címmel és szavakkal nem lehet elintézni a kérdést. Hiába nevezik ki Budapestet dunai központnak, ha

nem lesznek meg az ehhez szükséges berendezéseink, akkor a hajók ezentul is csak *fütyülni* fognak Budapesten. Ellenben ha Budapest olyan kikötőt és a kikötőt kiegészítő intézményeket kap, amelyek a hajókat ide vonzzák, akkor hiábavaló lesz Bécs polgármesterének minden igyekezete! — Budapest fölényét nem lesz képes elvitatni... „ És dr. Havass rögtön hozzá is teszi, hogy Bécsben serényen dolgoznak s attól kell tartanunk, hogy meg előzzenek bennünket a *freudenau* kikötővel. A soroksári dunaág torkolatánál épülő kikötő létesítését 1914. július 1-én határozta el a közgyűlés s a munkálatok meg is indultak, de a befejezést késlelteti a háboru. Pedig a Duna felett való uralom elsősorban miket magyarokat illet meg, mert a folyó hajózható szakaszának legnagyobb hosszúsága Magyarországra esik. Jut belőle ugyanis Németországra 362 klm., Ausztriára 346 klm. Magyarországra pedig 941 klm., a többi rész Szerbiával, Romániával, Bulgáriával és Oroszországgal együtt csak 920 klm. Ezt a földrajzi jogot intézményekkel is biztosítani kell, — mert leszorultunk a nyeregből. Két csatornát is építenek a németek: a Rajna—Duna és a Duna—Odera csatornát s ezzel úgy az északi, mint a keleti tengerrel jutunk közvetlen összeköttetésbe. A magyar kormány foglalkozik a Duna—Száva—Kulpa—Fiume csatorna kérdésével és előtérben áll a Duna—Morava—Vardar—Szaloniki csatorna terve is. A békekötésnél valószínűleg szükség lesz a Csernavoda—Constanzai csatornára, mely új Duna torkolat lesz és Oroszországot elzárja a Dunától. A viláfgazalmi uthálózat egész sora ez, amelynek központjává kell tenni Budapestet, mert földrajzi fekvése is azzá tette. Átérezte a közgyűlés is ennek az interpellációnak fontosságát és zajosn megéljenzte érte dr. Havass. — Mi a magunk részéről hozzá fűzzük ehhez, hogy már a múlt évben május 25-én kiadott számunkban megírtuk, hogy az az egy kikötő kevés lesz és négy kikötőre van szükségünk: Újpesten, a soroksári dunaágban, Lágymányoson és Óbudán. Mind a négy kikötő megvan csak épen modernül ki kellene építeni. Az újpesti kikötőt ki kell építeni csatornaszerűen Pestújhelyig, — a lágymányosit pedig a kelenföldi állomásig.

Kevés áldozattal járna a közuti vasut oly irányu berendezkedése, ahogy azt a városházán ajánlotta *Baranyay* Sándor, hogy 75 ös jelzésű kocsit ne csak az Enyedy-utca sarkáig járjon, hanem az Istenhegyi-utig. Két váltó-állító gyerek, vagy olyan jelzőkészülék, mint a Lánchid-nál és a Pálffy-téren segítene a bajon. A krisztinavárosnak ez a része, melyet eddig a Déli vasut nagy árokja zárt el a várostól, minden mostoha

körülmény dacára nagyott változott. Ott van a Pedagógium, ott van a csendőrlaktanya, a böszörményi-uti iskola, ott van a postástelep és ez a vidék teljesen hozzáférhetlen, mert a mai közlekedési viszonyok mellett a Farkasrétre sehogy sem lehet eljutni. Pedig nagy hivatása volna e vasutnak a Svábhegy szempontjából is, mely a fogaskerektű forgalmi csődje révén lassan szintén hozzáférhetlenné válik, 3000 család lakik fent télen is — panaszkolta *Baransky* Gyula a közgyűlésen — és oda csak életveszedelemmel lehet feljutni. A farkasréti vasut már a Svábhegy szelét éri és néhány száz méternyi ut kiépítésével a svábhegyi szállodánál állana meg. Mindez csekély áldozattal járna, csakhogy a közuti ismert recipéje szerint nagy áldozatokat kíván majd *más irányban* a várostól ennek fejében.

A Víziváros jövője mégsem oly kétségbeesítő, ahogy azt hosszú időn át magunk is hittük. Értesülésünk szerint a kereskedelemügyi miniszterium érdeklődik a Fő-utcán lévő régi nyúlkaszárnya épülettömbé iránt, melyet a Vitéz-utca, Csalogány-utca és Gyorskocsi-utca határol körül. Ide tervezik a miniszterium új palotáját, a pestvidéki törvényeszek nehezen épülő palotájá mellé. Az előjáróság új épületét vagy a Hungária-gőzmalom helyére vagy a Pálffy-térre néző üres Ganzgyári telekre s ezzel a Fő-utca momentális épületekkel gyarapodnék, ami e városrészt fejlődésének alapjául szolgálhatna. A Fő-utca különben az az utca, amelynek gyalogjárdáján járni egyáltalán nem lehet. Vaskerítés, lépcső, föl-le, egymást váltják, úgy, hogy még a gyalog járók is a kocsiuttra szorulnak.

A spórolás nem nagy erénye a mi szeretett fővárosunknak. Csak amikor bajok vannak a költségvetés körül, akkor egyszeribe szeretnék eladni az automobiloikat, leszállítani a 80 ezer koronás üzemigazgatók fizetését, emelni minden adót, vagyis — ahogy egy városatya találóan megjegyezte, — hogy a kis forrásnak vizét megszorítsák, dinamittal mennek neki, amely rázkodtatástól a forrás végleg bedugul. Pedig nem ez a módja. Rámutatott a helyes utra *Becsey* Antal, aki felhívta a közgyűlés figyelmét arra a körülményre, hogy a csepeli kikötő építkezésével kapcsolatban két vízlépcső áll rendelkezésre, amelyek közül az egyik 7 millió, a másik 14 millió kilowatt óra termelését tudja biztosítani. Tekintve azt, hogy a háboru után a

## KIVÁLÓ CIPŐK

FÉRFI, NŐ ÉS GYERMEKEK SZÁMÁRA  
NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK  
BUDÁN I. KER. KRISZTINATÉR 3. SZ.  
PREISACH JÓZSEF DIVATÁRU HÁZÁBAN

szénarak megdrágulnak, kívánatos lenne, hogy ezzel a kérdéssel az ügyosztály behatóbban foglalkozék, mint eddig foglalkozott. Ki lehetne eszközölni, hogy a földmívelésügyi minisztériumot méltányos feltételek mellett közüzemeink céljaira bocsássa a főváros rendelkezésére a vízi erőt. — Ez volna a grandiozus megtakarítás és nem kell miatta megnyúzni a polgárság bőrét. — De a városi okszerű gazdálkodás alapját képezné az *anyagvizsgálat* is, mely nagy megtakarításokra vezet nemcsak az építkezéseknél, de a papírosnál, olajnál, ruháznál, kátránynál, szénél, faanyagánál, festéknél, irodai szereknél, fémeknél és burkolásnál. Érdemes fűzet fekszik előttünk. *Fenyő Andor* mérnök munkája, mely az anyagvizsgálás gyakorlati jelentőségéről szól. Az évenkénti 25—35 millióra menő közmunkáknál megkalkulható esetleg néhány millió. Ez a *Fenyő Andor*, városi mérnök. Ő mondja és nem mi. Neki pedig elhihetnénk.

**Kiforrás** alatt áll most a *Szabadpolgári párt* belső élete és hacsak föl nem borítja az új rendet a külső álló tabáni plébános-választás, — létre jön az új rend és a belső béke. A párt egy része kifogásolta az előadói tisztséget, melynek az volt a célja, hogy a közgyűlést megelőző párttervezeteken, a megválasztott előadó ismertesse a közgyűlés egész anyagát, az egyes kérdések történetét, fejlődését s ez alapon azokat az értekezlet megvitassa. A mig *Platthy György dr.* volt az előadó, az ő erős egyénisége minden kérdésre rányomta a saját bélyegét és többen ezt kifogásolták. Mióta *Platthy* vissza vonult, egyenesen az előadói tisztség eltörlését követelték. Ez volt a felső krisztinavárosiak álláspontja. A párt egy másik része azt kívánta, hogy a három új választói kerület beosztása szerint jelöljék majd a bizottsági tagokat. Alakult egy klikk, mely a tabáni papválasztásból kiakarta rekeszteni a nem katolikus tagokat, ami erős visszatevészt szült. Most *Szigeti János* alelnök új ügyrendet dolgozott ki, mely tehetőleg tekintetbe veszi az összes kívánságokat, de a párt erős szervezetét nem engedi megbolygatni. Ugy az előadói tisztségét, mint az elnöki tanács intézményét fenntartja és kizárja azt, hogy a párt tudta nélkül — ötletszerűen — lehessen indítványokat benyújtani és interpellálni. A legközelebbi értekezleten elválik minden.

**Visszasírta** a Jellinek rezsimjét a közutónál *Szilágyi Károly*, aki a legutóbbi közgyűlésen bebizonyította, hogy nem igazak a közúti érvei, amelyekkel mentegeti ezt a tarthatatlan közlekedést, mely első sorban Bndát sujtotta. A *szénhiány* való mentegetődzés egyszerűen nem áll. Megbízható információ szerint a közúti vasut a megfelelő szénmennyiséget mindig megkapta. A személyzeti hiány szintén tarthatatlan és azt maga a társaság okozza, mert a mai drágaság mellett 2 korona 60 fillér éhbér mellett senki sem boldog a közúti szekereit tolni. Amíg a közönségtől beszédett millióknak legalább egy részét nem fordítja a közúti forgalmi személyzetének *tisztes* adalmazására addig ezt az okot, komolynak nem szabad elfogadnia sem a tanácsnak, sem a tanácsnak, sem a közgyűlésnek. Ma

a közutón többen utaznak és többet fizetnek, több a bevétel s így a közönség fizeti már meg a személyzetnek járó többletet. Ezzel szemben joggal várhatja, hogy a társaság a kocsikat ne tartsa százzszámra a remisben, hanem állítson be megfelelő díjazással megfelelő személyzetet. Az olyan társaságnál, ahol ötven év múlva a nyugdíjalap talán csak 20 ezer koronával tesz ki többet, mint az igazgatóság egy évi tantiémje, — a város el lehet készülvé mindenre, még arra is, hogy mire magához váltja a vállalatot egészen elfogy a nyugdíjalap. *Szilágyi Károly* igazát bizonyítja, hogy a közgyűlés minden szavát helyeselte.

„**Mi . . . I. Ripka Ferenc a gázgyár vezérigazgatója** stb.“ . . . stb. — így kezdődött az új gázgyár végelszámolásának hirt, amiből látszik, hogy a gázgyárnak jól szervezett sajtóirodája van. Pedig roszkor jött ez a hír, mert a pógártárs keservesen vakarja a füle tövét, hogy a 45 millió gázgyár dacára nincs se gáz, se koksz, se szén, — s a mi van, az drágább. Hiába haragudott a vezérigazgató úr, — nemcsak mint Buda vezérigazgatója, hanem mint a gázgyáré is — és *brutálisnak* mondotta azt az eljárást, hogy a világitást redukálták, — ha ő nem tudta gondját viselni, hogy elegendő szene legyen, ám viselje is a következményeit. Mi azonban kalapot emelünk a vezérigazgató úr előtt, akinek szent nevében indult a gázgyára vonatkozó hír — és ez benne a fontos — mert tagadhatatlanul nagyon ügyes ember. Az új gázgyár tervezéséhez, építéséhez ugyanis vajmi kevés köze van, volt és lesz, de azért ma már az egész monumentális mű, mely elég drága s a bécsi polgármester szerint — „habt ihr da den Bürgern sehr tief in die Tasche gegriffen“, — ma már az ő érdeme, ami ott jó és helyes. És boldogult *Heltai Ferenc* büne, ami ott hiba és ami rosz. Ami megtakarítás a gázgyárnál történt, — azt már a mostani vezérigazgató számlája javára kell írni. Ügyes ember még örökölni is ügyesen tud s az örökség úgy fest, mintha ő szerezte volna. Ha a székesfőváros eléggé gavallér, akkor azt a megtakarított 3 milliót följánlja tiszteletdíjképen az érdemes vezérigazgató úrnak, mert az csak úgy volt megtakarítható, mivel ő annak idején oly vehemsen támadta a pazarló *Heltait*. Igaz, hogy *Heltai* idejében csak negyven millióba került volna a gázgyár, azóta nőtt 45-re s így volt megtakarítható 3. Szóval a *Ripka*-aera két millióba kerül. Ezen az állásponton állhatott a felülvizsgáló városi bizottság is, mert köszönetet szavazott a régebbi igazgatóknak is, a szakértőknek is, csak épen a mostani vezérigazgató úrnak — nem. De azért nagyon ügyesen van beállítva a végelszámolás. Nagyon ügyesen. Kalapot kell emelni. Isten éltesse a mi vezérigazgatónkat aki nemcsak a gázgyáré, de Budáé is. Ő lesz majd Buda grófja: comes Budensis de eadem gazorum. — Vivat!

## KATONAI

cikkek, katonai alsó ruházatok nagyválasztéka

Preisach József I., Krisztina-tér 3.

## HIREK

**Kedves ötlete** volt a háziuraknak, még tíz évvel ezelőtt is, hogy a szobrásznak a pincében a helye, a festőnek pedig a padláson. Ha volt a házukban egy vizes pincehelyiség, kályhát állítottak bele és elnevezték szobrászműhelynek; — a padlás, mely már senkinek sem kellett, nagy ablakot kapott és kész volt a festőműterem: „Atelier!“ Érdemes, hogy elnevezésük miatt ezek a dohos pincék és a háztetőn lévő tyűkretrecek csak háromszoros árban voltak kaphatók. Mi fog most jönni, ha majd a békében felszabadul a házbérszof. Műterem magánházakban igen kevés van Budapesten, különösen Budán s ezek egy része, — a használható modern műterem, melyhez rendes lakás is járul — festő vagy szobrász számára megfizethetetlenül drága. Bizony szoríthatna egy kis helyet Óbudán vagy bárhol Budán a város és mint háziur sem járna éppen rosszul, mert a művész pontos fizető, ha műhelyéről van szó. Sokba nem kerülne és ki is fizetné magát. A városnak meg is van már a praxisa. A város százados-úti művésztelepet jól építette, s csak egy hibája van, hogy nagyon kicsiny. A *Gellérthegy* alján van ugyan egy műterem-bérlőház, de az a mellett, hogy szüknek bizonyult, állandóan úgy is tulzsufolt. A várbazári boltajtókat pedig nem lehet műtermek közé sorozni. A majd épülő új városrész képe is friss színt nyerne egy kis művészteleppel. De mindenesetre jó volna már most tervbe venni, míg a hóborított mezőkön hely van. Jelöljünk meg egypár házhelyet ezen a most még nagy fehér hullámos papirosan, azoknak a társadalmi csoportoknak a számára, melyek legkevésbé szervezettek és legnagyobb szükségük van menedékhelyre.

(*Unghváry Sándor*)

**A legszegényebb plebános** Budán — a várbeli. Kiváló képességei révén egyike a legbecsültebbeknek — a várbeli. A budai közönség körében nem is sejtett vizsás állapotokra világitott rá *Baransky Gyula* a legutóbbi közgyűlésen, amikor a budapesti plebánosok drágasági pótlékáról volt szó. A vár teljesen elnéptelenedett. Maga a belügyminisztérium 15 polgári lakóházat foglalt le és e házak lakói elköltöztek a várból, amelynek csak a fele tartozik különben is a várbeli plebániához s így hiveinek száma összesen 315 családra zsugorodott össze s ezeknek is nagy része kifizetésű tisztviselő és házmester. Mégis ennek a szegény plebániának van a legtöbb reprezentatív munkája és költsége. Ott mondják az összes hivatalos miséket, hivatalos ünnepeket, mint legutóbb a koronázást is. Ezekért díjazás nem jár, de a segédkező papságot a plebános fizeti. *Dr. Hetés Antal* ezeket az adatokat azzal toldotta meg, hogy ennek a plebániának ezer koronával kisebb a jövedelme a stólaból és más mellékjövödelmekből, mint az ujlakinak, mely tán a legszegényebb és csak 1342 korona a bevétel. Ezért sürgős szükség, hogy ennek a plebániának nagyobb drágasági pótlék adassék és helyzete egyáltalán méltóbban rendezessék. A várbeliek illusztris plebánosa

*Nemes Antal* minden tekintetben rászolgált erre.

**Hennyei Vilmos dr.** postafőigazgató egészsége helyreállítása és némi pihenés miatt négy hetet töltött január elejétől február elejéig — Karlsbadban, ahol egy nagyszabású munkáját fejezte be a magyar posta történetéről.

Az „**egy tál lencse**“ fogalmát megváltoztatta a háború s így utólagos helyreigazításra szorult *Baranski Gyula* kijelentése, hogy a *fogaskerekű* vasut hajlandó volt . . . „egy tál lencséért odaadni ezt az üzemet“, a fővárosnak. Hogy kell ezt érteni? Mert régente a potom pénzt jelentette a tál lencse, csaknem azt, hogy — majdnem ingyen. De ma azt is jelentheti, hogy mérge drágán, mert ma egy tál lencse — drága portéka. Oly nagy összeget kérnek érte, hogy meg sem éri . . . Akár csak a fogaskerekű. Rényi tanácsnok azt mondja, hogy néhány hét múlva javaslatot tesz a fogaskerekű megváltására s akkor megtudjuk hitelesen, hogy egy tál lencsét mibe számítja a fogaskerekű vállalat.

**Szerkesztőség: II. Fő-utca 68.**

**A budai fürdők történetéről** a gyér, alig számbavehető magyar följegyzésen kívül, kétféle forrásból meríthető följegyzések állanak rendelkezésünkre — írja *Iván Ede*. — Török jelentések, leírások, amelyeket a budai törökök küldtek Stambulba — ez az egyik. Az országon átutazó külföldi, mindenféle követségek kísérlőinek, külföldi utazóknak, orvosoknak s harci kalandok kedvéért később császári katonai szolgálta álló egyének följegyzései — ez a másik. Az ékesszólásnak valósággal elragadtatás hangján megírt dokumentumai ezek a budai török fürdők szépségeinek. Kis-Ázsiából jött építésszek készítették, magukkal hozva a bizánci, arabs s mohamedán stílusnak konstrukcióban egységes s csak ornamentálisan elhajló motívumait. A kényelemnek, a célszerűségnek s raffinementnek olyan finomságait s invencióit szolgálták az apróbb architekturai ötletekkel, amelyek a legmodernebb fürdők igényett is kielégítenék. Ezeket — sajnos — lemálasztotta az idő, sutba dobta a megmáslt, átformált korszellem igénye: De azokat a török kupolákat, oszlopokat s az egész belső berendezés nagy részét csaknem teljes változatlanágukban ma is úgy bírjuk, mint a török időkben. Mindezen följegyzések szerint a budai fürdőknek alhévvizek néven ismert csoportjába tartoznak: a Sáros-fürdő, Rudas-fürdő és Rác-fürdő. — A Rudas-fürdőt Mohamed basa építette 1543-48 körül, noha egyes adatok *Mustafa* basának tulajdonítják e fürdő keletkezését. — A Rác-fürdő története tulajdonképpen IV. Béla uralkodásáig nyúl vissza. Béla idejében — akinek uralkodása alatt Buda mindinkább nagyobbodott és szépült — 1233-ban már állt itt egy fürdő. *Mátyás király*, akinek hatalmas koncepciójában egy gyönyörű város bontakozott ki a régi Budából, egészen átalakította ezt a fürdőt. Az akkori vár külső falától fedett folyosó vezetett e helyre, amely egyik legszebb ékessége volt *Mátyás* híres kertjének. (Innét volt a fürdő akkori és későbbi elnevezése: — *Király-fürdő*).



**A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság** rendkívüli közgyűlése azt a javaslatot fogadta el, mely a bank alaptőkéjének az eddigi 66 millió koronáról 80 millió koronára való felemelésére vonatkozik. Szükségessé teszi ezt az intézet üzleteinek és üzletforgalmának minden téren való nagyarányu emelkedése, eddig is már érdekkörébe tartozott vállalatok erőteljes fejlődése, valamint az a körülmény, hogy a bank új vállalatoknak bevonásával érdekkörének hálózatát az utóbbi időben jelentékenyen kibővítette. Kell, hogy az intézet alaptőkéje arányba hozassék az általa kezelt megszaporodott idegen tőkékkel. Ugyanis 1913. évi tőkeemelés óta a bank által kezelt idegen tőkék nagyarányu növekedése megítélhető abból, hogy 1913. óta a betétek 59.9 millió koronáról kb. 246 millióra, egyéb hitelezők 97.9 millióról kb. 190 millióra vagyis összesen 157.8 millióról 436 millió koronára emelkedtek. A kibocsátandó 35.000 darab részvény tulnyomó része, 33.000 darab, az eddig részvényeseknek biztosítják 5 : 1 arányban, 580 korona kibocsátási áron, a többit szabadkézből a legkedvezőbbben értékesítik azzal a korlátozással hogy e részvényeknek értékesítési ára a fenti 580 koronánál alacsonyabb nem lehet. Az ilyképpen megejtendő részvénykibocsátás alkalmából a névértéken féltől befolyó 6,300.000 koronányi ártöbblet tekintetében a közgyűlés elhatározta, hogy abból mindenek előtt 300.000 koronát a bank alkalmazottai nyugdíjintézetének újabb megerősítésére adományoz, a fennmaradó 6 millió korona pedig — a részvénykibocsátás költségeinek levonása után — a tartalékalap gyarapítására fordítja. Az intézet saját tőkéje így 106 millió koronára emelkedik.

Az árufelvétel a magyar királyi folyam és tengerhajózási részvénytársaság budapesti állomásai szünetel a további értesítésig, — ha így tart az idő, valószínűleg tavaszig.

Szerkeszti: R. RÉW SÁNDOR

*A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület*  
hetvenhetedik évi

**R E N D E S K Ö Z G Y Ű L É S E T**

1917. évi februárius hó 26-án d. u. 4 órakor

fogja

Budapest, központi épületében (IV. Deák Ferec-utca 5. sz.) megtartani.

Tárgysorozat:

1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak az 1916-ik évi üzleti eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és a tiszta jövedelem iránt.
3. Igazgatósági javaslat az alapszabályok 19, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 36; 37, 40, 41, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 88 és 114. §-ának, valamint a nyugdíjszabályzat 8. §-ának módosítása iránt.
4. Egy részvényes indítványa.
5. Egyéb igazgatósági előterjesztések.
6. Az igazgatóság két [2] tagjának, a felügyelő-bizottság egy [1] tagjának megválasztása és az előző választás folytán a felügyelő-bizottságban eselleg még megüresedő helyek választás utján való betöltése, továbbá a választmány harminchat [36] tagjának megválasztása (alapszabályok 23., 36., 40. és 41. §-ai).

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azou figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár személyben akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1916. december 31-éig névre iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt részvényével együtt letételezett.

Budapest, 1917. februárius 9-én.

Az igazgatóság

(Utánnomás nem díjazatik)

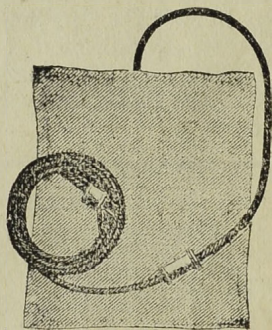
## Elsőrendű női ruhát FÜLES JÓZSEF készít

IV. ker., Váci-utca 49. szám.

Előnyös fizetési feltételek mellett!

Az állatkertben nézzük meg az  
**akváriumot és  
a pálmaházat**

ott szép emléktárgyak jutányos  
áron kaphatók. o o o o o o o



## Villamos testmelegítő

(Dr. HEILBRUN  
rendszer hőmér-  
séklet szabályozó-  
val. ::: Kapható:

**MAGYAR SIEMENS-  
SCHUCKERT MŰVEK**

Budapest, VII. ker.,

Teréz-körut 36. sz.

## Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár Részvénytársaság

**Kölcsönöket** előnyös feltételek mellett  
folyósít,

**Betéteket** könyvecskén vagy folyó-  
számlán 4 és fél százalé-  
kal kamatoztat,

**Tőzsdei megbízásokat** elfogad.

**Sorsjegyek** részletfizetésre.

III. ker. Lajos-utca 148. szám  
Telefon 48—18.

## HADI BUTOR

A HÁBORU ALATT IS SZÁ-  
RAZFÁBOL OLCSÓN KÉSZIT  
PORTALÉKAT, IRODAI  
BERENDEZÉST, MŰBU-  
TORT ABLAKREDŐNYT  
:: TERVEK SZERINT ::  
JAVIT ÉS POLITUROZ

## PÁSZTOR KÁROLY

DISZMŰ ÉS MŰBUTOR ASZTALOS  
II. MARGIT-KÖRUT 55.  
Telefon 121—59      Telefon 121—59

**Virág, koszorú**  
egy félóra alatt kapható  
őzv. Dominits Gyuláné  
virágüzletében

II. Csalogány-utca 50. szám  
(A Szénatér mellett, a régi Szent János  
kórház átellenében.)

## REISZMANN

ZONGORA-TERME. II. KER.,  
ZSIGMOND-UTCA I. PÁLFFY-TÉR



Híres külföldi  
valamint saját  
gyártmányu zong-  
gorák és pianó-  
k nagy választé-  
kú raktára.  
Átjárt zong-  
gorák becsere-  
lőnek vagy  
legmagasabb  
árak mellett  
megvételnek.

**JAVITÁSOK ÉS HANGOLÁSOK**  
kezesség mellett a legolcsóbban  
eszközöletnek. **OLCSÓ BÉRLET!**

**Amerikai** irodabutorok, teljes  
iroda berendezések  
pénztézetek, hatóságok stb részére

**Lingel butorgyár.**

Budapest, VII., Rózsa-utca 4. sz.  
Árjegyzék díjtalan.

## KIDOBOLJUK!

Ezen rovatban közölt hirdetéseknel minden  
szó díja 4 fillér, mely levélbélyegekből  
is beküldhető minden héten szerdái.

**Czimbalom** alig használt, pedálos, be-  
vonulás miatt olcsón eladó. Megtekinthető a  
vált zalogüzletben: Gelb, I. Attila-utca 8.

**Pallas-lexikon** teljesen jó állapot-  
ban eladó olcsón. Bővebbet a kiadóhi-  
vatalban: II Fő-utca 68.

**Hidegkúti-uton** remek 5 szobás villa  
1200 négyszögletes telekkel 70.000 koronáért  
eladó. Bővebbet Paulovits I. Krisztina-  
körut 87. szám.

**Modern** kisebb házat veszek budai  
oldalon vagy tisztviselő-telepen. Értesítést  
ár megjelöléssel a kiadóba kérem.

**Fazekas-utcánál** 3 szobás és kétszer  
egy szobás családi ház 40.000 koronáért  
eladó. Bővebbet levél útján: Budai Napló.

**Szentendrén** olcsón eladó szabad  
kézből egy ház 3 szobával, tágas udvarral,  
pince, padlás és istállóval a Deák Ferenc-  
utcában, azonkívül nagy gyümölcsös az  
országút mentén, két holdnál nagyobb ter-  
jedelemben. Bővebbet Németh ácsnál  
Szentendrén.

**Rokkant** katona, vagy testi  
hibával bíró szépirásu fiatal ember  
iroda vezetésére kerestetik. Garan-  
ciánként szolgáló ajánlások előnyben.  
Levelek „Ép lélek” jelígyével a kia-  
dóba: Budai Napló.

**Szénatérnél** óriási sarokpalota egy  
millió koronáért eladó. 400.000 koronával  
átvehető. Cim a kiadóban.

**Lakatos tanonc** felvétetik Budán:  
Wolfarht Ödön lakatosmesternél II. Kapu-  
cinus-utca 4.

**Villát** villamos mentén, gázzal; villany-  
nyal azonnal kibérellek. Közbenjárót díjazok  
Értesítést kérek e lap kiadójába.

**Szénatérnél** 4 kis lakásos házikó  
üzlethelyiséggel 34.000 koronáért eladó.  
Részletek Paulovits I. Krisztina-körut 87.

**Lajos-utcában** emeletes ház befásított  
udvarral 76.000 koronáért eladó. 30.000  
koronával átvehető. Felvilágosítást ad:  
Paulovits I. Krisztina-körut 87.

# Budai Napló

XIV. évf.  
97.  
szám.

Buda érdekeit a városi politika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság. Előfizetése egy évre 12 korona. Egyes szám ára 25 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: II., Fő-utca 68. szám.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
J. VIRAÁG BÉLA

Hirdetés ára: Egy hasáb széles és egy centiméter magas terület egyszeri közlésénél 3 korona. Minden további centiméter 2 korona. Nyilttér sora 3 K. Szöveg között 4 korona. A hirdetések díja a megrendeléskor előre fizetendő.

1917.  
március  
18.

## Képviselőválasztás a II. kerületben.

Kollár Lajos udv. tan. ügyvéd jelölése.

Csoda történt a Vizivárosban. Az a városrész, amely képviselőjét mindig a legmagasabb körökben kereste és soha nem adta nyugalmazott miniszteren alul, most egy egyszerű udvari tanácsossal éri be. Tán megunta a megközelíthetetlen magasságban ragyogó ékköveket, amelyek egész ország díszére vannak rendelve, talán baráti melegség és közvetlenség után vágyott, melyet eddig nélkülözni volt kénytelen? Akárhogy van, Kollár Lajos büszkén mutathat rá elődeire. Talán nem is olyan csoda, nem is olyan véletlen, talán épen az ő elődjének hozzáférhetetlensége érlelte meg a kerületben azt a tudatot, hogy a kerület képét olyan ember viselje, aki mégis csak megközelíthető, — mert a kerületnek sok a baja, hiánya, panasza, — sok a szegény embere, akinek nincs hova fordulnia.

A jelölő megbeszéléseknél először a régi divat szerint akartak eljárni, de nem akadt *választható* miniszter, sem államtitkár. Erre azután fölajánlották a jelöltséget Kollár Lajos ügyvédnek, aki mint udvari tanácsos, a felsőbb tizezer tagja, helyi jelölt, budai ember, akire 25 év óta rakosgatja a kerület minden díszét, bizalmát, hatalmát.

Csak hogy Kollár Lajos elhárította magát a bizalomnak ezt a szűkebbkörű megnyilatkozását, hivatkozva a családjának tett ígéretre, mely szerint újabb munkát nem vállal és kiméli egészségét. Ő irányította ekkor a kerület figyelmét dr. Bódy Tivadar első alpolgármesterre, aki hosszú ideig élt a kerületben, innen nősült, s a városnál is sokat tehetne a kerületért.

Tudott dolog, hogy Bódy már régebben tervezte, hogy két terhes, felelősségteljes hivatalának — a városnál és a városi villamosnál — egyikét letegye. Szívesen ment volna nyugdíjba mint alpolgármester, hogy megtartsa a városi vasút alelnök-igazgatói állását, s emellett képviselje a II-ik kerületet. Ez rokonszenves megoldás lett volna a kormány előtt is, ahol mint városi szakembert szívesen látták volna.

A kerületben hamar híre terjedt és a polgárság elég melegen fogadta. Városfejlesztési szempontokból vérmes reményeket fűztek a jelöléshez.

A kerület egyes vezéreiből érintkezésbe is léptek Bódyval, aki

szívesen vállalkozott, ha kerületi vezérférfi nem vállalkoznék. Ő viszont Kollárt ajánlotta és határozottan kijelentette, hogy Kollár ellenében nem vállalja a jelöltséget.

Kollár híveinek egy része erre frontot változtatott, más jelöltet kerestek és több név került kombinációba.

A II-ik kerületi munkapárt ekkor tartotta első hivatalos jelölőgyűlését, s ezen Kollár Lajosnak ajánlotta fel a jelöltséget, aki nem volt Budapesten, s így egy megbízottja jelentette ki, hogy családi okokból aligha vállalja a jelöltséget.

Itt ismét szóba került dr. Bódy Tivadar jelöltsége, mely ellen azonban felhozták az inkompatibilitás kérdését, mely Sándor Pál révén Bódyt is fenyegetné megválasztatása esetén. Kollár személyes hívei azt követelték, hogy addig, amíg Kollár Lajos személyesen nem nyilatkozik, mást ne jelöljenek, legkevésbé azt, akinek jelölése előrelátható komplikációkkal jár.

A gyűlésen elnöklő dr. Henyey Vilmos erre megvilágította az összeférhetetlenség kérdését és kimutatta, hogy abban veszedelem aligha van, de utalt az idő rövidségére is, mely kötelezi a munkapártot a mielőbbi végleges állásfoglalásra. Ezért kívánatosnak mondta annak megbeszélését, hogy mi legyen, ha Kollár mégsem fogadja el a jelölést.

Ez esetre ő is dr. Bódy Tivadart ajánlotta, mint a legalkalmasabb jelöltet.

A gyűlés ezt kedvezően fogadta s azzal oszlott szét, hogy a következő héten, amikor Kollár Lajos itthon lesz, ismét ülésre jön össze, amikor meg lesz már Kollár döntő válasza.

E néhány napi időközben volt a függetlenségi- és 48-as párt szűkebb értekezlete, melyen a pártközi megállapodásra való tekintettel kimondotta a párt, hogy jelöltet nem állít, tagjait pedig felhívja, hogy szavazatuk leadásánál csak arra ügyeljenek, nehogy oly jelöltekre szavazzanak, akik a nemzet nehéz küzdelmeinek idején a nemzeti iránynyal szembe helyezkedtek.

A pártközi megegyezés alapján nem állított jelöltet a kerületi demokrata párt sem.

Sok és nagytekintélyű iparos-tagja révén máskor nagyszílyú Iparoskör vezérférfiai szintén azt határozták értekezletükön, hogy a nagy számban hadbavonult tagokra való tekintettel, állást nem foglal a kör, de kimondotta,

hogy a jövőben csak azt a jelöltet támogatja, aki az Iparos-körből kiindult országos mozgalmat, az iparosok nyugdíjellátása intézményének ügyét végleges elintézés elé tudja vinni.

Időközben felmerült még Kornfeld Mór báró (munkapárti), Mezei Ernő (függetlenségi), Méhely Kálmán (alkotmánypárti), Alpár Ignác (munkapárti), dr. Krejesi Rezső (radikális polgárpárt) jelölésének híre, melyek felett azonban ez alkalommal napirendre tért a a kerület polgársága.

A hazatérő Kollárt kényes helyzet várta itthon: szembe volt állítva egymással a pártegység a kerület presztízsével, amit az ő személye, s az abban összekulcsolódó jelölés volt hivatva megoldani. Ez esetben viszont szembe kerül Bódyval, akinek jelöltséget legmelegebben épen maga Kollár karolta föl.

Az idő rövid volt. Határozni kellett és ekkor legcélravezetőbbnek látszott a közvetlen megbeszélés. A találkozásnál Bódy gavalléros udvariassággal hivatkozott a kijelentésére, hogy Kollárral, mint a munkapárt elnökével és helyi jelölttel szemben, nem megy harcba és visszalépett, ahogy azt egy levélben a választás elnökének, dr. Henyey Vilmosnak meg is írta.

Ezzel minden nyílt kérdés meg volt oldva, elsimult ez a disszonáns hang is és este a pártértekezleten egyhangulag Kollár Lajost jelölték. Másnap már megjelentek a plakátok és harmadnapon az újabb plakát száznál több aláírással, melyen meghívta a bizottság a polgárságot március hó 17-én este 7 órára a Vigadóba, ahol a jelölt nagy hallgatóság előtt, zajos tetszés mellett elmondotta programbeszédét.

Ezt társasvacsora követte a polgári körben, ahol dr. Sztehló Kornél udv. tan. üdvözölte mindnyájuk nevében Kollár Lajost, aki meghatottan köszönte meg az üdvözlőt. Ezután dr. Kozma Jenő a párt ügyvezető elnöke, emelte ki Kollár érdemeit. Felszólaltak még Havas Károly kuriai tanácselnök, dr. Exner Kornél közigazgatási bíró és egyetemi r. k. tanár, dr. Pap József udv. tan., az ügyvédi kamara alelnöke és dr. Fabró Henrik.

A választás elnöke: Henyey Vilmos dr., a küldöttségi elnök: dr. Rose Henrik, helyettesei: dr. Vladár Tivadar és Okányi Imre székesfővárosi bizottsági tagok.

Pótagok: Weimesz Marian szív. biz. tag és Dessauer Lipót. — Jegyzők: dr. Jahl Rezső és dr. Póka Ervin.

## Meddő Budapest.

Ideges érdeklődéssel, oldalról-oldalra változó érzelmek között lapozgatom dr. Madzar József fenti címen megjelent közleményét, amely a „Városi Szemle” mult évi utolsó számában látott napvilágot. Alapjában véve egyszerű, a tudományosság szürke köntösébe öltöztetett tanulmány. De, aki a rideg számoszlopokban nem a számok élettelen tömegét, hanem egy fiatal nagyváros fejlődésének elevenségétől nyüzsgő képét látja meg és aki a szárazon egymás mellé rótt tömör gondolatokban nem elvont filozófiai elméletet, hanem a magyar faj életfeltételeinek és betegségének diagnózisát ismeri fel, annak lelkére és értelmére e szürke tanulmány és értelmére e szürke tanulmány Zola megrázó realitásával, Tolstoj mélységeivel és Madách fantáziájának elmét és ideget izgató színességével hat.

A magyar főváros népszaporodásának törvényszerűségeit kutatva, a csecsemők születésének és halálozásának körülményeit 1874—1913-ig elemezte meg. Két fontos momentum domborodik ki e fejtegetésből. Az egyik az, hogy az *élveszületések száma lassan, de fokozatosan csökken; a csecsemőhalandóság ezzel szemben megnyugtatóan javul.* 1909-ben 29 európai nagyváros közül a születések arányszámában 35.9 százalékkal Moszkva vezetett, Páris 18.5 százalékkal a sorban legutolsó; Budapest 26.6 százalékkal körülbelül a középen foglal helyet. A csecsemőhalálozás tekintetében 32.6 százalékkal ismét Moszkva áll az első helyen; Amszterdam 8 százalékkal érte el a minimumot; Budapest 16.2 százalékkal volt a halálozás arányszáma. A haladó kultúra tehát mindkét irányban rányomta a maga bélyegét fővárosunk népességi viszonyaira. S amennyire örvendetes, hogy a csecsemőhalandóságot céltudatosan fejlesztett közegészségügyünk meg tudta állítani, sőt vissza tudta fejleszteni romboló munkájában, annyira aggodalmat

## KIVÁLÓ CIPŐK

FÉRFI, NŐ ÉS GYERMEKEK SZÁMÁRA  
NAGY VÁLASZTEKBA KAPHATÓK  
BUDÁN I. KER. KRISZTINÁTER 3. SZ.  
PREISACH JÓZSEF DIVATÁRUHÁZÁBAN.



## Szives figyelmébe ajánljuk, hogy előfizetése lejárt !!

nácsa bocsátott rendelkezésükre telkeket a várhegy oldalán. A megvalósítás előtt áll az a monumentális terve, melyet egy nagy pénztintézet financiroz, hogy *koronázási emlék-otthon* címen 4—500 szobás otthont létesít a hadban elhunyt hősök hozzátartozói számára, holtig való ellátással, igények szerint való befizetéssel. Egy alapítványi hely 10,000 korona.

**Komjáthy János** a volt budai színházgató, aki eddig a Magyar Színházban vendégszerepelt nagy sikerrel, most a „frontmögötti” színházak szervezését és vezetését vette át felsőbb helyről történt meghívásra.

**Tűzpróba** címén jelent meg ez év elején *Drasche-Lázár* Alfréd nagysikerű regénye és máris elérte második kiadását. A közönség példátlan érdeklődéssel fogadta a kitűnő regényt, melynek második kiadása 6 koronáért megrendelhető minden könyvkereskedőnél.

**Nem maradt ki Buda sem** abból a kulturfejlesztő programból, amit *Wildner* Ödön dr., a közoktatásügynek tanácsnoka lelkesen propagál. A polgári leányiskolákhoz újabban előkészítő tanfolyamot csatol, mely arra képesít, hogy gimnáziumba léphessen át a tovább tanulni óhajító növendék. Budán, az öt polgári leányiskola részére a *Batthyány*-utcában állítják fel e tanfolyamot, módot nyújtva a leányoknak, hogy helyben, költséget és fáradságot kímélve, tanulhassanak.

**Meghívó.** A Kelenföldi Helyi Segítő Bizottság közgyűlési testülete és a Kelenföldi Népszegítő Szövetség végrehajtó bizottsága e hó 24-én, szombaton délután 5 órakor a Fehérvári-út 25. szám alatti iskolában együttes értekezletet tart, amelynek fontos tárgyai: 1. A népjóléti központ és a segítő szervezet újabb organizációjának ismertetése. 2. A Kelenföldön létesítendő csecsemőgondozó-intézet ügye. Azonkívül folyó ügyeket intéznek el.

**Valamikor...** régesrég, amikor az én első verseskötetemet megjelent, kiadót kerestem rá, de nem találtam. Nem kellett a kezdő író. Azután nyomdát kerestem, amely hitelbe kinyomtatná. Így jutottam az akkor nagy hírű *Buschmann*-nyomdába. Ott szóba álltak velem és *Buschmann* Ferenc, aki már akkor is ősz ember volt, megkérdezte boldogult Silberstein-Eötvös Adolfot, Bartók Lajost és Szabó Endrét, hogy van-e jövője ennek a kezdő írónak? Jó emberem volt mindahárom és jó választ is adhattak, mert a nyomda kinyomatta a verskötetemet — élclapokban megjelent szatirikus versek voltak — és kiadóm is akadt a Révai Testvérek cégben. Az igaz, hogy a legtöbb példányt *Ruzsitska*, az antikvárius, adta el. Mert bizony a könyv nem ment. *Balázs* Ignác a Budapesti Hírlap törvényszéki rovatának szerkesztője és boldogult *Barna* Dóri azután úgy segítettek a bajon, hogy a könyvomat utján azt a hirt helyezték el a lapoknál, hogy az osztrák kormány — Ausztriaellenes tendenciája miatt — kitiltotta onnan a könyvemet. Jött azután előfizetés szépen, mert ez kellett a magyaroknak, — és jött *Ruzsitska*. Akkor

még nem volt meg az Otthon-kör és a Fiume-kávéházba járt az íróvilág. Ott vett tölem *Ruzsitska* naponként 20—30 példányt, amíg aztán *Kozma* Andor a „Nemzet” könyvszemléjében meg nem írta, hogy az egész csak ügyes fogás volt. De már akkorára elfogyott a könyv... Elmondottam ezt a történetet azért, mert azt olvastam, hogy az öreg *Buschmann* Ferenc 80 éves korában elhunyt. Általános becslés, derék, okos ember volt az én első pátrónusom, akivel nem találkoztam azóta, hogy Budán szerkesztek lapot. Fogadják őt szívesen Szent Péter, Gutenberg és a betűszedő-angyalok az égből.

**Korteszéköznek** sem lesz utolsó a legközelebbi városi választásoknál a gázóra. Mert a gázóra — ügyesen kezelve — nagyon jó eszköz az emberek puhtására. Olyan modern spanyoleszima. Külön pénz is lehet belőle csinálni. Az élettel nehéz harcokat vívó polgárhoz betesznek egy számlát: — ennyi meg ennyi a gázgyár követelése. Ha 2—3 napon belül nem siet fizetni, beállít egy félelmetes ember azzal, hogy — fizess vagy lezárjuk a gázórát! Az asszony a piacon van, az ember a dolgai után szaladgál, a családnak pedig nincs pénze. Ripsz! a gázórát lezárják. Mire az asszony meglátja a piacról, már a rezsó hideg, azon nem főzhet ebédet és a gázkályha sem ad meleget. De ha nem is zárják le az órát, akkor is két korona bírságot fizet a szegény bérlő. A mellett még szegény is éri. Hiába mondták az inkasszánsnak, hogy délután kifizetik, — olyan nincs a gázgyári sionérban. Szegény ember hiába tiltakozik ez ellen, nem is tehet ellene és — ami fő — ezt megtehetik vele ahányan akarják. No hát nem jó tanácsot adunk a tanácsnak, ha ezt korteszéköznek ajánljuk? — Az elektromos művek is azt írja a számláján, hogy beszünteti az áramszolgáltatást, ha a bérlő nem fizet, — de ott okvetlenül megjön egy levél, amelyben figyelmeztetik a bérlőt hogy lezárják az óráját, ha a kitűzött határidőig nem rendezi a számláját. Így érhető és méltányos.

**Új fiókjában,** a Margit-köruton, melyet a régi Polgári takarékpénztár átalakított helyiségeiben nyitott a *Magyar Bank és Kereskedelmi R-T.*, elintézt minden a bankszakmába vágó pénzügyeket. A bankfiók élén *Ehrlich* Miksa, a budai társaságban ismert jeles szakember áll.

**Alkalmi szövetkezetek** alakultak újabbban csaknem minden nagyobb testület és hivatal kebelében és céljuk az volt, hogy a testület tagjait élelmiszerekkel lássák el. Ez alkalmi szövetkezetek vezetői kisebb állami hivatalnokok, s ezek ellen több helyen vizsgálat indult meg, mivel valószínűvé vált az a panasz, hogy valami hiba lehet a kréta körül, mert azok a régebben még szegény tisztviselők, akik azelőtt egy pohár bort nem szántak maguknak, most vígan pezsgőznek és néha zajos tőlük Buda is.

**Minden harangot** odaadtunk és most sor kerül azokra a kis harangokra, amelyekkel oly kedves csörömpölést végeztek délelőttönként a konyhában, — azokat a sárga kis mozsarakat, amik nagyanyáról maradtak az anyáinkra. Mert a döntő mérkőzéshez szüksége van a hadseregnek nagy fémtartalékokra. A folyó szükségletet eddig kifogástalanul ellátta a jól megszervezett Fémközpont, a fémtartalékgyűjtésénél azonban nehezen tud megküzdeni a közönség csökönös észjárásával. Pedig — hiába — *oda kell adni* ezeket a kedves mozsarakat, megszokott gyertyatartókat és más ilyen apró háziszerszámot.

Sokan azt hiszik, hogy a visszatartott egy-egy tárgy úgy sem

játszik szerepet abban a nagy tömegben, amely az erős agitáció következtében összegyűlt és ezért minden skrupulus nélkül az ilyen tárgyakat visszatartják. Ez idő szerint — előreláthatólag rövid határideig — a fémtárgyak a fémbeváltók útján a Fémközpontnak még beszolgáltatathatók készpénzfizetés ellen, a tulajdonos teljes ellenértéket kap értük és ámbár már vétett a törvényerejű rendeletek ellen, amikor az illető tárgyakat eddig is nem szolgáltatatta be, minden büntetés alól mentesül. Ha azonban a megállapítandó határidőig valaki fémtárgyait nem szolgáltatja be, azokért nemcsak semmi ellenszolgáltatást kapni nem fog, mert azokat elkobozzák, hanem sulyosan meg is büntetik. Az országban mindenütt ellenőrző bizottságokat állítanak fel, amelyeket a legmesszebbmenő jogokkal ruháznak fel, ezek házról-házra járva fogják ellenőrizni az akármilyen félreeső helyen, akármilyen jól eldugott fémtárgyakat és külön utasítás, esetleg feljelentések adatai alapján fogják megvizsgálni, hogy mindenki beszolgáltatotta-e a municiógyártás céljaira az erre rendelt fémkészletét. Akinél az önkéntes beszolgáltatásra adott végső határidő után fémre bukkannak, azt elkobozzák, s az illetőt szigorúan megbüntetik.

**Érdekes kísérletek** végeztek az elmúlt télen a budapesti Állatkertben. A szénhiány miatt megkísérelték egyes fajoknak fűtetlen házakban való átteleltetését. Legjobban sikerült ez az utóbbi kísérlet a keletafrikai és ausztráliai kaszárókval. A két óriás madár kitűnően bírta a legnagyobb hideget. Nappal kün szaladgált a hóban, azután ha már fájni kezdett, bevonult a kunyhójába és az almon felmelegedett. Kifogástalan egészségben telettek át. — Eddig szót a Lendli bácsi szép meséje, csak hogy bennünket budaiakat nehéz beugratni. Még Obudán is tudják, hogy a struc olyan, mint a fogas, aki fiatal korában szálló. Nohát a struc, ha kisebb, akkor kaszár, ha egészen kicsiny, akkor nálunk tűzők. Így hát kaszár tulajdonképpen nincs is, vagy ha csak úgy mint a Sipulusz szójátékában Kaasz Ivor báróról, akitől szivart kért, de nem kapott, felsőhajtván: — Kaasz Ivor, Kaasz szivor, aber gar ka szivor És Lendli bácsi is úgy véli, hogy kaszár, ka szuvar, aber gar kaszuvar!

**Téves diagnózis** áldozata lett *Miklós* Aladár, a törekvő, derék bádogos mester, aki a harctéren szerezte betegségét és végbélgyulladás ellen megoperálták. Ekkor tünt ki, hogy hashártyalobja van. Rövid, de nehéz szenvedés után, 34 éves korában elhunyt, özvegyet és árvát hagyva maga után. A farkasréti temetőben meleg, meghatározható szavakkal búcsúztatta el tagtársát *Váli* Gábor, a II. ker. Iparoskör elnöke.

**Hajózás.** A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy az árufelvételt Wien, Pozsony, Gönyü, Győr és Budapest állomások egymásközti forgalmában 1917. március hó 15-ével megnyitotta. Azonban vasuti állomásokra rendelt küldeményeket további intézkedésig szállításra nem fogad el. Megnyitotta az átkeleli hajójaratokat Nagymaros és Visegrád között is március hó 5-én, 11-én pedig Belgrád és Zimony között.

**Az Esti Újság** ma egyik legelevenebben szerkesztett, korán megjelenő, jól értesült estilapunk. Már az ebédnél mindenki olvashatja. Minden rovata gondosan van összeállítva, de főleg a társadalmi kérdések, az egyes osztályok szociális érdekeinek szolgálata tették olvassá és elterjedté.

# KATONAI

cikkek, katonai alsóruházatok nagyválasztéka

Preisach József I., Krisztina-tér 3.

## TESSÉK ÁLLATKERZI BÉRLETJEGYET VÁLTANI!

Az évi bérletjegy ára felnőtteknek 10 kor., gyermekeknek 5 korona.

**Vizitalaku fénykép** kell a bérletjegyhez.

EZERNÉL több kiváló orvos és tanár ajánlja.



1908. St.-Louis, 1911. Turin Grand Prix.

A KRISTÁLY-FORRÁS

## ÁSVÁNYVIZ

Hasznos ital étvágyavaroknál és emésztési nehézségeknél. Hatha-tos szomjcsillapító. Övszer fertőző betegségek ellen.



## KÖZGAZDASÁG

**A Magyar Általános Hitelbank** igazgatósága közli 1916. évi mérlegét, amely 16,431.203 korona tiszta nyereséget tüntet fel. Az igazgatóság a március 19-én tartandó közgyűlésen indítványozni fogja, hogy osztalékul negyvennyolc korona fizetessék, egy millió a rendes tartalékalap, egy millió az ingatlanok tartalékalapjára fordítassék és 3,893.400 korona (tavaly 3,053.174 kor.) új számlára vitessék át. A hadsegélyezési célokra fordított összegek három millió koronára emelkedtek. A váltótárca 329 millióról 433 millióra, az értékpapíralomány 35 millióról 56 millióra emelkedett. Az intézet összes saját tőkéje, az idei tőkeemeléssel együtt, 231 millió korona fölé emelkedett. A saját tőke az idegen tőkékkel együtt, bele nem számítva az új részvényekre befizetett 85 milliót, 342 millióval emelkedett és jelenleg 1252 millióra rug. A betétek összege 340 millióval 1107 millióra szaporodott. A pénztári forgalom 7619 millióról 9268 millió koronára emelkedett.

**A Kartonnyomó Ipar r.-t.,** Buda egyik legjelentősebb iparvállalata, *Klein* Gyula elnöklete alatt tartott igazgatósági ülésen megállapította az 1915—16. üzletév mérlegét, mely 985.916 korona tiszta nyereséggel zárult. Az igazgatóság a 26-iki közgyűlésnek javasolni fogja, hogy osztalék fejében részvényenként 20 koronát (10 százalék) fizessenek.

**Első Magyar Iparbank,** a március 5-én megtartott igazgatósági ülésén megállapította az 1916. évi mérleget, mely 924.435.78 korona nyereséggel zárul. Az igazgatóság elhatározta, hogy ebből 15 korona osztalékot fizetnek és a tisztviselők nyugdíj- és segélyalapjának dotálása, valamint egyéb alapszabályszerű levonások után fennmaradó 105.845.43 koronát új számlára vigyék át. A bank közgyűlése március hó 20-án lesz.

**A Hungária Egyesült Gözmalomok r.-t.** 3.250.000 K alaptőke mellett 249.386 korona leírás után 1.967.101 K tiszta nyereséget mutat ki, ami a leírások betudásával az alaptőke 68 százalékos kamatoztatásának felel meg.

**A Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részvénytársaság** igazgatósága megállapította az 1916. évre vonatkozó zárszámadást, mely 2.119.275 korona bruttó jövedelem mellett 1.371.669 korona tiszta nyereséggel zárul a tavalyi 1.316.800 koronával szemben. Az igazgatóság a március huszonnegyedikére egybehívandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy az 1916. üzletévre részvényenként 21 korona osztalékot (tavaly 20 korona) fizessenek és hogy az alapszabályszerű jutalékok és egyéb leírások levonása után még fennmaradó összegből 150.000 koronát csatoljanak a tartalékalaphoz. Végül 56.377 koronát új számlára visznek át. Az elért eredmény annál kedvezőbb, mert a váltóleszámitoló üzet, valamint a kézi-zalogüzem a háborús viszonyok folytán jelentékeny visszaesést szenvedett. Megemlítsékre méltó, hogy a takarékpénztárra bízott betét 19.887.342 koronáról 51.268.550 koronára növekedett.

**Az Óbuda-Ujlaki takarékpénztár r.-t.** e hó 12-én tartotta meg Eggenhoffer József elnökle alatt évi rendes közgyűlését. Bartók Béla ügyvezető igazgató előterjesztette az évi jelentést, amely az intézet gondos vezetéséről tanuskodik. A betétek 2.742.705 koronára emelkedtek, leszámítottak 8.009.980 koronát, a váltóállomány 2.910.526 koronára rug. A tiszta nyereség 50.348.59 korona, amelyből, mint tavaly, 6 százalék = részvényenként 12 korona osztalékot fizetnek, tartalékokra 15.000 K-t fordítanak és a maradványt, 4320.14 koronát, új számlára viszik át.

**Magyar Bank és Kereskedelmi r.-t.** közgyűlése nemcsak a lefolyt üzleti esztendő jövedelmeiről szá-

mol be, hanem céltudatos programot ad a háboru után elkövetkező gazdasági szituációkban való elhelyezkedésre. Az elmúlt esztendő 8.238.915 korona tiszta nyereséggel zárult s a részvényesek 8-5 százalék osztalék fejében részvényenként harmincnégy korona osztalékot kapnak. De kapnak ezenfelül a bank új érdekeltiségeiben és régi érdekeltiségeinek kibővítésében garanciákat arra, hogy az intézet a háboru után meginduló gazdasági élet négy legjelentősebb komplexumán:

— az építkezési üzletben téglagyári és faipari érdekeltiségeivel, az export-üzletben keleti és faüzleti érdekeltiségeivel, a mezőgazdasági többtermelésben földbirtokvállalataival és az idegenforgalom fejlesztésében ilyen irányú üzleteivel — hatékonyan fog résztvenni.

**A Belvárosi Takarékpénztár** március 3-án tartotta XXIV. rendes közgyűlését Székely Ferenc udvari tanácsos elnökle alatt. A Veres József ügyvezető igazgató által előterjesztett igazgatósági jelentés szerint a zárszámadások megfelelő leírások után 1.522.774.09 korona tiszta nyereséget eredményeztek, amiből az 1916. évi 24. számú szelvény részvényenként 30 koronával (tavaly 27.50 korona) való beváltására 960.000 koronát fordítanak. Ezután az igazgatóságba újból megválasztottak a kilépő tagok. A felügyelő - bizottságba Püspöky Emil, dr. Dörschug Antal, Francois Lajos, Girardi József, Halápi Oszkár, dr. Kraemer József és Silberberg Károly. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen Székely Ferenc udvari tanácsos elnök, Zólyomi dr. Wágner Géza udv. tan. és királykúti Bachruch Károly udv. tan. alelnökké újból megválasztottak. Az igazgatóság ezen ülésén Urbán Adolf és Acél Ádám cégvezetőket helyettes-igazgatókká nevezte ki. A szelvények folyó hó 5-től kezdve váltatnak be az intézet pénztárainál.

**Az „Erzsébet“ Gözmalom-Társaság** 1917. évi március hó 21-én délelőtt 11 és fél órakor a malom irodahelyiségeiben (III., Zsigmond-utca 55. sz. I. emelet) tartja rendes közgyűlését. Azok a részvényesek, kik szavazati jogokkal élni óhajtanak, tartoznak részvényeiket a szelvényekkel együtt a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank pénztáránál tértvény mellett legkésőbb március hó 23-án déli 12 óráig letéteményezni.

Szerkeszti: R. Rév Sándor.

### ÓBUDA-UJLAKI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Kölcsönöket előnyös feltételek mellett folyósít.

Betéteket könyvecskén vagy folyószámlán 4 és fél százalékkal kamatoztat.

Tőzsdei megbízásokat folyósít.

Sorsjegyek részletfizetésre.

III. ker., Lajos-utca 148. szám.  
Telefon 48—18.



## Hirdetmény.



Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közege a Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XXXVIII. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1917. április 13. és 14-én tartatik meg. A huzások a Magyar Kir. Lottó- és sorsjáték Igazgatóság, mint állami ellenőrző hatóság, és a királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítójánál kaphatók.

Budapest, 1917. évi március hó 18-án.

Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.  
Tolnay. Hazay.



## Szt. Lukács gyógyfürdő

### Téli és nyári gyógyhely

csúsz, köszvény, ideg- és hõrbajok ellen. Természetes forró, meleg kénes források, rádium iszapfürdők, iszapgöngyölések, kő- és kádfürdők, vizgyógyintézetek, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Rádium-Emanatórium. Thermopenetratio. Nagy gyógyszalloda és Thermal-gyógyszalloda. Kimerítő prospektust küld a Szt.-Lukácsfürdő igazg. Budán.

Az állatkertben nézzük meg az

## akváriumot

és a

## pálmaházat

ott szép emléktárgyak jutásnyos áron kaphatók.

## HADI BUTOR

A háboru alatt is szárazfából olcsón készíthető portálékát, irodai berendezést, műbutort, ablakredőnyt tervek szerint. -: Javit és polituroz.

## PÁSZTOR KÁROLY

dizsmű- és műbutorasztalos  
II. MÁRGIT-KÖRUT 55. SZ.  
Telefon 121-59. Telefon 121-59.

## Virág, koszoru

egy félóra alatt kapható

özv. Dominits

Gyuláné virágüzletében

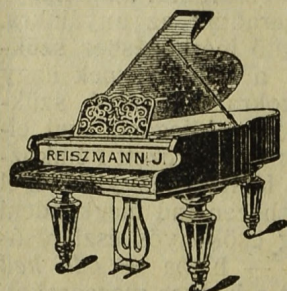
II. ker., Csalogány-  
utca 50. szám. -:

(A Széna-tér mellett, a régi Szent János kórház átellenében.)

## REISZMANN

ZONGORA-TERME

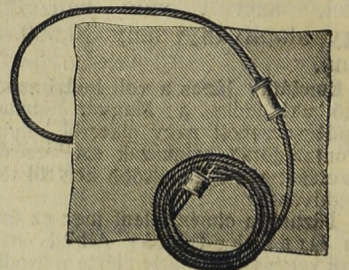
II., ZSIGMOND-UTCA 1. PÁLFFY-TÉR.



Hires külföldi valamint saját gyártmányú zongorák és pianók nagyválasztékú raktára.

Átjátszott zongorák becsértetnek vagy legmagasabb árák mellett megvételnek.

Javitások és hangolások kezeség mellett a legolcsóbban eszközlötnek. Olcsó bérlet!



## VILLAMOS TESTMELEGÍTŐ

Dr. Heilbrun rendszer hőmérséklet szabályozóval. Kapható:

MAGYAR SIEMENS-  
SCHUCKERT-MŰVEK

BUDAPEST, VII. ker.,  
Teréz-körut 36. sz.

## Kidoboljuk!

Ezen rovatban közölt hirdetések díja 30 fillér, mely levélbélyegeken is beküldhető, ahol cím nincsen, ott a kiadóhivatal ad értesítést, de csakis levélbeli megkezesésre.

Gyakornok jó írással, megfelelő iskolai képzettséggel — lehetőleg budai lakos — egy gyári vállalat irodájába felvétetik. Ajánlatokat „Biztos jövő“ alatt e lap kiadóhivatalába küldendők.

Pallas-lexikon, teljesen jó állapotban, olcsón eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban: II., Fő-utca 68.

Hidegkúti-úton remek 5 szobás villa. 1200 négyszögletes telekkel 70.000 koronáért eladó. Bővebbet Paulovits I. Krisztina-körut 87. szám.

Modern kisebb házat veszek budai oldalon vagy tisztviselő-telepen. Értesítést ármegjelöléssel a kiadóba kérem.

Fazekas-utcánál 3 szobás és kétszer egy szobás családi ház 40.000 koronáért eladó. Bővebbet levél útján: Budai Napló.

Rokkant katona, vagy testi hibával bíró, szépírásu fiatal ember iroda vezetésére kerestetik. Garanciaként szolgáló ajánlások előnyben. Levelek „Ép lélek“ jelígyével a kiadóba: Budai Napló.

Szénatérnél óriási sarokpalota egy millió koronáért eladó. 400.000 koronával átvehető. Cím a kiadóban.

Lakatostanonc felvétetik Budán: Wolfahrt Ödön lakatosmesternél, II., Kapucinus-utca 4.

Villát villamos mentén, gázzal, villanyal azonnal kibérek. Közbenjárót díjazok. Értesítést kérek e lap kiadója.

Szénatérnél 4 kis lakásos házikó üzlethelyiséggel 34.000 koronáért eladó. Részletek Paulovits I. Krisztina-körut 87.

Lajos-utcában emeletes ház befásított udvarral 76.000 koronáért eladó. 30.000 koronával átvehető.

# Budai Napló

XIV. évf.  
99.  
szám.

Buda érdekeit a várospolitikai, közgazdasági, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság. Előfizetése egy évre 12 korona. Egyes szám ára 25 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: II., Fő-utca 7. szám.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
J. VIRAÁG BÉLA

Hirdetés ára: Egy hasáb széles és egy centiméter magas terület egyszeri közlésénél 3 korona. Minden további centiméter 2 korona. Nyilttér sora 3 K. Szöveg között 4 korona. A hirdetések díja a megrendeléskor előre fizetendő.

1917.  
július  
14.

## Ügyetlen

szóval kezdte hódoló feliratát Budapest székesfőváros, melyet Őfelsége IV. Károly királyhoz intézett, megkoronázatása alkalmából. A felirat így kezdődik: . . . „Mikor . . .” stb. Rettenetes szó. Kérdés. Mert ha nem kérdés, akkor ezt úgy mondjuk, hogy *amikor*. Már Gárdonyi Géza kioktatta a közönséget, hogy amikor laikus ember akar valamit nagyon szépen leírni, addig rágja a tollat, amíg leírja azt az első szót: — miszerint. Ha a székesfőváros is így kezdte volna, az lehetne a mentése, hogy laikus. Mondhatnánk, hogy adminisztrálni jól tud, de nem mestere az írás művészetének. De így . . . ? Se adminisztrálni, se írni . . . ! Pedig volnának ott a városházán, akik írni tudnának. És idejük is volt készülni ennek a fontos okiratnak a megírására. Épen ötven év. Mindenesetre néhány esztendő, amikor Istenben boldogult öreg királyunk már az emberi kor legvégső határát járta. — És nem is sokból állott volna ennek a hódoló feliratnak a helyes megszerkesztése, csak épen két mondatot kellett volna felcserélni. Így szól a rossz szövegezés: . . . „Mikor szent István koronájával Felsőgedre immár teljességében szállott őseitől örökbe vett hatalma: magyar birodalmának székesfővárosa hódolattal áll trónjának lépcsőjénél.” Ezt a két mondatot kellett volna felcserélni . . . Magyar birodalmának székesfővárosa hódolattal áll trónjának lépcsőjénél, *amikor* szent István . . . stb.

Ime bizonyosság, hogy a világháboru mindent megváltoztat. Eddig az ország szive panaszkodott, hogy oda fent az udvarnál nem bírják kellően a magyar nyelvet. Most, hogy aranyos ifjú királyunk ajakáról üdén, tisztán — mondhatnánk — népiesen csendül a magyar szó, — most az ország szive nem tud jól magyarul.

Hiába, — változunk!

Még a Korvinák is megváltoznak, amikor a Korvinák származási helye: Buda és a vele összeforrott Pest, ezek segítségével szól felséges királyához. Olyan szobafestő patron-disszé válnak, aminővel ma festetik szalonjaikat a hadseregszállító milliómosok. Azoknak megfelel, de a hódoló feliratra nem való. Az okmány díszének nincs semmiféle történelmi karaktere, nincs magja. Olyan viszás

rajta minden. Az évszám arabs betűvel, az hogy december 30 pedig római betűvel. Pedig a magyar okmánydiszítő ornamentika világhírű. Nemcsak a Korvinák, de a még szebb armálisok. Klasszikus művelője volt Bocskay György, Rudolf király világhírű udvari festője, akinek iníciáléit az egész világ elismeri mintának, elsőnek a maga nemében. Budapest szkföv. tanácsának ezt tudnia kellene, hogy az egész világ diszkoraitait a Bocskay-féle betűkkel, ornamentikával ékesítik. Ha ott nem tudnák, bizonyára tudja Ignótus. Ő pedig kéznél van. Ő azt is tudja, hogy az erdélyi udvarnál élt *Fejérvári Csutak* Pál és *Egerházy* Balázs, a XVII-ik században szintén világhírré méltó szép dolgokat produkáltak. De az ország határain túl is terjedő hírnévvel bír az orsz. levéltár mostani heraldikusa, *Sebestyén* József festőművész. S ha mindezt a városházán nem tudnák, — legyen nyugodt afelől a tekintetes tanács, — Bécsben az udvarnál tudják ezt. Pest ismét blamáta Budát. Pest ismét megtagadta Buda ősi tradícióit. Kisebbsnek, ostobábbnak, műveltebbnek látszunk, mint amilyenek vagyunk — Pest jóvoltából.

Buda, július 14.

A multak bűnét fizeti a főváros azzal a rengeteg pénzzel, amibe a Palota-ut roskadozó, düledező támfalainak ducolása kerül. Tudvalevőleg ezt, az új királyi palotához felvivő utat még a roz é emlékeztető és minden közvállalkozásból kizárt Haas és Deutsch cég építette a Holzspach cég megbízásából és a támfalak alá nem épített alapot. Előre megjósolta mindenki, aki az építkezést látta, hogy ezek a nyerskőből épült támfalak nem soká bírják. Tavaly az egyik fordulónál a Zergelépcső közelében kidőlni készült a fal és csak Fock tanácsnok erélye és gyors elhatározása mentette meg a leomlástól. A legmegbízhatóbb cégre bízta a sürgős munkát s azóta a László és Blum vasbetonépítők örök időkre megtámasztották vasból és betonból készült ducokkal. A forgalmat meg sem zavarták. Csakhogy ez a kis utvonat is 180,000 koronába került. Ám — mozog az egész fal három kilométer hosszúságban. Micsoda pénzt fognak ebbe beleducolni! Nyílt seb lesz ez a város költségvetésén, vagy ha úgy tetszik, egy újabb tengeri kigyó.

Élénk a pesti Dunapart nyáron. A Duna szélét mindjobban ellepik a hajók. Uszályok egész sora áll a rakodópart alján és hatalmas daruk könnyedén emelik ki a rakományt. Fűrge munkások teherkocsikra rakják és nyikorogva törtetnek föl a partra . . .

Nekünk is van itt Budán szép rakodópartunk. Szép zöld. Belepi a fű, a moha. Szerelmes párok sétálnak ott suttogva. És egyetlen élet rajtuk a homokszóró kotróhajók egyforma zakatolása, amivel halomra rakják a kavicsot. Más hajót ritkán látunk. Ha csak üresen nem jön át pihenni, amikor várnia kell, amíg uszályai kirakodnak. De minek is jönné ide? Itt nincs se raktár, se magtár. Nincs elevátor. Innen fuvarozni Pestre drága multság, mert *hidon, alaguton fizetni kell a vámot*. A cári család hatalma elpusztulhatott, de a hidvám az örökkévaló. Ezt nem pusztítja el „se a hó, se a revolúció”.

Koncentrációs áramlatok indultak meg Budán, mind a három körletben, ahol a közérdeket szem előtt tartó vezérferfiak érzik az együttműködés szükségét. Nem elvfeleladosokról van szó, amit tisztességes politikus sohasem kíván még ellenfelétől sem, hanem becsületes együttműködésről, mely most a háboru ütötte sebek gyógyításában, háboru után pedig azoknak a nagy nemzeti és gazdasági kérdéseknek előkészítésén és kivitelén munkálkodnék.

A III-ik körletben a kultura terén találkoztak egyelőre a különböző pártok, de meg van a vágy is, a törekvés is, hogy ezt a közélet minden terén keresztülvigyék. Így sikerülne a közszereplés terére hozni ismét azokat is, akik különféle okokból visszavonultak, de mert értékes elemek, s nyíltan visszavonulásukat maga a körlet és annak sokféle érdeke.

Nagyon komoly ügyben gyűltek tanácskozásra a napokban gróf *Apponyi* Albertné meghívására Badal Ede, Hosszu István, Ripka Ferenc, Papp Vilmos, Rottenbiller Fülöp és Becsey Antal a I. ker. közjótékony-sági egyesület vezéremberei. Apponyi grófnének ugyanis sikerült kieszközölnie a városnál, hogy a Szarvas-téri rozoga iskolaépületet átalakíttatja étkezőhelyiségekké, gyűjtés útján pedig összehoz 16—20 ezer koronát egy modern konyhaberendezésre és a közlelmezési hivatal által adott termények s más élelmicikkekkel naponta ezeröttszáz ebédet főzet a népkonyha számára. A polgári osztály számára is rendeznek be étkezőhelyiséget, a hol nagyon mérsékelt áron, esetleg egészen díjtalanul juthat ebédhez a szegény sorsu tisztviselő is. Nagy horderejű szociális intézmény lesz ez, mely sok keserű nélkülözésnek venné elejét.

Rozoga ma már minden kocsija a Közutinak. Tűrhetetlen, elviselhetetlen az utazás, főleg a pótkocsikon. Olyan nyikorgás, rázás és recsegés, olyan prütyögés és berregés kíséri az indulást és megállást, hogy még az ép idegzetű ember sem bírja. A kocsik kinnal másznak, örökös a tologatás és mindenki könnyűlten

felsőhajt, amikor a Lánchid alatt kinnal átvergődött egy ilyen elnyűtt tákolmány. A Közuti nem javít semmit, egy fillért sem fektet az útjába, amióta a megváltás terve kísért és csak épen egy Baross Gábor hiányzik, aki egy pár milló erejéig megbírságná ezt a társaságot, mint ahogy tette az osztrák államvasutakkal az átvétel előtt. Régebben volt egy állandó őrszemünk, aki gukkerrel és órával a kezében leste a Lánchid-tól induló közuti kocsikat és minden mulasztást rögtön bejelentett. Volt is akkor rend és végül is megépült a Lánchid alatti átjáró, csakhogy ettől a kellemetlen kontrolltól megszabaduljon a Közuti. A városnak hivatalból kellene kiküldenie néhány szakembert, akik állandóan és a Közuti tudta nélkül ellenőriznék a kocsikat és az így készült jelentés alapján a kormány kiróhatná a bírságot a város kérelmére. De ki merné ezt indítványozni?

## Választás előtt!

Mi készül Budán?

A struccok most is bedugják a fejüket a homokba és végigszáguld felettük a *Számum* orkánja. A struccok vagy kibírják, vagy ott vesznek. A világháboru ma már véres hadijátékká lett, de ott már a háboru sorsát eldöntő eseményekre számítani nem lehet. A hadviselő felek nagyon kitanulták már a háboru mesterségét. Előterbe kellett tehát tolni azokat az eszméket, amelyek az idők méhében élnek, hogyha már anyagi eredményeket nem lehet elérni a milliónyi halott és nyomorék révén, legalább erkölcsi eredményekkel igazolhassák eljárásukat a világmérszárlás intézői. A jelszó ma a társadalom megújítása, az ember társadalmi egyenlőségének ünnepies beiktatása.

És megindult világszerte a társadalmi átalakulás, hogy átalakulva — megteremtse a világékét.

Választáson kezdjük mi magyarok. A hadviselő országokban ez lesz az első választás. Hej, ha mi ezt okosan, komolyan meg tudnánk csinálni!

Budán, a konzervatív Budán még nem forrott ki teljesen semmiféle áramlat. Kiséretek, tapogatódzások folynak. A régi nevek mellé újak kerülnek. Némely körletben ugylátszik, hogy megdő az egész régi rend, — némelyikben pedig olyan a csend, mintha nem is készülne semmi. Pedig készül. Titokban, suttóban, nehogy a kártyába lészon az ellenfél.

## KIVÁLÓ CIPŐK

FÉRFI, NŐ ÉS GYERMEKEK SZÁMÁRA  
NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK  
BUDÁN I. KER. KRISZTINÁTER 3. SZ.  
PREISACH JÓZSEF DIVATÁRU-  
HÁZÁBAN.

Az új választási törvény alapján Budán öt választó-kerület lesz. A nagy I. kerület három részre oszlik: A Vár, a Krisztinaváros és a Tabán — Kelenföld és a Lágymányos — és a Krisztina-köruton tul eső rész a budai hegyvidékkel, ahová a II. kerületnek egy része is beleesik.

Igy a II. kerület is két részre oszlik: a hegyvidék még együtt választ az I. kerülettel s ahová az Országút egy része is tartozik és — a Viziváros.

Óbuda—Ujlak lesz az ötödik választó-kerület.

Az I. és II. kerületben a választó-kerületek új beosztása révén a pártbeli erőviszonyok is erős eltolódásoknak vannak kitéve s így az eredmények alig láthatók előre.

A várbeli kerületben alighanem miniszter fog föllépni. Talán Szurmay, akit azonban a Viziváros számára is szeretnének megnyerni, s aki föltétlenül számíthat az iparosokra. Szebeny Antal örökére igényt tart, de alkotmánypárti programmal Ripka Ferenc is, a gázgyár vezérigazgatója, aki a felső krisztinavárosi kaszinó révén megszerezte a kellő összeköttetéseket. Épen vele szemben készül harcra az alsó krisztinavárosi polgári kaszinó — ezek még a múltból való elszámolások — és szívesen támogatná egy miniszter jelöltségét. Ellenkező esetben kész fölléptetni Garancsy Mihályt, a közmunkatanács atelnökét, aki azonban véglegesen még nem nyilatkozott.

A hegyvidéki kerületben a függetlenségi Perczel Béla nagy népszerűségével szemben, aligha lép föl ellenjelölt.

A Kelenföldön még nem szűrődtek le kellően a nézetek. Ott olyan helyi jelöltet keresnek, aki a közügyekért lelkesedni tud és aki a kerület különválása esetén a városházán és a kormánynál mindazt ki tudja eszközölni, amire a kerületnek szüksége lesz. A kerület érdekeinek legjobban megfelelne egy alkotmánypárti jelölt. Egyideig Platthy Györgyöt is emlegették, aki azonban nem megy fölösleges harcra, mert most biztos neki régi kerülete Dunavecson.

Mindenki szívesen állana Becsey Antal zászlaja alá, ha rendkívüli elfoglaltsága mellett vállalná a jelöltséget. Róla tudott dolog, hogy rendkívüli skrupulozitással kerulte — még mint városatya is — az összeférhetetlenséget és a főváros számára csak azért végzett díjtalanul sok mindenféle, a szakmájába vágó tervezést, hogy az inkompatibilitásnak még a látszatát is elkerülje. A kerület szociális és közgazdasági ügyeinek intézésében nagy része van és nagy tudása e téren még a képviselőházban is az első klasszisba sorozná. Határozott nyilatkozatot még nem tett.

Teles Aladár érdekében agítal néhány személyes híve és mint különlegességet emlegetik Gamauf Géza jelöltségét — szociális programmal.

A II. kerületben különös a helyzet. Ugy vélük a kerületben, hogy Kollár Lajossal szemben eleget tettek a legutóbbi választáskor. Sokan a Kollár által adott s a kerületre vonatkozó programot tartják nagyon soványnak. A párt vezérei egyelőre nyaralnak s még a hovatartozás kérdése sincs kellően tisztázva.

A II. kerületi iparoskör, mely a kerület egyik leghatalmasabb tényezője, még nem döntött. Az a terv, hogy az eddigi gyakorlattal szemben, mely nem befolyásolta a tagokat a szavazásnál, ezentul egységes

eljárást hozzanak be. A kör közgyűlése dönt s ennek alávetik magukat a tagok, hogy így az iparoság nagy érdekei megvédessenek.

Nagy akciót indított a Jászi Oszkár pártja, a radikális polgári párt és erős áramlással viszi előre dr. Kreycsi Dezső jelöltségét. A kerületben eddig ez a legpozitívabb adat.

Ersődött a Bódy-párt, mely a kerület nagyobb érvényesülését keresi a városházán, hogy úgy a szabályozás, mint a közlekedés terén jelentkező mizériákon segítsék. Azok a jobb izlésű egyének alkotják a pártját, akik jóvá akarják tenni a Bódyval szemben elkövetett — hogy is mondjuk csak — izét.

A III-ik kerületben az a különös helyzet van meg, hogy ebben az antiszemita kerületben, a hol azonban a zsidóság is nagyon erős, rendesen zsidóvállású képviselőt választanak s aztán egy pár évig vakarják a füllüket a mi barnalábu polgártársaink.

Ott Pethőnek erős a pártja, de lehet, hogy a titkos szavazás ezt a kerületet a szocialisták kezére juttatja. Az óbudai tkpénztár csufos bukása ott alaposan tönkre tette az eddig vezető szerepet vitt urak renomóját s így Óbudán a meglepetés épenséggel nincs kizárva.

## HIREK

Fő-utca 7. szám alatt új otthont rendezett be a Budai Napló és ide tesszük át a kiadóhivatalt. Nyílt üzlet ez a Lánchid közelében, a budai főpostával szemben. A budai közönség érdekében kifüggesztjük itt a legújabb híreket és táviratokat. A Budai Napló tígykörén kívül, — átvesszünk itt előfizetéseket az egész fővárosi sajtó számára, valamint hirdetések is. Az iroda most áll berendezés alatt.

**Zergék Budán!** A milyen különösnek látszik, épen oly kedves gondolat és csekély költséggel kivihető. Növelné Buda vonzó erejét és ezzel szerényke forgalmát, de pompás reklámja volna a mi fürdőinknek. Régebben megirtuk, hogy a fővárosnak nincs „kigondoló“ hivatala, (pedig most ugyancsak benne vannak az új hivatalok krealásában) — s így mi szívesen szolgálunk ily kigondolásokkal. A Gellért-rakpart kevésbé kultivált, pedig az öreg Gellért „függő“ szikláin révén eléggé vadregényes sétaut ez a két hid között, a Gellért alján szépen elkerített keskeny parkkal, melyet a hulló sziklára való tekintetből elzártak. Pedig a sziklák nem is hullanak. A Gellérthegynek ez a sziklás oldala, itt a város kellő közepén, mely már oly sok különleges gondolatot választott ki a városboldogítók elméjéből, nagyon csekély költséggel fent is elzárható és készen áll a zerge tenyésztő telep. Lendl Adolf dr. az állatkert igazgatója, a ki Buda lelkes jó-

**HÁZILAG KÉSZITETT NŐI, FÉRFI ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰT KEZESSÉG MELLETT RENDKIVÜL JUTÁNYOS ÁRBAN AJÁNL PREISACH JÓZSEF BUDAPEST, KRISZTINA-TÉR 3.**

akarója, szívesen szolgál zergékkel, kőszáli bakokkal és más sziklán élő állattal. De tenyészne itt a kecske is, a minek révén ez a látványosság hasznat is hozna, mert a pesti vérszegény gyerekeket szívesen áthoznák „zergét nézni“ és „kecsketejet inni“. Sok mindenféle barlang és odu lakóhelyül szolgálna az ide telepített állatoknak, csak egy gazda kéne ide és egy pár fürge kecskefejő leány. Igazgathatná az egészet az új ásványvízüzem igazgatósága, mely szintén a hegy alatt lesz és forgalomba hozhatná a kecsketejet, mint ásványtejet. Azt is elhinné a közönség, hogy zerge-tej. Zsengice helyett zergenyicét inna. Meglehetne ezt csinálni egy-kettőre, kevés pénzből.

**Elismerés.** A kelenföldi népszegető szövetség legutóbbi ülésén az elnök meleg szavakkal emlékezett meg azokról az érdemeiről, amiket Hólek Sámuel a szövetség mezőgazdasági üzeme körül szerzett és az elismerés spontán megnyilatkozása épen bevásárolták a végrehajtó bizottságba. — Eyyuttal jegyzőkönyvben köszönetet mondott az elnökség dr. Szász Alfrédnek, a Bakteorológiai intézet igazgatójának, aki a szövetség állatállományát díjtalanul és sikeresen kezelte.

**Egy kitüntetés körül.** A hivatalos lap közölte, hogy a király Ófelsége külön kitüntette Lohr Józsefet, az I. kerületi előjáróság segédhivatali igazgatóját. A hir — így, ahogy van — kedves visszhangot keltett Budán úgy az I., mint a II. kerületben, mert Lohr Józsefet hivatalos teendői az I. kerülethez kötik, ahol kiváló munkásságát köztisztelt és megbecsülés kíséri. Komolysága és megbízhatósága révén a legkényesebb és legbizalmasabb ügyek elintézésében van része és még a hadvezetés skrupularitása is meghajlik az ő szava előtt. Örvendetes a kitüntetésben az, hogy a királyi kegy végre-valahára egy fővárosi alkalmazottra is reásugárzott. Nagy érdemei lehetnek, hogy mégis észrevették. A II. kerülethez társadalmi tevékenysége füzi, ahol szeretettel látják minden körben. Soha jótékony ügyekben hozzá hiába nem fordult senki, mindig és mindenre adakozott, csak a nevét titkolta el, ahogy a legtöbb nemesszívű adakozó nem a nyilvános dicséretet keresi. Anyagi helyzete megengedi, hogy adakozzék, egyszerű jó szíve kerüli a dicsekvést. Felelősegteljes hivatali állásán kívül, mely érdemi leg föltötte áll a miniszteriumok segédhivatali igazgatók állásának, mert azok csakis kezelési, holott a fővárosnál az igazgatók érdembeli munkát is végeznek, — Lohr József az osztr.-magy. monarchia I. köz- és magánhiv. áll. tisztviselő egylet takarékpénztárának alelnöke. Ami pedig társadalmi tevékenységét illeti, ott utalnunk kell arra, hogy 15 éven át volt a budai lövészegyesület első titkára és fáradhatatlan jegyzője. Mint ilyen, fogadta I. Ferencz József királyt és oroszlárnész volt a céllövés sportjának fejlesztésében. Ó volt, aki feltűnést keltő cikkében a handicap behozatalát sürgette a céllövésnél, mely cikkét csaknem az összes külföldi sportlapok átvették. Az országos céllövő-versenyeknek több ízben volt jury-tagja. Ami őt a sajtó előtt oly rokonszenvenessé teszi, az az, hogy maga is újságíróskodott a sportlapokban és 15 éven át szerkesztette a lövészlapot. Egy negyedszázadot töltött a köztevékenység terén.

**Elsőrendű angol női ruhát FÜLES JÓZSEF készít IV. ker., Váci-utca 49. szám. Előnyös fizetési feltételek mellett!**

A segédhivatal vezetésében elérte a legmagasabb polcot, mert fő-igazgatói állások csak most egy hónapja vannak a fővárosnál és a szabályrendeletet kellene megváltoztatni, hogy azt a címet elnyerhesse. Társadalmi és irodalmi tevékenysége, továbbá a céllövés terén tett rendkívüli szolgálatai, amelyek gyümölcsét a nemzet a mostani világháboru idején látja, — igazán érdemessé teszik a kitüntetésre. Megkapta a *koronás arany érdemkeresztet*, — amit ugyanakkor megkapott — Bauer Erzsébet *irógépkezelőnő* is. Egymás mellé állítva ezt a két kitüntetést, — nem csodáljuk — hogy sok szóbeszédre adott alkalmat. Bárczy polgármester volt az első, aki táviratban gratulált neki, mert hisz 20 év óta, az előjáróságok szervezése óta — Hamvay Sándor előjáró — tehát vezető ember kivételével — más tisztviselője az előjáróságoknak kitüntetést nem kapott. Gratulált Lohr Józsefnek mindenki, hisz becsüli, tiszteli, szereti és ismeri mindenki, — de mintha mindenki érezte volna, hogy az ő érdemeit, az ő tevékenységét, az ő megbecsülhetetlen közszolgálatait és jótékonyosságát nem fedi, nem jutalmazza eléggé ez a kitüntetés. Állása egyenrangú a miniszteri segédhivatalok főigazgatók állásával, sőt fizetésben nagyobb. Ott a Ferencz József-rend, a kir. tanácsosság s az ezzel egyenértékű kitüntetések járják s talán csak — jóvá tehető — tevédek révén jutott az érdemes Lohr Józsefnek és az irógépkezelőnőnek egyformán — aranykereszt.

**Angyal Kálmánt** a tabáni új plébánost mindjobban megszeretik hívei és igazán kár volt a választásnál erőszakkal fordulni ellene. Ezek a felelősségnélküli, előleges kinevezések mindig a nyugalom rovására esnek és mindig a közgyűlés oktatja ki az I. kerületet, hogy a plébánosválasztásnál van legkevésbé helye a korteskedésnek. A fölzaklatott kedélyek nehozen csillapodnak.

**Szebeny Antal emléket** impozánsan méltó módon ünnepelte a Szabad polgári párt és igaznak bizonyult az egyik ünnepi szónok mondása, hogy az idők növekedésével domborodik ki mindinkább Szebeny Antal alakja és köztevékenysége révén származott eredmény. Sűrű tömegben zárandokoltak sirjához barátai és tisztelői. A sirnál a budai dalárda énekelte Hoppe Rezső vezetése mellett az ő saját szerzeményű gyászdalát, melyet ez alkalomra írt. Azután Perczel Béla a kerület közszeretben álló vezérémbere a székesfővárosi törvényhatóság bizottsági tagja lépett a sirhoz. Ünnepi beszédet azzal kezdte, hogy a vezér elvesztése fölött érzett mérhetetlen bánatunkat és kínzó fájdalomunkat a muló idő mindedig tompítani képes nem volt, sőt fájdalomunk égő tüze, épen a mostani nehéz időkben, midőn olyannyira szükségünk volna reá, — még erősebben lobog bennünk, mint valaha. Az ő közéleti munkája, mely két évtizedre terjedt e kerületben, maradandó emléket biztosított neki, mert minden munkája a tisztesség jegyében folyt le, mindig a közérdeket, a jól felfogott

polgári érdeket szolgálta, hiuság sohasem bántotta s mindig jót, nemeset s maradandót alkotott. Épen ezért az a nagy úr, mely sorainkban támadt akkor, amikor itt hagyott bennünket, mindeddig sincs betöltve. Érezzük hiányát, különösen a mai nehéz időkben, midőn egy új Magyarország megalapozásáról van szó, s amidőn a demokratikus haladás eszméje szédületes gyorsasággal viszi előre a világosság lobogó faklyáját. Mennyi vigaszt tudna nyújtani a háborus évek küzdelmei és nélkülözései között. Meleg szavakkal, méltatva érdemeit azzal a szép hasonlattal fejezte be a jelenvotlakat mélyen megindító beszédét, hogy „ugy amint a koszorun minden virágszál egybefonva egy egészet alkot; ugy folyónak össze érzelmeink egy egészbe, a Te feledhetetlen személyed emléke körül. Megbízatomhoz képest leteszem tehát megilletődve, mély bánattal s fájdalommal eltelve Szébeny Antal a kerület volt első polgárának, a bölcs és önzetlen pártvezérnek, a nagy emberbarátnak, a felejtethetetlen jó barátának, a jó családapának, az árva atyjának, a tisztalelkű és gránitszikla szilárd jellemű közéleti harcos sirhalmára a polgárság koszoruját, akik büszkén emlékeznek vissza, hogy Szébeny a miénk volt!” Este mintegy háromszázán gyűltek össze a Diófában rendezett Szébeny-emléklakomán, ahol dr. Ripka Ferenc a gázgyár vezérigazgatója méltatta Szébeny érdemeit és gyönyörű szép dalokat énekelt itt is a budai dalárda.

A Margitszigetre szóló belépti díjjal együtt hétköznap egy menetért 40 fillért, vasár- és ünnepnapon 60 fillért, — *returjegyekért* 60, illetve 80 fillért fizet most a közönség, a mióta a M. kir. Folyam- és Tengerhajózási R. T. járattja hajóit.

Szinte botrány amit a haldokló propeller-társaság csinál a közönség rovására. A II kerületi Iparoskörben elkeveredtetten tették szóvá, hogy a két legértékesebb járatot: az Erzsébethid—Vámház és a Lánchid—Petőfi-tér közötti járatokat beszüntette. Itt utban, időben nyert a közönség s főleg a sürgős dolgai után járó iparosság érzi e járatok hiányát.

Szávay Gyulának, a debreceni kereskedelmi és iparkamara titkárnak, nyugalombavonulása alkalmából, közigazdasági téren kifejtett buzgó működése elismerésül, a Ferenc József-rend tisztí-keresztjét adományozta a király. Szávay Gyula kitüntetése bizonyára őszinte örömet kelt az egész országban, hiszen mindenütt tisztelik és becsülik a kiváló poétát és elismerik eredményes munkásságát. Nekünk azért kedves, mert Szávay budai lakos lett és a Budai Naplónak megindulása óta kedves munkatársa.

Pelenkaközpontnak nevezték el Berlinben azt a társadalmi akciót, mely az ujszülöttek számára a szükséges fehérműt gyűjti össze és juttatja el a szegénysorsu anyákhoz. Boldog Berlin, ahol a csecsemővédelem már a pelenkáiig jutott. Minálunk még csak a csecsemőhöz kezdünk eljutni, — és a belügyminiszter most szervezi országosan ezt az égető, nemzetfenntartó kérdést. Budapestben, ezekben a nemzetgazdasági kérdésekben a Kelenföldre vezet. Ott alakult meg a háboru első heteiben a népsegítő szövetség, mely legutóbb a főváros által fenntartott kelenföldi helyi segítő bizottsággal közösen tartott ülést épen a csecsemővédelem ügyében. Pártkülönbesség nélkül találkoztak itt dr. Timon

Ákos elnöklése mellett: Badál Ede előljáró-helyettes, Becsey Antal, Bátori Károly, Biczó Dániel, Gerster Kálmán, Halmos Gyula, Hólek Sámuel, dr. Kovács Elemér, László Jenő, Mészáros Ferenc, Osztián Antal, dr. Platthy György, Schey Ernő s a közgyámok közül: Biczó Dánielné, Becsey Antalné, Fodor Viktória, Greiner Terka, Olveczky Pálné, Raksányi Anna, Sárosi Jánosné, Schröderné Csatár Mária, özv. dr. Weiszberger Miklósné, Zwack Lajosné urnók, Stein Péter és Szerényi Géza. A jegyzőkönyvet dr. Natzler Ervin vezette. Az összejevetel célja a csecsemővédelem szervezése volt. Az ujszülöttek halandóságáról sötét képet rajzolt a meghívott vendég: dr. Szana Sándor, az állami gyermekmenhely igazgatója. Száz közül elhal 20, tehát legalább 60 volt beteg. Negyven fölgyógyult ugyan, de elcsenevesedett. A csecsemőbajok a felnőtt ember nagy betegségeinek előzményei. Itt ojtódik az emberbe a tuberkulózis. A kültelkeken nagyobb a halandóság, mint a belső részen. Belül 100 közül 5, — kívül 26 hal el. Tehát a társadalmi helyzetben van a hiba. Rossz a táplálkozás, nincs mód a szoptatásra, korán kezdik etetni a csecsemőt s ez okozza a nagy halandóságot. Az első hónapban hal el a legtöbb, úgy, hogy a második hónapra már nem is marad. Ide nem tanácsadás kell, hanem tettek. Védőnők kellene, akik rögtön felkeresik az ujszülöttet és segítik az anyát. Csecsemőgondozó intézetek kellene, ahol orvos áll az anya rendelkezésére. Nagyon sokat vár a Népjóléti Központtól és nagy elismeréssel szölt Csergő Hugó igazgató működéséről. Az előadást nagy figyelemmel és szorongó szívek hallgatta a társaság, s a hölgyek Becsey Antal fölhívására elhatározták, hogy lelkesen részt vesznek a csecsemővédelem minden munkájában és a csecsemőgondozó intézetek számára a jómódu hölgyek között 2—300 koronás ágy-alapítványokat gyűjtenek. Budán ezzel megindult nemzeti létünk egyik alapvető munkálkodása: — a csecsemővédelem.

A Hollán Otthon-t, melyet dr. Hollán Miklós-ról, a kassa-oderbergi vasut vezértitkáráról neveztek el, e hó 7-én nyitották meg ünnepélyesen Bártfajárdón. Ez a a K. S. O. D. vasutas otthona, a hol park közepén álló szép kényelmes villában utókurát használhatnak a vasut tisztviselői és családtagjaik. Maguk a tisztviselők gyűjtötték a tőke nagy részét, de sokat tett az Otthon-ért Pulszky Garibaldi vezérigazgató, dr. Hollán Miklós, Szen Ottó felügyelő, Szepes- és Sáros vármegye minden tényezője és Telléry Gyula, ez a lelkes felvidéki hírlapíró, a Szepesi Lapok szerkesztője, százhuszan vettek részt a megnyitó banketten, melyen a ksod. 40 tagu dalárdája énekelt.

Találós kérdés. Zsufolt ház — bármi menjen. Pompás műsor, művészi előadások. Opera, operett, dráma, vígjáték és népszimű. — Mi ez? Talán a régi Nemzeti színház? — Nem! Ez a budai szinkör ez idén. — A tavalyi válogatott kipróbált társasághoz jött még Regős Mária, aki a pesti Reisenleitner családból származik és Zala Lili, aki Zirner ékszerész leánya. A vendégek közül Beregi Oszkár kivül feltűnést keltett Kalmár Rózsika szereplése, aki dr. Kalmár Antal hírlapíró leánya és Szánthó Gáspár a Népopera baritonistája. A budai közönség érdeklődéssel várja Liszt

Mária operaénekesnő fölléptét, aki Buday Gyula csendőrezredes neje.

Eljegyezte Nádas Viktor a Magy. Kir. Folyam- és Tengerhajózási R. T. titkára, a Ferenc József-rend lovagja Bárd Ferenc igazgató leányát, Etelkát.

Szurmay köszönete. Meleg szavakkal üdvözölte az I. kerületi Iparoskör elnöksége Surmay Sándor altábornagy, honvédelmi minisztert, mint aki iparos szülőktől származva a legmagasabb tisztséget érte el. A miniszter kedvesen fogadta az üdvözlést és Máthé István elnöknek az alább közölt levélben köszönte meg azt.

Igen tisztelt Elnök ur!

Az első kerületi Iparoskör nevében hozzám intézett üdvözlő sorokért fogadják az általam nagyra becsült Iparoskör minden egyes tagja meleg köszönetemet.

Nagyon jól estek üdvözlő sorai, mert érzem, hogy azok szívből fakadtak. Meglehetnek győződve arról, hogy működésüket mindig a legmelegebb figyelemmel fogom kísérni s kívánom, hogy működésüket a jó Isten mindenkor áldásával kísérje.

A szíves megemlékezést ismételtelen köszöni

hazafias üdvözléssel

Szurmay

honvédelmi miniszter.

A gyermekekkel való kirándulást tett lehetővé a M. F. T. R. azzal, hogy vasár- és ünnepnapokon délután korán fél 5 órakor indít hajót Dömösről, mely már este fél 8 órakor este az Eötvös-téren van.

Lelkes budai urak. Baránski Gyula, Egan Ene, Massányi Emil gondoltak merészet, dolgoztak fáradhatlanul és a Magyar Aeroszövettséggel karöltve olyan hadirepülőgépi kiállításra teremtettek, aminő még kevés volt a világon. Lesoványodtak csontig, de olyan kiállítási anyagot hoztak össze, hogy még a szakemberek is elbámultak. Természetes, hogy odaát Pesten a városligeti iparcarnokban rendezték ezt a kiállítást, mert Budán nincsen semmiféle olyan helyiség vagy épület, ahol kiállításokat lehetne rendezni. Elismerésben, dícséretben, kitüntetésben nagy részük volt a budai uraknak, akik közül Baránski, aki komoly városatyja léteire snájdig huszárönkéntes, — most repülni tanul és talán még a háboru folyamán egy új repülőgépgyár élére kerül mint vezető. Megeshetik, hogy elröptül Budáról, amit aztán igazán sajnálnánk.

Házasságot kötött május hó 21-én Váli Gábor a II. ker., Iparoskör ügyvezető elnöke, aki a címfestő szakmában elismert művész, Jankovics Ilona urnóval. A házasságkötésnél mint tanuk szerepeltek: Tóth András háztulajdonos és J. Viraág Béla szerkesztő.

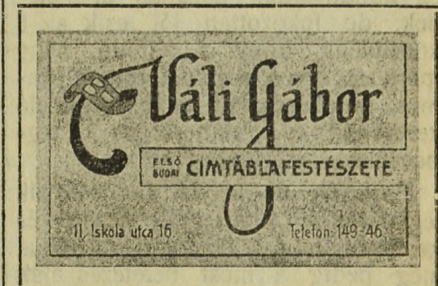
A szép terras a Batthyány-téren, ahová azelőtt előszeretettel járt hűsülni forró nyári éjszakákon a pesti közönség, — ismét hangos a vidám szótól, kedves muzikától. Szép színes a kávéház külső képe is. Minden ragyog a tisztaságtól és szép, virágos rácsozat határolja el a terraszt, ahová állandóan ömlik a hűvös levegő, nyugati széllel a budai hegyekből, keletivel a Duna felől. Ma még a helyiség keretei a régiak, de a háboru után hozzácsatolják az emeletet, mint a belvárosi kávéházban s a pincét is mint étköző helyiséget. Föltétlenül egyike lesz a főváros legelőkelőbb helyeinek ez a kávéház, mely hosszú ideig a Pannonia bank spekulációinak volt a tárgya és előnyös helye dacára sem tudott érvényesülni. Most végre szolid kézbe jutott. A székesfehérvári Magyar Király szálloda tulajdonosa Tosch Károly vette meg és 40.000 korona költséggel átalakította. Selmechányáról hozott jó cigányt, Balogh Lácit és minden reklám nélkül

megnyitotta a kávéházat. Az első naptól kezdve telt háza van. Étele, itala kitünő. Saját termései borát méri Batthyány gyöngye néven. Tosch Károly a családjá kedvéért jött fel a vidékről. Budán élő hivatalnokok birják a leányait és ez a körülmény érlelte meg a tervet, hogy Budán is szerezze magának üzletet. A fehérvári szállodáját, melyet ő építtetett át s mely ma ott az első szálloda, ahová a Dunántul előkelő közönsége száll — bérbe adta. Nagy és tisztességes multja van e szakmában. Győrtött született, ott tanult, azután birta 10 éven át Zalaegerszegen az Arany Bárány szállodát. Becsületen munkával szerezte vagytonát, tette ismertté nevét és mindent elhozta Budára.

A svábhegyi kápolnában vezette oltárhoz dr. Folly József, a kassa-oderbergi vasut ügyésze június hó 9-én Jaskula Viraág Zsuzsikát, a mi felelős szerkesztőnk leányát. Az esküvőn dr. Hollán Miklós a kassa-oderbergi vasut vezértitkára és Szen Ottó főfelügyelő szerepeltek mint tanuk és a vasut jól összetanult dalárdája adott elő szép lakodalmi énekeket. Az egyházi szertartás után a svábhegyi szálloda terraszán terítették a vendégeknek és a dalárda briliáns éneke mellett bucsuzott el az ifju pár, hogy nászutjára induljon a felső-Dunára.

„Visszafelé nem lehet! . . . .“ Ezt az ostoba kijelentést kell lenyelnie minden józan embernek, a ki a Gellért-fürdőtől a Széna-térre igyekszik eljutni, de nem jön a Déli vasut felé menő villamos, s így egy kis kerülővel, átszállással a Dunaparton és Margit-köruton vél oda juthatni, fizetvén azért 20 fillért. A Pálffy-térig így csak eljut, de ott már átszállania nem szabad, mert a kalauz azzal fogadja, hogy „visszafelé nem lehet! . . . .“ Hát ennél fürtemesebb butaságot még Budapestben sem produkáltak. Attól az elcsigázott, agyongyötört, éhes kalauztól nem lehet rosz néven venni, mert annak a hülyék egész légiója parancsol, — de a felsőbbektől mégis mást várna a közönség. Csak, hogy ugylátszik, a Közutinál az a rendszer, hogy minél korlátoltabb valaki, annál nagyobb a rangja és a fizetése. Mert a mi a fizetést illeti, azt értik azok az urak. Sándor Pálnak évi jövedelme a közutinál 450.000 korona, összes 300 havi fizetése alkalmazottjának — nem számítva a heti béres alsóbbakat — együttvéve alig jut még

**KATONAI**  
cikkek, katonai alsóruházatok nagy választéka  
Preisach József I., Krisztina-tér 3.



**Szt. Lukács**  
**gyógyfürdő**  
Téli és nyári gyógyhely

csúz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen. Természetes forró, meleg kúnes források, rádium iszapfürdők, iszapgyógyulések, kő- és kádfürdők, vizgyógyintézetek, gőzfürdők és gyógyvizusodák. Rádium-Emanatórium. Thermopenetratio. Nagy gyógyszállóda és Thermal-gyógyszállóda. Kimerítő prospektust küld a Szt.-Lukácsfürdő igazg. Budán.

egyszer annyi. Ez az igazgatóság a tantiémekkel sem takarékoskodik, a mikor önmagáról van szó, mert ez a 10 ember saját magának 600.000 koronát szavaztatott meg a közgyűléssel. Ebben a demokratikus, szociális világáramlatban talán ezt a trösztserü fizetést mégis „visszafelé lehetne . . .” csinálni. A legutóbbi közgyűlésen szó volt róla az étkezöben, hogy az egy millió korona helyett, a mi Sándor Pálnak jár végkielégítésül a Közutnál, — talán inkább egy jó helyet kellene neki biztosítani valamely szanatóriumban, — talán ott, ahol lakik — a Lipótmezőn.

Az összes vadállatok vadgesztenyét kaptak eleségül az utolsó télen. A zsiráfok, az antilopok, a szarvasfélék, a kőszáli bakok, zergék, a kecske és bivalyfélék, a bölények bőven fogyaszották; ellenben a közönséges szarvasmarha inkább a száraz széna mellett maradt, a lónak pedig ártott. Az elefántok is ették, de nem szívesen. Az Állatkert igazgatósága kéri a budai közönséget, a hol a vadgesztenye oly bőven terem, hogy gyűjtsék és küldjék az Állatkertnek. A költségeket szívesen megtéríti az igazgatóság.

## KÖZGAZDASÁG

A budai oldalon a szövőiparral foglalkozó két hatalmas gyártelep vitt jelentős szerepet a hadfelszerelési cikkek előállításában, megtartva azt az előkelő helyet a háborus iparvállalatok között, mely a textilipar fontossága révén ezt az ipari szakmát különben is megilleti. Az egyik: a régi időkbeli országszerte ismert budai Goldberger gyár, melyről közgyűlése alkalmából közöltünk hírt, — a másik ugyancsak régi, nagyhirű és országosan ismert gyár, mely a maróthi Fürst családtól került a Magy. Ált. Hitelbank vezetése alá és közismertté vált mint Kartonnyomó R.-T. Ez utóbbi jelentős tőkével megifjodva a textilipar terén vezető szerephez jutott. Kiváló produktumai széleskörű szaktudásra vallanak, a kereskedelmi fellendülésen Martos Ignác, a kereskedelmi osztály igazgató vezetőjének alapos és körültekintő kereskedői képességét bizonyítják. A gyártelep, mely éveken keresztül a befektetett tőkét alig gyümölcsöztette, az ő vezetése alatt jól prosperáló vállalattá fejlődött. Nagy horderejű maga az a tény, hogy egy magyar vállalat a nagy külföldi versennyel szemben megállja helyét és kedvesen hizeleg ez mindnyájunk hazafias érületének, de fokozottan jól esik az a körülmény, hogy a fejlődő nagy ipartelep révén a budai részen számos munkáscsalád talál megfelelő keresetet és emberséges megbecsülést.

Pompás új helyiségbe költözik legközelebb a Magyar Bank és kereskedelmi r.-t. fehérvári-uti fiókja, még pedig a most befejezés alatt álló új Gellért-fürdő épületének Kemenes-utcai sarkára.

Czégváltozás. Rövid néhány év alatt országos névre tett szert a Hokky és Bugarszky czég electrotechnikai vállalata Budán. A háborus viszonyok ugy hozták magukkal, hogy Hokky István kivált a czégből, mely most Bugarszky Zsigmond néven megy tovább.

Nincs sok haszna Budának abból, hogy a délivasut beszűntette pesti irodáját és Breuer Mór kir. tan. az új igazgató a Mészáros-utca helyezetté át, mert ezzel alig gyara-

podott Buda forgalma, mivel nagyon kisarányu volt az a pesti iroda s azt inkább hiuságból tartotta fenn régebben az igazgatóság.

A Magyar Földgáz R.-T. első rendes közgyűlését a m. kir. pénzügyminiszterium üléstermében tartotta gróf Teleki Artur elnök elnöklése alatt, a kormány megbízottainak és az érdekelt intézetek képviselőinek jelenlétében. A közgyűlés az igazgatóság, illetve a felügyelőbizottság jelentését tudomásul vette és a mérleget, amely 144.610.02 kor. veszteséget mutat fel, jóváhagyta. Az igazgatóság jelentése szerint dacára a háboru által okozott nehézségeknek, a magyarsáros-dicsőszentmártoni távvezeték már elkészült és a sikeres furások lehetővé teszik, hogy nagymennyiségű földgáz szolgáltatása megkezdődhessék. A társaság első üzletében egyébként a földgáz ipari értékesítésének tanulmányozásával és a kolozsvári, nagyváradi, marosvásárhelyi és debreceni távvezeték tervezésével volt elfoglalva, melyeknek építését, amint a viszonyok ezen munkálatok gazdaságos keresztülvitelét megengedik, a társaság haladéktalanul meg akarja kezdeni. Az igazgatóságba új tagokul beválasztottak: báró Pap Géza országgyűlési képviselő és Kanitz Jacques, a Magyar Gázizzófény Részvénytársaság alelnök-vezérigazgatója.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár Bujanovics Sándor főrendiházi tag elnöklése alatt tartott rendkívüli közgyűlése egyhangulag elfogadta az igazgatóságnak a tőkefőlemelésre vonatkozó javaslatát.

A társaság részvénytőkéje ezzel 3.630.000 koronával, tartaléktőkéi mintegy 4.840.000 koronával szaporítottak. Kibocsátatik 6050 darab új, 600 korona névértékű részvény, melyekre a részvényesek elővételi joggal bírnak és pedig aképen, hogy 5—5 régi részvény után 1 új részvény jár. Minden új részvényért a részvénytőkére 600 korona, a tartaléktőkék javára 800 korona fizetendő. A kibocsátandó új részvények az 1917. év jövedelméből részesülnek és 1918 május 1-től járó szelvényekkel lesznek ellátva. Az elővételi jogot ötnél kevesebb részvényre is lehet gyakorolni, az ilyenek egy ötöd-részvényutalványt kapnak. Ugyanezen közgyűlés felhatalmazta az igazgatóságot, hogy további 3700 darab 600 korona névértékű új részvényt kibocsáthasson. Az elővételi jog gyakorlásának határideje július 21. A befizetések egyszerre, vagy két részletben teljesíthetők és pedig 600 korona 1917 július 12-étől 21-ig, 800 korona 1917 szeptember 15-ig.

A Magyar-Hollandi Biztosító Részvénytársaság dr. Nagy Ferencz v. b. t. t. elnöklésével tartott első rendes évi közgyűlésén tudomásul vette az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak az 1916. üzletévről szóló jelentését s megállapította az első üzletév mérlegét, valamint a nyereség- és veszteségszámlát. A kizárólag életbiztosítással foglalkozó társaság első üzletévének két igen jelentős eseménye volt: a Magyar-Hollandi ugyanis átvette a Hollandi Életbiztosító Részvénytársaságnak e társaság szavatossága mellett egész magyarországi üzletállományát s az átvett biztosítási állomány több mint 13 millió K díjtartaléka e révén Magyarországon nyert elvonhatatlanul állandó alkalmazást, még pedig kizárólag magyar

állampapirokban, közkölcsonkötvényekben s záloglevelekben befektetve, amely befektetésekből hat millió K magyar hadikölcsön. Ugyancsak az első évben megteremtette a társaság a nyugdíjalapot, még pedig negyed millió K-val és oly módon, hogy az átvett tisztviselői karnak a Hollandi Életbiztosító Részvénytársaságnál 1916 január 1-ig eltöltött szolgálati évei minden nyugdíjárulék befizetésének elengedésével beszámíthatnak. A társaság biztosítási állománya 1916 végén 15055 drb összesen 54,990.700 K tőkeösszegre szóló kötvény volt; díj- és kamatbevétele pedig 3,093.011 K. Az 1916. évi tiszta nyereség 71.335 K 60 fill., amely összegből az alapszabályok szerint a részvényesek osztalékaul a befizetett részvénytőke 5%-a kerül kifizetésre. A mérlegben a nyugdíjalap javára 274.792 K szerepel.

Szerkesztik:

HOLLÓ TIVADAR és R. RÉW SÁNDOR.

EZERNÉL  
több kiváló  
orvos és tanár  
ajánlja.



1908. St.-  
Louis, 1911.  
Turin  
Grand Prix.

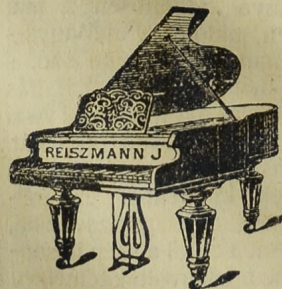
## A KRISTÁLY-FORRÁS ÁSVÁNYVIZ

Hasznos ital étvágy-  
varoknál és emésztési  
nehézségeknél. Hatha-  
tós szomjcsillapító.  
Ovszer fertőző beteg-  
ségek ellen.

## REISZMANN

ZONGOBA-TERME

II., ZSIGMOND-UTCA 1. PÁLFFY-TÉR.



Híres külföldi va-  
lamint saját  
gyártmányu zongorák és piani-  
nok nagy választéku raktára.

Átjártzott zongorák becsértetnek vagy legmagasabb árak mellett megvétetnek.

Javitások és hangolások kezeség mellett a legolcsóbban eszközöltetnek. Olcsó bérlet!

Virág, koszoru

egy félóra alatt kapható

özv. Dominits

Gyulané virágüzletében

II. ker., Csalogány-

utca 50. szám. :-:

(A Széna-tér mellett, a régi Szent János kórház átellenében.)

TESSÉK ÁLLATKERZTI  
BÉRLETJEGYET VÁLTANI!

Az évi bérletjegy ára felnőtteknek 10 kor., gyermekeknek 5 korona.

Vizitalaku fénykép kell a bérletjegyhez.

# Sachsenbacher György

BÁDOGOS M.

GÁZ ÉS VIZVEZETÉK  
BERENDEZŐ.

Telefon:

41-81

II. Fő utca 7.

Jégverem u.2.

Margit rakpart 4.



## MAGYAR-HOLLANDI

BIZT OITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG  
BUDAPESTEN.

Központi irodái:

VIII-ik kerület, Üllői-ut 4-ik szám.

A HOLLANDI ÉLETBIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

::: (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente) :::

saját házában ugyanott.

# Budai Napló

XIV. évf.  
100.  
szám.

Buda érdekeit a várospolitikai, közgazdasági, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság. Előfizetése egy évre 20 korona. Egyes szám ára 30 fillér. Szerkesztősége: I., Bors-utca 24. Kiadóhivatala: II., Fő-utca 7. szám.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
J. VIRAÁG BÉLA

Hirdetés ára: Egy hasáb széles és egy centiméter magas terület egyszeri közlésénél 5 korona. Minden további centiméter 3 kor. Nyiltér sora 10 K. Szöveg között 5 korona. A hirdetések díja a megrendeléskor előre fizetendő.

## A szükség

törvényt bont. És ha eddig törvény volt Budán, hogy e városrész kardinális kérdéseivel senki se foglalkozzék azok közül, akiket ezzel a polgárság megbízott, — akkor hát új fórumot kell teremteni, új embereket kell a sorompóba állítani, akik megteszik.

Minden kerületnek számos az elintézetlen ügye, sok fontos kérdése. Első helyen áll a Tabán szabályozásával üttött nagy seb az I. kerület testén. Erre nehéz tapasztalást találni. Belepusztult ebbe a fél Krisztinaváros. Az elhibázott, elszórt tervet végleg felborította a háború és az I. kerületnek ez a része úgy néz ki, mintha Budát is bombázták volna. A Kelenföld rohamos fejlődése a dunaparti mocsárba fulladt, mely fölött — mint a lidércfény — lebeg a telekspekuláció. A hegyvidék fejlődése teljesen megállt és egészséges megoldások helyett egymás háját tépik a kerület bizottsági tagjai. Elemi iskoláiban suszterek hálóznak és van olyan iskolája, amelyet a tiszti orvos akar bezárni, mert közveszélyes.

Ez olyan jakobinus kerület, ahol mindig készen áll a gilotin és mindig valakinek a fejét követelik. A szabad polgári párt radikális frakciója még új lapot is indít a régi „Szabadpolgár” helyébe, vagy ellenébe, hogy elintézzék a párt belső baját.

Ebben a kerületben mindig halálosan gyűlölték valakit, hogy azután egy turós-csuszás vacsorán kibéküljenek vele. Itt mindig fölösleges valaki s mire jégre tették — kiszült, hogy szükség van rá. Itt a semmittevést olyan ügyesen tudják csoportosítani, hogy lázas tevékenységnek látszik. A Krisztinában mindent csinálnak és semmi sem történik. Itt az emberek csak azért egyesülnek, hogy aztán szétválhassanak és csak azért válnak szét, hogy aztán egyesülhessenek.

Lett volna egy nagyon fontos ügye a kerületnek: a téli kikötő kérdése, de az egy Becsey Antal kivül senki sem érdeklődött iránta. Olyan tessék-lássék megoldással agyonütötték az egész ügyet. A Sós-fürdő eladását is egészen magánügynek tekintik, pedig a budai fürdő-programmnak egyik fontos záróköve.

A szundikáló II. kerületben, szeretett képviselője: **Kollár Lajos** programbeszéde dacára, olyan csendes minden, mint a Sipka-szorosban. Itt igazán nem történik semmi. Az emberek egymásra vigyáznak, nehogy a másik tegyen valamit. Annak a programbeszédnek egyetlen pontja az volt, hogy a Vizivárosnak széles utakra van szüksége, ahol a hegyi üde jó levegő... stb. Krisztálytisztaszent igazság! De hát hol vannak azok a széles utak? Mikor lesznek? Hol lesznek? A Bathány-utcától a Margit-körutig csupa szűk sikk. Egy zsufolt falu. Pedig a Horvát-utcán át tervezett széles út... utra égető szükség

volna. Közlekedése a kerületnek nincs és ha Bódy alpolgármester a sarkára nem áll, akkor még omnibusza sem volna. Lehetne színházunk télen is. A vezetők indolenciáján mult, hogy ez sincs. Lehetne pompás Jókai-szobrunk a Széna-tér felső részén, de a kaszinóbeli urakat ez sem érdekli. Még azt sem bánják, ha az Erzsébet-szobrot végleg elviszik Budáról. Mit nekik egy három milliós szobor!

A kerületben csak az iparosság mozdult meg. Mintha öntudatra kezdene ébredni. Erősen szervezkedik gazdaságilag és politikailag. Azt a kötelet, amelyen eddig vezették — eltépni készül. Ez a másfélezer iparos nagy erőt képvisel és képes fordítani a közügyeken és a vezetésen.

A III. kerületről még beszélni is kár. Ott egy-két ember rettenetes küzdelmet vív a közgyűlésen, a bizottságokban, de a többi szép csendben, otthon kenyérre keni a fejről azt a vajot, amelytől nem mer kimenni a napra. Amikor még kint jártak, foltos lett a köntösük a lecsurgó vajtól.

Igy hát ott sem történik semmi. Az új Dunahídtól várnak ott mindent. Hid pedig, ki tudja mikor lesz.

A kerület egész közgazdasági életére kiható kérdés lett volna az évek óta vajudó ide-oda tervezett piaca, vásárcsarnoka — de valójában hat kofa, két hentes és husz svábasszony teszi a hetivásárt. Ha a háború előtt a bizottsági tagok megcsinálták volna az egyetlen élelmiszerbeszerző lehetőséget: a Dunaparton a vásárcsarnokot, akkor nemcsak Óbuda, hanem egész Buda ellátása ma szabályozottabb volna. Úgyes ötlettel idecsalogathatták volna a környező vidék élelmi fölöslegét, halmozódás lett volna a legszükségesebb cikkekben és ez a háború alatt, ha némileg redukálva is fennmaradt volna. De így Óbudán, az éjszakák bus melódiája a megszűrt vonuló parasztszekerek csengő játéka.

Sivár dolgok ezek nagyon, és változtatni kell ezen. Egyesíteni kell valahol, valami módon azokat az erőket, akik tudnak is, akarnak is tenni. Valami budai szervezetet kell teremteni, ahol a szükséges dolgokat sorra fűznék, a terveket megérlelnék és készen vinnék a végrehajtó hatalom elé.

Okos, egészséges, szükséges alapon egyesíteni kell a Duna jobb partján fekvő terület akeiöképes egyéniségeit. Ez a darab föld történetileg, kulturálisan, geográfiailag egészen más, mint Pest s a belső résznek történeti stílusban való kiépítése, ásványvizei révén fürdővárossá való átszervezése oly program, mely elég alapot nyújt az egyesülésre.

Valami ilyesféle, de nagy koncepciójú szervezkedés érdekében agítál néhány lelkes ember. Csakhogy a duzzogók tovább duzzognak, az álmosak szundikálnak s az éhes stréberek számára ez nem látszik terített asztalnak.

## Hegedüs János.

*Régen, egyszer fölemelte a függetlenség háromszínű lobogóját a németajku, a csendes, az elfojtott Budán és kitartó küzdelemmel hosszú évek során nagy táborba gyűjtötte az általa nevelt magyarokat. Lassan mindannyian magyarokká lettek és végül is diadallal tüzte ki ezt a szent lobogót a kerület ormára. Most ezt a zászlót gyászfátyollal vonjuk be és nedves szemmel hajtjuk le az öreg vezér sirhalmára. Csodálatos volt a törhetetlensége, emberfeletti a szívossága, amellyel ezt a zászlót lobogtatta. Emberszerető nemes alakját már életében beavonta a 48-as hősök legendás patinája, magasan fölének emelte egy hosszú élet makulátlan becsületessége. A törpe kor bozójából kimagaslott, mint a sudar fenyő. Egyetlen elégtétele, torcsapásokkal sújtott életének egyetlen vigasztalása, hogy megérte eszménye teljes diadalát.*

Buda, 1917. nov. 17.

**Egeret szültek** a vajudó hegyek és a nagy dobra ütött lágymányosi téli kikötő kérdéséből csekélyke kis akció lett. A város igyekezett ugyan valami előnyöket szerezni, de az adott viszonyok között valami nagyobb eredményt elérni nem igen lehetett. A régi kikötőt az összekötő vasúti hid alatt a mai terjedelmében használják föl, a mi már magában elhibázott dolog, mert ott valami városfejlesztő nagy akciót nem lehet kifejtteni. Az ugynevezett **kopasz** zátony, amely a mostani kikötőt képezi, kevéssé alkalmas a fejlesztésre. A kereskedelmi minisztérium elvégzi a kotrást és a kikötő építő munkát, s a főváros bármikor átveheti kártérítés nélkül a saját kezelésébe. Csakhogy ez tisztán **telelő** kikötő lesz és rakodásra alig rendezhető be. Raktárak és tárházak nem férnek ott el s az egyvágányú iparvasut alig tudná lebonyolítani a forgalmat. A mólója csak hitvány hullámtörő gát és nem rakodásra szolgáló móló. Mi régebben azt a tervet propagáltuk, hogy a kikötőt építsék meg a kelenföldi pályaudvar mellett és hatalmas csatorna kösse össze a Dunával. Csakhogy ehhez szükség lett volna a híres **Dunabizottság** erélyes közreműködése, melyet még 1914-ben állított föl a főváros. Három év kellett neki, a míg végre 1917. márciusában megalakult s azóta — alszik. Egy ilyen apró kis kérdés ilyen téli kikötő miatt, mely a leg-hatalmasabb városfejlesztő eszköz s Budának közgazdasági életében döntő hivatása volna — kár fölébreszteni.

## Mennyi szemét, m.

kerül napfényre egy-egy o. középítkezésnél, mint például. Gellért-fürdő... Szinte hihető, hogy mily óriási szeméthegeyeke, hordtak elő a pincéből, emeletéről és ha állandóan nem fuvarozták volna el ezt az utcára került törmelék, szemetet, maszatot, ma a Gellért-téren talán éppen akkora szeméthege állana, mint maga a Gellért-fürdő. Mintha ott mindent kétszer csináltak volna, mintha a föld alatt is aknákat és tárnákat furtaak volna, minden falat kétszer lekapartak volna, olyan rengeteg vakolat, por, piszok, fölc, kulimász kő, üveg és téglatörmelék került elő a Gellért-fürdő titokzatos mélységeiből. De még ez csak érhető. Ez a fürdő paradénak épü. szépnek **kell** lennie: kosztasz was koszt! De hogy egy simplex átalakítás is ennyi szemetet és piszkot produkáljon, mint ahogy bámulni járta a közönség a Rudasfürdő mellett álló Arany Bárányból kiömlő szemétrakásokat, az már szinte megdöbbentő. Itt csak egyszerű átalakításról volt szó. Helyet kellett csinálni az ásványvíz-üzemnek. A régi ház földszintjén tágas helyet a töltés és a dugaszolás számára, az emeleten pedig az irodának. És mégis úgy látszott, mintha **belül** az egész ócska házat átépítették volna. Holott ilyen gazdálkodás nem tehető föl a székesfőváros részéről, ahol mindenki tudja, hogy ezt a házat már akkor halálra ítélték, amikor a Rudasfürdő ujjáépítését elhatározták. Ebbe fölösleges pénzt beleölni — tilos és vannak kíváncsi városatyák, akik nagy érdeklődéssel várják az Arany Bárány belső átalakításának végszámadásait. Ezt a bárányt nem kívül, hanem belül nyírták.

**Igazságos ügyet** tett magáévá a II. kerületi iskolaszék. A fővárosi helyettes tanítók, akik a legszámlomra méltóbb kiuzsorázottjai a fővárosi intézmények személyzetének — az államnál szokásos egy évi várakozási idő helyett nyolc-tíz évig kénytelenek várni a megválasztásra. Ez az igazságtalan háttérbe szorítása a megérdemelt elismerésnek, indította állásfoglalásra a II. kerületi iskolaszéket, hogy a fővárosi tanácsnál sürgősen eljárjon a helyettes tanítók megválasztásának igazságos és méltányos kivételében. Ha ezt pedig a tanács és törvényhatóság nem teszi magáévá, akkor az egész iskolaszék lemond. Ugyanilyen álláspontnak igyekeznek a többi iskolaszéket is megnyerni. Az I. kerületi iskolaszék legutóbbi ülésén, melyen **Szigeti János** elnökölt méltatlankodással tárgyalták azt a lanyhaságot, melyet a székesfőváros illetékes ügyosztálya az elemi iskolák teljesítőképességével szemben tanúsít. A Fehérvári-uti iskola elemi osztályai használhatatlanok, mert a központi fűtés kazánjait most alakítják át, holott ezt nyáron kellett volna. Most a tantermek nem fűhetők. A Váli-utcai elemi iskola két emeletét a kelenföldi cipőgyár munkásai számára foglalták le

hálólhelyiségnek. A kerületi bizottsági tagok erélyes föllépésére az egyik emeletet kiürítették, de használható csak hetek múlva lesz, mert annyira férget. A kelenföldi iskolánál a klozetok oly förtelmesen elhanyagoltak, hogy a tisztíró orvosi hivatal ezt a különben is rozoga iskolát be akarja zárni. A kerület iskolai ügye oly nyomoruságos, hogy talán s még ha oly hosszú ideig tartó ülése nem volt az iskolaszékeknek, mint ez, amikor gondosan lelárgyalták az iskola mulasztások folyton roszabodó ügyét. A tagok egymásközt osztották föl az egyes iskolákat és ülés nélkül, az igazgató jelentése alapján, rögtön eljárnak ily mulasztások esetén és ha a szülők rosszhiszeműsége az oka, szigorú megtorlást keresnek az előjáróság útján, ha ellenben szociális okai vannak, ruha- vagy cipőhiány, azonnal intézkednek a helyi segítőbizottság útján. Az érdemes szülők gyermeknevelő terheit viszont könnyíteni igyekeznek, hogy ezzel az ambíciók ébren tartsák.

**Buda határán,** Albertfalva mellett a jövőre e nagyra hivatott tényezője: a repülés épített magának végleges otthont és legújabbán a *Magyar Repülőgépgyár R.-T.* öt millióról 10 millió koronára emelte föl alapitóját. Ránk budaiakra nem lehet közömbös e vállalkozás fejlődése, mely gazdaságilag nagy hasznunkra lehet, ha a főváros bele tudja vonni azt a maga érdekkörébe. Ma kívül esik és épen ezért szükséges volna, hogy Budával szervezett kapcsolatba kerüljön a repülőgépgyár. Munkás telepeit föltétlenül a főváros területén kellene fölépítenie és az I. kerület bizottsági tagjaira vár a feladat, hogy a főváros illetékes tényezőit ez irányban mozgósítsák.

**Furcsa,** — hogy . . . „a székesfőváros pénzügyi osztálya élén nem állhat soha egy olyan pénzügyi látókörral bíró ember, aki valamely közgazdasági intézetnél a legnagyobb zseni lehet. Nem állhat a székesfőváros közlelmzési osztálya élén, nem vezetheti ezt a nagy kereskedelmi látókört feltételező közlelmzési ügyet egy olyan kereskedő, aki ezekben az ügyekben praktikus látókörral bír és emellett esetleg főiskolai képesítése van. Az a mérnök, aki bizonyos rátermettség mellett az ország legnagyobb tüzemének, a magyar királyi államvasutaknak lehet az elnökigazgatója, az nem lehet a székesfőváros közlelmzési ügyosztályának a vezetője. Az az orvos, aki elméleti képességekkel esetleg egy fél emberöltőt töltött el a közegészségi közigazgatás szolgálatában, nem lehet a kórházi ügyosztály ügyvezető tanácsnoka csak azért, mert az előirt jogi minősítéssel nem bír . . . Ugy-e furcsa? Pedig egyszerűen csak idéztük *Becsey* Antal felszólalását, amikor megokolta azt az indítványát, hogy az egyik alpolgármester legyen mérnök, mert a városnak öt műszaki osztálya van.



## Szt. Lukács gyógyfürdő

### Téli és nyári gyógyhely

csúsz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen. Természetes forró, meleg kénes források, rádium iszapfürdők, iszapöngyölések, kő- és kádfürdők, vizgyógyintézetek, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Rádium-Emanatórium. Thermopenetratio. Nagy gyógyszálloda és Thermal-gyógyszálloda. Kimerítő prospektust küld a *Szt.-Lukácsfürdő igazg.* Budán.

**A Sósfürdőt** megvásárolta a Magyar Város- és Községfejlesztési R.-T. két és fél millió koronáért. Nem tudjuk, hogy a főváros miképpen biztosította azt a jogát, hogy ezt a fürdőt is belekapcsolhassa a maga nagykoncepcióju fűrdőprogramjába, de alig hisszük, hogy e téren történt volna valami. A bizottsági tagokat, a közgyűlést az ilyen vásárlások csak akkor érdeklik, amikor a főváros két-, sőt háromszoros áron kénytelen megváltani, ami ismét néhány szép milliót jelent. A Sósfürdő különben komoly vállalat kezébe került s így közeli nagyarányu föllendülése előrelátható. A kivitelre kerülő terveket még nem ismerjük.

**A tabáni szovjet** vasárnap fog összeülni, hogy döntsön Hegedüs János öröksége felett és jelöltet állítson az elhunyt képviselő helyébe. Tényleg szükség is van valamelyes intézkedésre, mert még jóformán el sem hantolták volt Hegedüst, olyan tülekedés támadt a mandátum körül, hogy szinte imelyítő. Ez a kerület az ellentétek és a meglepetések kerülete, ahogy azt a vezető cikkünkben megírtuk, és hogy az előzményekkel is tisztában legyünk el kell mondanunk egyetmást.

Két éve talán, hogy a krisztinavárosi plébános választás erős éket vert a szabadpolgári párt szarvastéri kaszinója és a felső krisztinavárosi kaszinó közé. Annak elnöke *Platthy György*, ennek pedig elnöke *Ripka Ferenc*, alelnöke *Perczel Béla*. Azóta a két kaszinó folyton távolodott egymástól, amit nem szívesen látott a kerület polgársága, mely értékesnek tartotta mindkét vezérember működését, Hegedüs János halála aktuálisá tette ezt a kérdést, mert jelöltet kellett állítani.

A kerülethez föltétlenül jussa van az *Apponyi* vezérlete alatt álló függetlenségi pártnak, ahol a kerületbeliek tanácsára *Szigeti Jánost* jelölték, mint a központ jelöltjét. Vele szemben mindenki természetesen találta *Perczel Béla* föllépését, aki már *Szebeny Antal* elhunytá alkalmával is csak azzal a föltétellel lépett vissza Hegedüs javára, hogy a legközelebbi választásnál a párt honorálja azt a tiz esztendő munkát, melyet a kerületi érdekek körül és a kis emberek érdekében végzett. *Ripka* Ferencet a saját kaszinóján kívül azok jelölik, akik méltányolják a háborus jótekonyság terén kifejtett rendkívüli tevékenységét és így szeretnék lekötni a kerület érdekében nagy befolyását a város házában. Ez volt a helyzet, amikor a szabadpolgári párt választmánya ülésre jött össze. Általános, ám rokonszenves meglepetést keltett, hogy a gyűlésen *Platthy György* elnökölt, aki idestova két éve visszavonult minden budai szerepléstől. Közmegelegedésre oldották meg a belső kanapé processust azzal, hogy a két vezér összebékült s ezzel a tabáni vizeken elült a vihar és elsimultak a hullámok.

A három értékes jelölt közül nehéz volt választani s nem maradt más megoldás mint az ügyet a 340 tagu végrehajtó bizottság elé vinni, hogy — mint a tabáni szovjet — döntsön a felett, ki legyen hát a hivatalos jelölt.

— Mindezekkel szemben megmozdult a Kelenföld is és ott szintén ilyen kerületi szovjet alakítását tervezték, hogy ennek az új város-

résznek és leendő külön választó kerületnek aspirációi érdekében jelöltet állítsanak. Itt *Becsey Antal* kimagasló egyénisége állott az előtérben, de épen maga *Becsey* volt az, aki el akarta kerülni a testvérháborut és hivatkozva a világháboru teremtetten különös helyzetre, mely számos választót elszólitott részben a harctérre, részben a másvilágra, az itthonlevőket pedig megélhetési gondok közé sodorta, — a Kelenföldiek felbuzdulását lecsillapította, nem vállalkozván egyelőre a választási küzdelembe saját — gazdasági célokért emelt — lobogóját is belevinni, s úgy a kerületnek ez a része bevárja a vasárnapi döntést s csak azután határoz végleg.

Egyelőre mind a három jelölt vezérkara erős munkát végez, hogy a szovjet vasárnapi gyűlésén a többséget megszerezze. De megmozdult a munkapárt is a régi pártkeretek között és a krisztinabeliek *Nemes Antal* címzetes püspököt, a kelenföldiek pedig *Révai Mórt* szeretnék jelölni, de a meglazult pártszervezetek aligha bírják majd a várható erős választási harcot.

Szerintünk ez az egész korai versengés olyan, mint a hirtelen felforrt leves, melynek bugyborékoló felszine tele van habbal, de még távolról sem ehető. És a levest sem eszik olyan forrón, ahogy főzik. A polgárságnak meg nem sürgős, még várhat. Rá ér. A végküzdelemben alighanem döntően beleszólnak majd olyan tényezők, a melyekkel ma nem igen számolnak a kerület régi vezérei, akiknek vezetése alól — esetleg — kicsuszhat a kerület.

Az I. kerület iparosságának legutóbbi gyűlésén valaki találóan jegyezte meg:

— Látszik, hogy választás lesz, megérkeztek a vezérek!

A választásig még sok minden történhet. Megalakulhat gazdasági jelszó alatt *Wekerle* kormánypártja s ezt nem köteleznék semmiféle pártközi megállapodás De lehetséges, hogy akkorára megtesz a világbéke és ez is erősen változtatna a dolgokon.

## HIREK

**A Gellérthegyi zergetelepről** irt legutóbbi cikkünket általános érdeklődéssel fogadta a budai közönség és kérdést is intéztünk *Lendl* Adolf dr.-hoz, miképpen volna megvalósítható ez a terv. Az Állatkert igazgatója következő szakszerű felvilágosítással szolgált:

„A zergék általában rövidéletűek a fogságban; külföldi állatkertekben ezért nem is tartják, mert hiányzik nekik a szabad mozgás, a sziklákon való kapaszkodás és ugrálás. A mi Állatkertünkben a nagy sziklás hegy oldalára telepítettük őket, a hol felszaladhatnak a magasba, lerohandhatnak, fokról-fokra szökdelve. Különösen a reggeli órákban mulatoznak ilyen módon és kergetőznek, a míg belefáradnak. Ez egyik feltétele megélhetésüknek. A hol ezt megadhatjuk nekik legalább is olyan mértékben, mint a mi Állatkertünkben, ott előreláthatóan jól fognak tenyészni, ha csak némi gondozásban és kellő etetésben részesülnek. Eszerint az ősz Gellérthegynek a Duna felé néző szirtes oldala nagyon alkalmas e célra és betelepíthetünk egy-két kisebb csapatot, ebből a valóban

kedves vadfajtából, hogy életet lássunk az érdekes meredekeken, ami nagyon kedves képet nyújtana. Az őz, a muflon, a kecske és a juhféleik nem oly alkalmasak erre, mert sok kárt tesznek különösen a kerti növényzetben. Lecsipdesik a bokrok fiatal hajtásait s a kerti növények virágait. A zerge e tekintetben szinte kivétel számba megy, mert inkább a friss füvet szereti. Állandóan friss vizet kíván; vagyis mesterséges kis forrásokat kellene a hegyoldalra létesíteni. A telepítés alig kerülne pénzbe s a többi kellék pompásan megvan, hogy a zergék a Gellérthegy keleti oldalán megmaradjanak. Alul ugyanis be van kerítve a terület az ut mellett. Felül pedig csak egy pár szál dróttal kellene elzárni, mert az egyébként kényes és félős állatok ott tartózkodnának a sziklákon, a víz közelében és azokon a helyeken, a hol az emberek meg nem közelíthetik őket. Bizonyosra vehetjük, hogy el nem szöknének; alulról azonban kedves látványt nyújtanának. Magyarországon a Magas Tátrában, a Retyezáton és a fogarasi havasokon élnek zergék vadon. Legkönnyebben szerezhetők Bajorország magasabb hegyeiből, mert ott a vadászok maguk foglalkoznak zergék tenyésztésével. A fiatal gidákat azután eladják 500—600 márkáért az Állatkerteknek. Nekünk ez idő szerint nyolc zergénk van az Állatkertben és igen jól érzik magukat valamennyien.“

Ennyit tudtunk meg *Lendl* Adolf dr.-tól erre vonatkozólag. Így hát nem adjuk föl ezt a kedves ideát, ha ily egyszerű módon létesíthető s ezzel Budának újabb érdekességét szerezhetünk.

**Rákosi Jenő**, a magyar újságírás magasan kiemelkedő vezére, a magyar nyelv művelésének apostola, az írás mesterségének egyik legkiválóbb művésze, megélte jó egészségben, szellemének frissességében születésnapjának hetvenötödik évfordulóját. A *Budai Napló* szerkesztő-sége, a maga igénytelenségében üdvözléssel hódol meg előtte.

**Body Tivadar** első alpolgármester, udvari tanácsosi méltósággal való kiténtetését különös rokonszennvel fogadta Budán, főleg a Vizivárosban, ahonnan nősült, ahol sokáig élt, sok a jóbarátja és ismerőse, s amely városrész érdekében mindig szívesen eljárt.

**Budai dohány** lehetne majd a neve annak a finom dohányfajtának, amelyet kertjeinkben nemesítve termesztethetünk, ha valóra vál dr. *Vangel Károly* a dohányjövedéki központ európai híru igazgatójának az a terve, hogy még azok is termesztethetnek 10 négyszögölnyi területen dohányt a saját szükségletükre, akiknek termelési engedélyük nincsen. Szolgáljon addig is vigaszunkra, hogy 1918-ig a mai keretek mellett el tudja látni az országot dohánynyal, a jövőben aztán termeljen magának mindenki, kertben, cserépbén. *Vangel Károly* min. tanácsost legutóbb a polgári hadiérdemkeresztel tüntette ki a király.

**A budai háztulajdonosok** figyelmébe ajánljuk, hogy a *fürdőkályha vörösrézhengereinek* kicserélését még november hó folyamán megkezdi a *Neptun* részvénytársaság, melynek Budán van az irodája I., Fehérvári-út 1. A honvédelmi miniszterium 13765/eln. 20/b—1917.

számu rendeletével a Neptun Részv. Társaságot bízta meg ezzel. E cég kicseréli a Magyarország egész területén levő fa- vagy széntüzelésű hengereket, mely a háztulajdonosokra nézve *teljesen díjlan*. A kicserélést megelőzőleg az illető háztulajdonosok házfelügyelőjük útján 8 nappal előbb értesítést kapnak. A kicserélést kizárólag oly szerelők végzik, akik arcképpel ellátott és a fővárosi vízművek igazgatósága által is ellenjegyzett igazolványokkal bírnak és a háztulajdonosoknak érdekében áll azokat igazolásra felszólítani és az arcképes igazolvány előmutatása mellett személyazonosságukat igazoltatni minden visszaélés elkerülése végett. A kályhahengerek gyártásának ellenőrzésére a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium egy műszaki vegyes bizottságot küldött ki. Ebben a saját megbízottain kívül a *belügyminiszterium* és a székesfővárosi *vízművek*, valamint a *Szerelő Ipartestület* és a *Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének* kiküldöttjei is képviselve vannak. A helyszínen való felszerelés munkálatait pedig a székesfővárosi vízművek közgei ellenőrzik. Bármiféle reklamáció vagy panasz esetén legcélszerűbb közvetlenül a Neptun r.-t.-hoz fordulni telefonon is: 129—64 szám.

**Titokzatos karók** élesztették egyideig a Vérmező mentén sétáló közönség fantáziáját. Valamikor, nyár elején a Vérmező egy részét elrekesztették. A felső csücskét. Szép, fehér, karsu karokat vertek sorjába és fehér fonállal átfűzték. A sétálók tűnődtek, találgatták, hogy mi lehet. Azután csendes napok következtek. Lovak legeltek a karókon innen és a karókon túl. Bosnyákok heverésztek a fűben, itt is, ott is. Ezeknek tiltva volt a legelés. Csak a tűnődők száma szaporodott. És mi történt? ... Ősz elején, az első boros, ködös reggelen a karókat gondosan kihuzgálták, a fehér fonalat, felgöngyölítették. Szomorúan néztek ezt a rézsűkék és Buda egy titokzatos rejtéllyel ismét szegényebb lett.

**Ezeröttszáz ebédet** fog főzni naponként ezentúl az I. kerületi közjótékonyági egyesület, mely az ilyen intézmények között mintául szolgálhat. Az élén tudvalevőleg gróf Apponyi Albertné és Becsey Antalné állanak, de melegen érdeklődik iránta *Izabella* főhercegnő is. Az Attila-köruti helyiség konyhát a város modernül átalakította és ott a szegény népen kívül az értelmi osztály is kap ezentúl 3 tából álló jó ebédet 1 kor. 20 fillérért. A népkonyha 2 tál ételt 30 fillérért ad és a hiányt a közéleti hivatal pótolja. Mindennap a kerület két urnője tart inspekción. A Kelenföldön most keresnek megfelelő helyiséget, ahol azonban csak ételkiosztás lesz azok számára, akik elvitetik.

**Szekula Gyulát**, a budai társaság e közbecsülésben álló vezérének, a kassa-oderbergi vasút volt igazgatóját, az ismert nevű publicistát, aki hervadhatlan érdemeket szerzett a Rózsadomb fejlesztésével, a királyi kegy azzal tüntette ki, hogy neki és utódainak a magyar nemességét bácskulai előnévvel adományozta.

**Jó ruhát és cipőt** most kaptak a budai kerületben a kereskedelmi miniszterium útján a gyermek felruházás céljaira. Nagy és jó anyagból készült posztót rekvirált a miniszterium és ebből engedett át e humánus célra megfelelő mennyiséget. A kelenföldi népszövetség műhelyében már varrják a lányocskák ruháit és a népjóléti központtól most varrják a fiúk számára kiutalt posztót. A cipők Svájból jönnek. A gyermekfelruházó osztálynak Vázsonyi Vilmosné elnöktete alatt tartott legutóbbi ülésén Hantos Elemér államtitkár is részt vett.

**Badál Ede...** A hír élére tettük ezt a nevet, mely ma a háborus jótékonyág terén — Budán, az I. kerületben — valóságos fogalom. Egy köztisztviselő neve, aki az aktáit nemcsak észszel, de a szívével is intézi. Ma az I. kerületi előjáróság vezetője és legközelebb betöltés alá kerül az előjárói szék. Komolyan más, mint Badál Ede számításba sem jöhet, ha a városházán csak egy parányi jogosultsága van a kerület közóhájának! A Badál iránti szeretet akkor nyilvánult meg nagy arányokban, amikor hire terjedt, hogy egész csendben megnövelt és oltárhoz vezette Baderlitca Ida urleányt. Elhalmozták szerencsekívánatokkal. A kerület óhaját híven visszatükrözi a f. biz. tagok kerületi értekezletének döntését, melyet körlevélben tudattak a többi kerülettel, kérve a biz. tagokat, hogy támogassák, mint a kerület egyhangú kívánságát, Badál Ede megválasztását. Különös érdemeket szerzett a szegényügy mintaszervi szervezésével s a kerület szét húzó társadalmának e téren együttes működésre vonatkozó sikeres eljárásával. Mintaszervi hivatalnok, aki a pártkereteken felül, nappal a hivatalának él és szabad óráit a népszerítés nagy ügyének szenteli. Munkabírása csodás. — A hivatalos séma szerint is soron van, szolgáltatási idő, tudás és képességek tekintetében. Nagy csorba esnék a háborus jótékonyág ügyén az I. kerületben, ha Badál most mellőzni találná a kilincselésszülte protekció, vagy alantas kortesfogás.

**Maga harangozik** a pap sok plébánián, már ha nem is a szó szerinti értelemben. Mert a hívők a harctéren vannak, házasság, keresztelő alig van, csak temetés, de ott sincs mindig, aki megfizesse. Ezt a helyzetet méltányolta a város, amikor a Margit-köruti Szent Ferenc-rend és a budai Kapucinus-rendnek ezer-ezer korona drágasági pótlékot szavazott meg, Raditzky Sándor tabáni segédlelkésznek pedig fölemelte a lakásbér járulékát.

**Az elzúllástól** kell megmenteni a 12—14 év közötti gyermekeket, amikor iskolába már nem járnak, munkába még nem járnak. Ez irányban Budapesten az első lépést a Kelenföld teszi, ahol a fiatakoruak bíróságának nagy pedagógiai látókörrrel bíró agilis tagja dr. Kármán Elemér fáradozása révén ehő 18-án alakul meg a fiatakoruak bíróságának gyermekjóléti szövetsége. Az alakuló ülés, melyen részt vesz Grecksák Károly igazságügyminiszter és Kun Béla államtitkár is, az újavárosházán lesz. Ez új szociális szervezetnek különös sulyt ad, hogy a gyermekbíróság oltalma és ellenőrzése mellett kíván működni.

**Szóvá tette** a bizottság ülésén *Baranyay* Sándor, hogy nem helyes és nem célszerű az új autotaxi állomások beosztása. A hat állomás közül kettő jut Budának, még pedig egy a Margithidőnél, egy a Lánchidőnél, ahol van más közlekedés is. Azt követelte, hogy a Lánchidőfőtet tegyék át a Krisztinavárosba, ahol már volt ilyen állomás és ahol nagyobb szükség is van rá. Csak-hogy ott nincs autotaxi telefon. Ha lesz, áthelyezik.

**Festetics Géza** gróf, elhunyt alpolgármesternek gyönyörű emlékoszlopot állított *Barczy* polgármester bucsuztató beszéde egyetlen mondásával: — „Mert ő jólkü volt: szerény, odaadó, meglelőkü,

nyiltszívü és mindenekfelett hűséges mind a halálig.“ — Mi még hozzá tesszük, hogy becsültes kultürember volt ez a magyar mágnás és nagy részt hagy maga után a városházán. A budai „Puskás-szobor“ bizottság egyik lelkes tagját veszteszte el benne.

**A Gellértfürdő patinája** az építési technika legújabb vívmánya. A külföldiek sokszor megjegyzték, hogy Budapest szép város, de az a baja, hogy egészen új város. Ami szép épülete van, az most épült. Új probléma volt tehát, hogy az új középületeket miképen lehetne régiékké tenni. Az első kísérlet a Gellértfürdővel történt. Igen egyszerűen. A hiddal szemben, a fürdő sarka mellé két gőzgépet állítottak és barna szénrel fűtötték. A légáram a sűrű kormos füstöt egyenesen a fürdő épületnek vitte és két hét alatt gyönyörű barna patinát kapott. Újnyi vastag patinát. Persze füstölteni kellett tovább is, nehogy csak a ház sarka barnuljon, hanem végig az egész homlokzat és füstöltek tovább, amíg a Fehérvári-ut háztulajdonosai nem tiltakoztak a patinázás e különös módja ellen, mert ablakot se nyithattak a lakók és végre is nem minden háziur kívánja a patinát. Most aztán az egyenlőtlenül lerakodott patinát részben le kell óvatosan vakargatni s azt hisszük egy-két százezer korona áru smirglipapírossal segíteni lehet ezen a bajon is.

**Nagyon ráfért** már a Krisztina-köruton is, a Fehérvári-uton is a kikopott kátrányos járdák tatarozása, amit a kelenföldieknek Bátori Károly, a Krisztinabelieknek Willinger Ferenc taposott ki az utépitő osztályból, ahol most roszszul állanak szakmunkások dolgában.

**Tarka esték** rendezését tervezik az óbudai uri leányok. A III. kerület társadalmi élete eléggé silány s ezt óhajtják megjavítani, fővárosi nivóra emelni nagy ambícióval, sok ötlettel és még több kedvességgel. Október havában nagyszerű teáestet rendeztek az óbudai katolikus körben, élvezetes hangversenyszámokkal a műsoron. *Rózsa* Lajos min. tan., *Mödlinger* Tessza zongoraművész, *Bartók* Lucy, *Cristofoli* Erna, a *Kovacsics*-énekkar, *Gaup* Nándor és *Pécsi* Gyula karnagy arattak zajos sikert pompás énekükkel, illetve játékukkal. Az Óbuda kulturális életére is bizonyára nagy hatású mozgalom élén *Labuda* Ferenc dr. áll. Úgyes segítőtsárai: *Schreiber* Annus, *Dobay* Erzsike, *Reich* Mariska, *Jonák* Ilonka, *Reiss* nővérek, *Weichard* Zelma, *Schräder* Margit, *Kugelbauer* nővérek, *Bóde* Olga, *Tunák* Annus, *Cristofoli* nővérek, *Havas* Stefi, *Waschüttl* Fány, *Edelbacher* Mica, *Szirányi* Lonczy, *Terletter* Olga, *Gebhardt* Irénke, *Mödlinger* nővérek, *Bauhoffer* Nándor, *Rác* Ferenc, *Eckhardt* Béni, *Jaczkó* Ernő. — Novemberben ismét élvezetesnek ígérkező ének- és zene számokkal fűszerezett vitaestet rendeznek a III. ker. Polgári körben a feminizmus érdekes témái körül.

**Új filmgyár** épül Budán a Pasaréti-ut 80. szám alatt, s a középítési bizottság az épületekre vonatkozó terveket jóváhagyta. Ezt a romantikus helyet a *Star* filmgyár r.-t. kereste ki magának a Hűvösvölgyben.

**Sohse hitte** volna senki, hogy az omnibusz-vállalat a három háborus év alatt *egy milliónál* több deficittel terheli a fővárost és szóba is került, hogy az egész üzemet be kell egyelőre szüntetni. *Bódy* Tivadar alpolgármesternek nagy küzdelmébe került, hogy a Viziváros e fontos közlekedési eszközét meg-

mentse, amire épen a Viziváros szolgált rá legkevésbé.

**Aztak-fáztak** főleg télen a Hidegkútna villamosra várakozó emberek, ahol erős állomás a hadapródiskola előtt levő. *Perczel* Béla biz. tag közbenjárására most oda helyezik át a Rudasfürdőnél felszabadult várócsarnokot, s így fedél alá jutnak a Pasarétiiek esőben és hóban.

**Új sikló** — a Rózsadombra — a Gül-Baba-utcán, nem is olyan szerencsétlen gondolat. Ugy tudjuk, hogy már elmunkálati engedélyt is kértek rá. Az utca épen alkalmas e célra, mert oly meredek, hogy kocsiközlekedése nincs. A kiszélesített járdák pedig korláttal elzárva, megmaradnak a gyalogjárók számára. A Rózsadomb fejlődését erősen szolgálná ez új sikló.

**Nász. K a b a k o v i c s** József dr. törvénytudós bíró eljegyezte *W a v r i n e c z* Mór, a budavári templom elhunyt karnagyának és neves zeneszerzőnek *Mártha* leányát.

**Legendás hősök**, a szabadságharc névtelen félisteneinek végleges elmulását jelzik azok a mindinkább ritkuló sírok, ahol a temetéshez felvonul a múlt század magyar eposza. Most, hogy elkisértük utolsó útjára keresztstzei *Csáky* Gézát, ismét meglevenedik előttünk ez a mesés kor. Az ő személyéhez szorosan hozzáfűződik a szabadságharc, a szent korona bujdosása és Budaváros története a múlt évszázad második felében. A piros arcu, csillogó szemü, fehér haju öreg urat rendkívül sokan ismerték Budán szerették szerénységét, mely nem engedte, hogy a saját viselt dolgairól beszéljen. Pedig beszélhetett volna... 1833-ban született Budán és 14 éves korában már a bölcsészetet hallgatta. Királyi Pál volt a nevelője, aki a családnál lakott és ott szerkesztette a *Pesti Hirlapot*. 1848-ban mint gyermek, nemzetőrnek állt. Budavára bevétele után Királyi Pál őrnagy átvette a honvédséghez ahol megszerette *Menyhért* Antal ezredese is és magával vitte Szegedre, mint hadnagyot. 1849. július havában ők hárman vitték a koronát Aradra parasztszekéren, ahol átadták *Kossuth*nak. Innen *Menyhért* ezredes *Világosra* ment a fegyverletételhez, őt pedig polgári ruhában haza küldte, hogy tovább tanuljon. Az üldözés elkerülése végett a postánál vállalt szolgálatot, ahol hamar kitünő erőnek bizonyult és 1867-ben *Gorove* miniszter a budavári posta főnökévé nevezte ki. Érdekes, hogy rendkívüli szaktudása miatt hozzá osztották be *Szalay* Pétert, aki több elnökigazgató lett, *Petheő* Jánost több temesvári posta főigazgatót és *Rác* József igazgatót. — Gyermekéveit Budán töltötte, ahol a legtöbb előkelő családdal rokonságban vagy ismeretségben volt szülei révén. Nagyon szerették *Keglevich* Gábor gr. házában, iskolatársa volt *holdogult* *József* főhercegnek, aki mindig szívesen látta magánál fesztelen együttlétben az évfordulók alkalmából. Az akkor vezető szerepet vivő *Ribáry* családból nősült, feleségül vevé *Ribáry* Juliát, akinek négy nővére, *Aranyossy* Ágoston, *Sárossy*-*Kapeller* Ferenc, *Léjtényi* János és *Ribáry* Gáborhoz ment nőül. Két testvére volt, *Ribáry* József főrendiházi tag és *Ribáry* Sándor máv. elnökigazgatója.

**Boldog** családi életét megzavarta az a csapás, hogy szeretett nejét egy műtét miatt veszteszte el, — legidősebb fiát *Gézát* pedig, aki Szerencsen állomás-főnök volt orozva meggyilkolták. Második fia *Csáky* Elek, a *Leszámitoló* bank fő-tisztviselője és a budai társaság kedvelt tagja. Az öreg urat kedves ba-

ráság füzte Jókaihoz, aki savanyuvizet látta el, azonkívül Vas Gerebenhez, Vachothoz és Komócsyhoz. Egyedüli szenvedélye a turistaság volt, amiben kedves társai voltak Lintner Imre máv. igazgató, Petheő János, Hampek Ágoston, Pethes Lajos főszámánácsosok és Hausmann László dr. Sirjára koszorút tettek és gyászoló családhoz részvétiratot küldtek Darányi Ignác, Hennyey Vilmos, Kollár Lajos, Havas Károly, Madarassy-Beck Marcel, Havas Emil, Hajts Lajos alvezetés és sokan mások. 84 éves korában betegen is folyton kirándulásokat tervezett az alpokba, de aztán csendesen elszenderedve egy hosszabb utra ment, a honnan nincs visszatérés. Elment Királyi Pál és a többi 48-as bajtárs után, a legendák világába.

**A csukák és pontyok** felmondtak a Római-fürdő vizének és a főváros kilenc ezer koronával szegényebb lett. Ennyibe került a halastó, amely most csődöt mondott, a Római-fürdő forrásvizében ásványi sók vannak feloldva, amiket a halak nem tudnak megemészteni — ezt a szakértők előre megmondták, de a tavat mégis ezzel a vízzel táplálták. Nevükhöz méltón a szegény halak elhaltak és most a halastó a szépen készülő aranyhegyi árok vizére vár, hogy a sóra tett halpeték ott új életet kezdjenek. Most a halastóban békák kuruttyolnak. Ha nincs hal, jó a békacomb is. Kirántva.

Jelszóvá lett Budán, hogy aki bent a városban nem kaphat meg valamely élelmicikket, az felül a villamosra és elmegy Budagyöngyéig, ahol a községi élelmiszer-árúsító bodében tényleg mindig volt kapható sok minden. Csakhogy épen a külterület lakói nem jutottak aztán semmihez, pedig nekik épült ott a bódé. Most azzal segítenek a bajon, hogy a Virányos, Zugliger alsórézse, Hüvösvölgy, Pasarét és a Törökmező idetartozó részének lakói igazolványt kapnak és csak ez ellenében vásárolható ott élelmiszer. A bentlakók maradjanak csak bent.

**Az iparosság** öntudatos ébredését bizonyítja, hogy Buda két kerületében is erősen megindult a szervezkedés, elsősorban gazdasági téren. A II-ik kerületi iparosság már augusztus folyamán megszervezte a maga élelem-beszerező csoportját. A mozgalom élén áll ösziölő fejld, de fiatalos lelkesedéssel, szilárd elszántsággal az iparos érdekek védője és ápolója Tóth András. Mellette a kerületpolgárságának színe-java: Okányi Imre, Szabó Gyula városi biz. tagok, Goldmann Antal, Glauber Ignác, Csefkó István, Demkó Jakab, Skultéty Ferenc, Simon Ferenc és a kör ügybuzgó elnöke Váli Gábor. A megalakulás ünnepi díszszel történt, a tagok nagy érdeklődése mellett. Viraág Béla, a kör titkára adta elő az alakulás célját s egy óra múlva már ötszáz tagnál több írta alá a belépési nyilatkozatot. Bódy Tivadar alpolgármester, Folkusházy Lajos tanácsnok (ma már szintén alpolgármester) rendkívül rokonszenvesen fogadták a kör küldöttségét és megtettek mindent, amit tehettek, hogy az iparosságnak ezt a kezdeményező lépését erősítsék. Az áru hiánya némileg nehezíti a beszerzési csoport rendszeres működését, de azért hertenként egyszer, csütörtökön, d. u. 3 órától mindig kiárúsításra kerül valamely nélkülözhetlen élelmicikk. A kör erkélyén lévő tábla II. Batthyány-tér 4. tájékoztatja eziránt a tagokat. — A beszerzési csoport létesítése erősen gyarapítja a kör létszámát is, mert megalakulása ótat

150-nél több új tag jelentkezett. A háborúból majd visszatérő tagok gazdasági segítése érdekében a kör elnöksége most tárgyal egy országos pénzügytétel az iparosok áru-beszerező takarékos hitelegylete megalakítása ügyében, mely 50 koronás részjegyek heti egy koronás befizetése mellett létesülne és az iparüzéshez szükséges anyagokat szerezne be, a szükséges óvadékokat letenné, a később befolyó számlákat előlegezné. Ennek a pénzügytételnek a segítése mellett országos mozgalmat indít a kör az iparos nyugdíj érdekében is, a kör elnöksége által kidolgozott alapon.

A I. ker. Iparoskör vezetősége, melynek helyisége most I., Gellért-hegy-u. 3. alatt van, szintén mozgalmat indított ily beszerzési csoport létesítése érdekében és a tagok itt is rendkívül érdeklődnek e gazdasági szervezkedés iránt, melynek érdekében fölkérték Becsey Antal főv. biz. tag közbenjárását és támogatását. A küszöbön álló választás is elősegíti az öntudatra való ébredést. Ma még teljesen semleges az iparosság és várja a fejleményeket, mert általános óhaj, hogy gazdasági program alapján álló jelöltet kell támogatni, aki az iparos érdekeket nemcsak ígéretek alakjában támogatna. — A budai iparoskörök, testületek és társulatok együttes működésén is fáradoznak a vezetők, ami még inkább növelné az iparosság súlyát.

**Gazdát cserélt** számos ingatlan a legutóbbi időben itt Budán. Sok került új kézbe öröklés útján, de néhány nagyobb házvétel is történt. Így az I. kerületben Kacsokovics Antal szerezte meg 495,000 koronáért Bodó Sarolta házat Attila-utca 51. szám alatt, Róth Béla megvette a kelenföldi Forgách János telkeit egy millió és 98,000 koronáért, Wagner Vilmosné a Sulzberger Vilmosné házat Pálya-utca 6. sz. alatt 135,000 koronáért, August József a Németvölgyben Bauer János ingatlanát 270,000 koronáért (a cukraszoknak tehát mégis jól megy a soruk), Potz Antal ugyancsak a Németvölgyben Bardony Mihály ingatlanát 398,000 koronáért és szintén a Németvölgyben a gróf Gyulay Istvánné birtokát 980,000 hononáért, dr. Okolicsányi Kuthy Dezső pedig a Pongrácz családtól Henger-u. 1 számú ingatlan 289,000 koronáért. A II. kerületben Lindmayer István megszerezte 98,000 koronáért az Iskola-u. 28. számú házat, Maier Emil pedig dr. Konek Frigyesztől a Kézmálon levő birtokot 95,000 koronáért.

**Husárusítás Budán.** A Haditermény R.-T. tudvalevőleg kedvezményes áron húst árúsít és ez Budán a következő helyeken kapható: az I. ker. Fehérvári-ut 31. Zeidl Vencsnél, egész nap. II. ker. Fő-utca 22. Rácz Jánosnál, d. u. 4-7-ig. Alföldi Ferencnél, II. ker. Széna-tér 1., egész nap. Batthyány-téri csarnokban Stif Károlynál egész nap és ugyanott Weisz Jakabnál egész nap. III. ker. Kolosy-tér 7. Rall Józsefnél d. u. 4-7-ig.

**Hajózás.** A m. kir. Folyam- és Tengerhajózási R.-T. igazgatósága közönségesen teszi, hogy a Budapest-Eötvös-térről délelőtt 11 órakor és Esztergomból este 7 órakor induló hajókat a főváros élmezésére való tekintetből ez évi november hó 30-ig járattja. — Nagymaros és Visegrád között ezentúl 1918. évi április hó 30-ig 30 perces időközökben közlekedik a hajó.

## KÖZGAZDASÁG

**Hiába rejti el az Első osztrák** betörés ellen biztosító társaság a maga osztrák jellegét egy puszta O. betű mögé, az eljárás, amit magyar feleivel szemben követ, elárulja, hogy osztrák. Egy előfizetőnk, akinek az Attila-utcában nyílt üzlete van, panasolja, hogy nála betörtek, tíz perc alatt kirabolták az üzletét és az Első O. betörés elleni biztosító társaság egyszerűen — nem fizeti a kárt. Perre utasítja a károsultat, aki nem bírja jól a magyar nyelvet s aki nem vette észre, hogy a nyomtatásban általa jóváhagyott, a társaság ügynökével megbeszélte szerződésbe, beleírták otthon pótlólag néhány szót, amit az aláírásnál aztán nem vett észre. Ez ugyalszik az O-nál bevett szokás.

A Magyar Bőrbeszerezési R.-T. igazgatósága legutóbb tartott ülésén a társaság ügyvezető igazgatóját dr. Bächer Pált megválasztották vezérigazgatónak.

**A Goldberger Sám. F. és Fiai r.-t.** igazgatósága a közgyűlés elé azt az indítványt terjesztette, hogy a jelenleg hat millió koronára rugó alaptőke 7500 darab új részvény kibocsátásával kilenc millió koronára emeltesse fel. A tőke felemelését indokolta teszi egyrészt a békeidőben várható nagyobb pénzügyi szükséglet, másrészt a társaság üzletkörének szándékolt kibővítése. Az igazgatóság még a 400 korona névértékkel bíró részvényeknek feldarabolását fogja indítványozni 200 koronás részvényekre. A lefolyt és az üzletévi zárlat módosítását folytat csak kilenc hónapos üzletévre 36 koronás osztalék kifizetését határozta el a közgyűlés.

### 7-ik hadikölcsön.

— Felhívás aláírásra. —

A hetedik magyar hadikölcsönnek jobban kell sikerülnie minden eddiginél, mert ez fejezheti ki legméltóbban Magyarországot törhetetlen akaratát, fenmaradásához és boldogulásához.

Ez a magyar nemzet erőpróbája. Ez alkalommal is kétféle típusú kölcsön kerül kibocsátásra: hat százalékos és ezenkívül öt és fél százalékos magyar királyi állami járadékkölcsönök. A hadikölcsön jegyzés céljaira a még moratórium alá eső betétek a kikötött felmondási idő kérésében tartása mellett igénybe vehetők. Az Osztrák-Magyar Bank és a magyar királyi hadikölcsönpenztár a névérték 75 százalékáig ad lombardkölcsönt az új hadikölcsönre. Mindkét hadikölcsön 100, 1000, 5000 és 10,000 koronás címletekben kerül kibocsátásra, ezen felül a 6 százalékos kölcsönből 50 koronás címletek is lesznek. Az új kölcsönök a hadinyereségadó fizetésére is felhasználhatók.

A lényeges különbség a két járadékkölcsön között, a kamatozá-

son kívül a szelvény esedékességében, az esetleges felmondás időpontjában és az aláírási árban van.

### A hat százalékos

állami járadékkölcsön szelvényei minden év február és augusztus 1-én kerülnek kifizetésre. Ez a típus 1922 augusztus 1 előtti időre fel nem mondható és a hadinyereségadó fizetésénél minden 100 korona névérték után 96 korona 63 fillérrel számoltatik el. A hat százalékos típus tényleges kamatozása 6,2 százalék.

### Az 5 és fél százalékos

állami járadékkölcsön szelvényei minden év június 1-én és december 1-én esedékesek olyképen, hogy az első szelvényt már 1918 június 1-én váltják be. Az 5½ százalékos járadékkölcsön 1925 június 1. előtti időre fel nem mondható. A hadinyereségadó fizetésénél 90 korona 75 fillérrel fogják elszámolni ezt a típust. Az 5½ százalékos típus tényleges kamatozása 6,1 százalék.

Részletekben való befizetés esetén a jegyzés alkalmával az aláírt összeg 10 százalékát kell letenni biztosítékképpen, míg a jegyzett összeg további 25—25 százalékát 1918 január 9-ig, január 29-ig, február 16-ig, illetve február 28-ig fizetendő be. Ezt a kedvezményes befizetési módot csak 100 koronánál nagyobb jegyzésnél lehet igénybe venni.

Az aláírási határidő 1917 november 15-től december 14-ig terjed.

Szerkesztik:

HOLLÓ TIVADAR és R. RÉW SÁNDOR.

**TÉLI SPORT**  
az  
**ÁLLATKERTBEN!**

**Elsőrendű angol női ruhát**  
**FÜLES JÓZSEF készít**  
IV. ker., Váci-utca 49. szám.  
Előnyös fizetési feltételek mellett!

**Elad! :: Vesz!**

**Régi** -ségek,  
szőnyegek,  
butorok,  
edények,

zálogcédulák jó áron eladhatók! Olcsón vehetők!

**GELB SALAMON**  
I., ATTILA-UTCA 8. SZ.

**MAGYAR HOLLANDI**  
**BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**  
BUDAPESTEN.

Központi irodái:

VIII-ik kerület, Üllői-ut 4-ik szám.

**A HOLLANDI ÉLETBIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**  
(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)  
saját házában ugyanott.

# Budai Napló

XIV. évf.  
101. (569)  
szám.

Buda érdekeit a várospolitikai, közgazdasági, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság. Előfizetése egy évre 20 korona. Negyedévre 5 korona. Szerkesztősége: I., Bors-utca 24. sz. Kiadóhivatala: II., Fő-utca 7. szám.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
J. VIRAÁG BÉLA

Hirdetés ára: Egy hasáb széles és egy centiméter magas terület egyszeri közlésénél 5 korona. Minden további centiméter 3 kor. Nyilttér sora 10 K. Szöveg között 5 korona. A hirdetések díja a megrendeléskor előre fizetendő.

1917.  
december  
4.

## Tisztviselő

társaimhoz szólok. Azt a nyomort, amelybe a háborus helyzet a társadalmi alsó- és középosztályt, a munkást, a kisiparost, a kiskereskedőt, de legesleginkább a fix fizetésű köz- és magántisztviselőket beteljesztotta, nincs helyem, hogy kellőleg, adatokkal megvilágítsam. Talán már eléggé ismeretes is. Az anyagi és erkölcsi romlás lejtőjén mi csuszunk legjobban lefelé, — az állam szolgálja. És sajnos, nincs megállás! Nincs senki, aki a tisztviselők katasztrófális helyzetén segíteni tudna, vagy akarna. Mindenki tud segíteni magán, mindenkinek van valami támasza, csak a köztisztviselők állnak tanácstalanul kétségbeesetten. A kisipar, a kiskereskedelem, ha nincs is rózsás helyzetben, mert anyagait nehezen tudja beszerezni, — azért a gazdasági konjunktúrákat kihasználhatja, s a háborus drágaság terheit átháríthatja másokra, a fogyasztókra. A kézműves munkások jólétéről gondoskodni hadiérdek, de a tisztviselőkkel senki nem törődik. Már a magántisztviselők is megmozdultak, szervezkednek, anyagi érdekeiket kezdik kivívni.

Az állami és általában a köztisztviselők mozgalmá az azonban még mindig a régi, elavult medrekben halad és így természetesen célra nem is vezethet. Egy- más után tartják kongresszusukat, ahol a legkeserűbb kifakadások hallatszanak, amelyek nyomában azonban a legerélytelenebb intézkedések járnak. Féltékenység, félszesség, zürzavar jellemzi az egész tisztviselői mozgalmat. A radikálisabb gondolkodású tisztviselők blokkoszerű mozgalmá sem hozott eddig mélyrehatóbb sikert. Ha pedig az ország hatalmát képviselő kormány, vagy az ország sorsának intézésében részes politikai pártok körében széttekintünk, ott sem találkoznak a tisztviselőkön komolyan és mindenáron segíteni akarókkal. Szégyenletes állapotnak tartom, hogy a most szereplő pártok közül a legutóbbi tisztviselői törvényjavaslatok képviselőházi tárgyalása alkalmával egyetlenegy sem akad, amely erélyesen sikra szállt volna a tisztviselőkért. Az elhangzott beszédek nem elégíthetik ki a tisztviselőket, a cselekedetek pedig csak elkeseredésüket növelik.

Nézetem szerint a tisztviselőségnek nem lehet a történetek után oka, hogy bármelyik jelenlegi politikai pártban bizzon. Mivel pedig politika nélkül céltérni nem lehet, keresnünk kell egy olyan új pártot, vagy egyént, aki a mi céljaink érdekében teljes erejét hajlandó felajánlani és kifejtetni.

Ezzel a gondolattal tudom magam előtt megindokolni, s indokolhatja meg más tisztviselő is, amikor ilyen adott esetben, mint az I. ker. képviselőválasztás, elvi állást foglal.

Ha tisztán az érzelmeimre hallgatnék, úgy én se tennék és tethetnék sem a küzdelemből győztesen kikerült hivatalos jelölt, Szigeti János, sem Percel Béla, sem Ripka Ferenc személye ellen kifogást. Én, aki az ő, különösen a kerületben kifejtett háborus tevékenységüket közvetlenül ismerem, amelynek szerény mértékben én magam is részese lehettem, el kell, hogy ismerjem, miszerint polgártársaik becsülésére, szeretetére egyformán szereztek érdemeket. Nekem a szobakerült jelöltek személye egyformán kedves, — de itt most másról van szó.

Az I. kerület igen jelentékeny tisztviselő-kerület, ennek a kerületnek szavazó polgárai csaknem kizárólag a középosztály tagjai.

Aból az alkalomból tehát, amikor az Orsz. Radikális Párt itt zászlót bont, s a gyakorlati politika terére kíván lépni, figyelmébe kívánom ajánlani, hogy elméletileg igen szépen megalapozott programja gerincéül s a legközelebbi feladatául a középosztály a tisztviselők ügyét tegye. Ne éljeze ki a zászlóbontás párt-szerű jellegét, hanem csináljon inkább belőle középosztály, tisztviselői politikai mozgalmat. Állítson olyan jelöltet, melyet az I. ker. középosztály, s különösen tisztviselő választó polgársága pártkülönség nélkül támogathat, s akinek jelöltségét sikerre is vezetheti. Nyújtsa ez a zászlóbontás alkalmat a háboru által legjobban sújtott középosztály és tisztviselő-társadalom erélyes politikai demonstrációra. Ne kívánják senkitől, hogy a radikális párt tagja legyen s annak minden programpontjával egyetértsen. A középosztály, s különösen a tisztviselői kar ma még nem foglalhat végleges pártállást egyik irányban sem. Nem is teljesen független, s egy új, csak elméletileg élő, de gyakorlati tevékenységre vissza nem tekinthető pártot nem exponálhatja teljesen magát.

A középosztályt a háboru tönkretette, várja tehát a megmentőjét!

Éppen a mai napon, amikor az utca népe, a szervezett munkásság hatalmas tüntetéssel fejezi ki a legeslegközelebbi cél, a béke iránti komoly, erős akarását, örömmel üdvözlöm elveim teljes fenntartása mellett az Országos Polgári Radikális Párt I. Kerületi zászlóbontását.

Tisztviselőtársaim! Hozzátok szólok! Itt az ideje, hogy cselekedjete!

Füri Pál  
tanár.

## Választás előtt

az I. kerületben.

Jelöltek: Szigeti János — dr. Supka Géza.

Az egyhangunak gondolt választás az I. kerületben, váratlanul erős választási harcba csapott át, mely ma már összekuszált minden számítás és halomra döntött minden kombinációt.

Egy héttel a választás előtt zászlót bontott a kerületben olyan párt, mely eddig csak elméletben küzdött a maga eszméiért, de a gyakorlati politikában nem vett részt. Most, hogy a küzdőterre lépett, erős agitációval, kiváló szervezetséggel, tudással, virtuoz szónoklással, pártot tudott teremteni a kerületben és intenzívebb gondolkodásra készít mindenkét, aki fogékonysággal bír az új eszmék, a gazdasági kérdések új beállítása, a társadalmi kérdések új megoldásai iránt.

Az Országos Radikális Polgári Párt táborba gyűjtötte mindazokat, akik eddig minden pártmozgalomtól távol tartották magukat, akik új rendet, új átalakulásokat várnak, hogy nehéz anyagi helyzetükön, ferde társadalmi viszonyukon segítsenek.

A háboru alatt megváltozott sok minden. Nagy a feszültség a levegőben, a lelkekben és a szivekben. Valami különös érzések vettek erőt az embereken és ezeket igyessen a maga szolgálatába tudja állítani ez az új párt, mely még azzal a különös ingerrel is hat, hogy ha siker koronázza a radikális párt törekvéseit, akkor a Krisztinaváros volna az első, mely e pártprogram alapján küld képviselőt a parlamentbe.

A maga erős szervezetségével

a szabad polgári párt

hamar elintézte azt a palota-forradalmat, melyet a három függetlenségi jelölt föllépése okozott. A *tabáni szovjet* címen utolsó számunkban megjelent ismertetésünk megvilágította ezt és Platthy György dr. pártelnök igyessen úgy oldotta meg, hogy a párt jól összeválogatott 350 tagu végrehajtó-bizottsága döntson a kerület jövődjéről képviselőfelett.

Az eredmény közismert: Szigeti János 93, Ripka Ferenc 80 és Percel Béla 62 szavazatot kapott. A jelölést nem kötötték az abszolút majoritáshoz s így Szigeti lett a párt hivatalos jelöltje. A másik két jelölt már előzetesen szavára fogadta, hogy aláveti magát a szavazás eredményének és a maga pártjával is támogatja a jelöltet.

Azóta Ripka Ferencet már kiküldték mint választási elnököt, Percel Bélát pedig más tisztségbe ültették.

Ezzel a szabadpolgári párt elintézte a maga részéről a kerületet.

De az e párton kívül álló közönség nem szívesen nyugodott bele abba, hogy ilyen előzetes házi választás útján oktroyáljanak reá „kö-

vetet”. Ez nem képviselőválasztás, hanem követküldés mondják — ami sehogyssem fér össze a 48-as eszmékkel.

A közönségnek a gazdasági kérdések iránt való érzékének kiélekedése a kerület figyelmét ismételtén Becsey Antalra irányította, aki azonban nobilesan állotta adott szavát és elhárította magát a jelölést. E miatt még legszűkebb baráti köréből is — ahogy Schey Ernőnek lapunk más helyén közölt és Becseyhez címzett nyílt levél is igazolja — szemrehányás érte.

A kerület különböző gondolkodású, de társadalmi sulyu egyéniségei alkalmas jelöltet kerestek és végül Hollán Sándor nyugalmazott államtitkár személyében állapodtak meg, akinek családi környezete azonban határozottan ellenezte ezt.

Mialatt így bizonytalanságban hanyodott ide-oda ennek a nagykiterjedésű és sokféle érdek által tagolt kerületnek közönsége, — csendesen és minden különös zaj nélkül, vasárnap délelőtt mintegy százötven tanár, tisztviselő, iparos és kereskedő gyűlt össze a Hoffmann-féle vendéglőben és megalakította az I. kerületi

radikális pártot.

A köztisztviselőben álló dr. Bossányi Bélát, a Gellértfürdő igazgató-főorvosát választották meg elnöknek és jelöltet állítottak

dr. Supka Géza

személyében, akit publicisztikai működése révén előnyösen ismer a újságolvasó közönség. Budai lakos, de mint nemzeti muzeumi őr, aki tanulmányainak, írásainak él s így alig van ideje a társaság számára, kevesen ismernek személyesen.

Néhány szóval megnyerte a jelenlévők rokonszenvét. Kedves megjelenésű ember, — a legszebb férfi korban.

Rendkívül fegyelmzett aggyal és a szónak csodálatos varázserejével hódítja meg hallgatóit, hogy már a következő percekben magával ragadja őket. Minden szavából sugárzik a tudás. Feltétlenül tudja, hogy mit akar és agyba-szivbe markoló szavakkal tudja azt elmondani. Aki meghallgatja, melléje áll, ő rá esküszik.

Schey Ernő magántisztviselő üdvözölte ezután az Orsz. Radikális Pártot mely egyedül tette magáévá a tisztviselők s ezzel az intellektuel középosztály ügyét és a polgárság nevében örömmel fogadta dr. Supka Géza jelöltetését.

A jelölőgyűlésen jelen volt másfél száz ember estig széthordta a híret és megindult az egész vonalon a párt-szervezés.

A pártirodát

az Erzsébethidőnél levő *Erzsébethid kávéházban* nyitották meg, ahol serény munka folyik s a párt vezetői állandóan az érdeklődők rendelkezésére állanak.

Supka Géának pompás vezérekara van, csupa fegyelmezett, nagy szókészséggel rendelkező, agilis fiatal ember, akik lámpaláz nélkül öntudatosan intézik a párt első föllépését.

„Vérbeli“ ujságírók és írók egész gárdája áll lelkesen mellette.

Főtörökvisük a választók kellő felvilágosítása és ezt ügyesen rendezett

#### propaganda esték

révén vélik legjobban elérhetni.

A propaganda-esték közül az első kettő a hétfői és a keddi a *Politikus Greijzlernél* zajlott le és a szervezkedő párt vezetőin kívül több I. kerületbeli polgár is felszólalt. A felszólalók között *Fürj Pál* tanár olyan dolgokat szögezt le, amelyek csak ezen az oldalon hangozhattak el. *Fürj Pál* tanár szervezkedésre hívja fel a tisztviselőket — ahogy azt lapunk vezető helyén is kifejti és a szabadpolgári párt ellen való állásfoglalásánál *nem személyi, hanem politikai okok vezetnek* és a háboru alatt elnyomorodott, megörölt középosztály a *magá érdekei mellett* szervezkedik, amikor a radikális-párt zászlaját igyekszik diadalra vinni.

Szerdán a fehérvári-uti *Weber*-féle vendéglőben gyűlt össze a környék polgársága. Ezen az estén a magyar irodalom egyik kiválósága *Biró Lajos* mondott beszédet, amelyben mint egy egyenes kardot, úgy döfte bele a jelenlévők köztudatába azt a megállapítást, hogy

a politikai véleménynyilvánításáért pedig senkit semmiféle üldöztetés, hátrány, gazdasági kár, bevonultatás nem érhet, mert az ilyen megtorlásokkal a mai közélet vezetői nem is kívánják élni, de ha élni kívánnak sem engednék meg az idők, a sajtó és a nyilvánosság erőteljes szervezetei.

*Biró Lajos* mellett dr. Szende Pál az OMKE főtitkára mondott gondolatokban, képekben gazdag beszédet különös szókészséggel a mai parlamenti viszonyokat jellemezve azzal, hogy a háboruban minden vesztett csata után kiselejtezik a régi ágyukat, az elromlott fegyvereket, sőt az idejüket mult hadvezéreket is. Nem így a magyar politikában.

A radikális-párt zászlóbontását dr. *Halasi Béla* méltatta, a polgárság közül *Vutkovits István* és mások szólaltak föl.

Csütörtökön *Nagy Annánál* volt látogatott értekezlet és vacsora. *Nagy Annánál* az első felszólaló *Krejsi Rezső* a bpesti ipar és kereskedelmi kamara főtitkára az ipari és kereskedelem jövődjéről alakulásáról beszélt. *Krejsi* után az I. ker. polgárság nevében *Noti Károly* szólalt fel és hatalmas lendületű beszédben tört lándzsát a tiszta demokrácia mellett, melyet eddig csak jelszónak használtak.

Pénteken a *Papp*-féle vendéglőben *Szende Pál* nyitotta meg a felszólalók sorát. *Szende* szavai átíveltek a Dunán és megzörgették a parlament ablakait. *Nagy*, nehéz megállapítások, nehéz vádak hangzottak a közélet jelen vezetői ellen, akik úgy gondolkodtak az országról a háboru alatt, hogy a *gazdagokat még gazdagabbakká és a szegényeket még szegényebbekkétették.*

Szombaton a *Politikus Greijzlernél* már alig tudtak elférni az érdeklődő választók, ahol dr. *Blaner Móric* az ügyvédi kamara titkára, *Dénes Lajos*, dr. *Fülöp Zsigmond*, *Virág Gyula* és dr. *Vámos Jenő*

szólaltak föl. — Az emelkedett estélyt *Pilisi Lajosnak* a radikális-párt titkáranak nagy hatásokat kiváltó elmés beszéde zárta be.

Akik részt vettek ezeken az estéken azok a Supka-párt rendületlen hívei lettek.

Ilyen előkészületek és az ezzel járó plakátháboru után került sor e hó 2-án vasárnap, a

#### programmbeszédek

elmondására. A koronaőr-utcai iskola tornaterme van arra hivatva, hogy a kerületbeli politikai küzdelmeknek is porondjává legyen. Vasárnap délelőtt 11 órakor a *Supka-párt* töltötte meg szüntől a termet. Intelligens közönség jelent meg és feszült várakozással nézett a történetek élé. *Bossányi Béla* elnök megnyitójá után

#### dr. Supka Géza

állott föl szólásra. Minden szenvedélyesség, minden alantas szónoki eszköz kerülésével fejtette ki a maga nézeteit a mindjobban belemelegedő hallgatóság rendkívüli tetszésnyilvánítása mellett. Néha orkányszerűen zugott föl a taps és az éljen. Kévs ilyen beszédet hallott ezideig ez a kerület. Mint mellékletet csatoljuk azt lapunk mai számához.

Utána szólásra emelkedett

#### Fényes László

orsz. képviselő, a nagynevű hirlapíró és bár sok részletkérdésben nem vallja a radikális párt elveit, mégis a legmelegebben ajánlotta dr. *Supka Gézát*, akit hatalmas tudása készsége, szónoki képessége puritán jelleme egyesén predesztinál a parlamenti szerepre.

*Fényes László* mindig érdekeset mond, akár szóval, akár írásban és most is nagy hatásokat ért el.

Még *Kis Roland* beszélt fordulatossan, ötletesen és a jelölt zajos, meleg ünnepeztetésével, annak nagyhatású beszédének hatása alatt, *Lukács Jenő* buzdító felszólalása után oszlott szét a választók megihletett tömege.

Délután 5 órakor ismét megtelt a terem, amikor

#### Szigeti János

fejtette ki programját. A szabadpolgári párt tagjai lehetőleg teljes számban jöttek össze és a jelölt támogatására megjelentek gróf *Apponyi Albert* és *Földes Béla* miniszterek, *Zlinszky István* és *Hódy Gyula* orsz. képviselők. Dr. *Platthy György* elnök üdvözlő és megnyitó szavai után a jelölt emelkedett szólásra. *Szigeti Jánost* mint szónokot szívesen hallgatja a közönség és ez alkalommal is sürü elismerésben részesítették párthívei.

Felszólalásaikkal támogatták jelöltségét *Lorber József* és *Halász Károly* akik a vasutasokat hívták föl, hogy pártolják *Szigeti*-t, aki mint vasutas képviseli az érdekeiket a parlamentben.

Utánuk *Mészöly Oszkár* kereskedő, a radikális párt agilis tagja beszélt, némi vihart váltva ki naiv őszinteséggel és tájékozatlansággal mondva el gazdasági aggodásait. Azután

#### gr. Apponyi Albert

emelkedett szólásra és a maga szónoki képességeivel cáfolta a radikális párt eszméit és törekvését. Néhány lelkes Apponyista félreértette szavait, mert közbeszólásokkal zavarták s végül az egyik vasutast ki is kellett vezetni. *Apponyi* beszéde után

#### Földes Béla

fejtette tudományos alapon a

szociális, társadalmi és pénzügyi kérdéseket.

Végül *Zlinszky István* hívta föl együttartásra a pártot és *Platthy György* elnök ajánlotta a választóknak az I. kerület választóit jellemző komolyságot és méltóságot, erősen bizva *Szigeti János* győzelmében.

#### A választás

december hó 6-án reggel a Koronaőr-utcai iskola tornatermében 8 órakor kezdődik és 9 órától szavaz a polgárság. A központi választmányok november 21 én tartott ülésén megválasztották:

Választási elnökül: dr. *Ripka Ferencet*, szavazatszedő küldöttségi elnökül: *Gamauf Gézát*, helyettes elnökül: *Mészáros Ferencet* és *Bartus Gyulát*, jegyzőül: dr. *Papp Vilmost* és *Moussong Gézát*, helyettes jegyzőül: dr. *Löwengard Jánost* és *Jeszenszky Gézát*.

A szavazatszedő küldöttségeket a választmány a következőképpen alakította meg:

#### I. Szavazatszedő-küldöttség:

Elnöke: dr. *Ripka Ferenc* választási elnök.

Jegyzője: dr. *Papp Vilmos*.

#### II. Szavazatszedő-küldöttség:

Elnöke: *Gamauf Géza*.

Jegyzője: *Moussong Géza*.

A választási elnököt akadályoztatása esetén *Gamauf Géza* küldöttségi elnök helyettesíti.

A választók közül azok, akiknek neve A—K betűvel kezdődik az I., azok pedig, kiknek neve L—Z betűvel kezdődik, a II. szavazatszedő küldöttség előtt szavaznak.

A választmány elhatározta, hogy a polgármestert személyazonossági tanuk kirendelése, a tanácsot pedig a szükséges helyiség átengedése, felszerelése és fűtése végett megkeresi.

A választók részére *fehérszínű*

#### választói igazolványokat

készített, amelyeket folyó évi december 3—5-ig terjedő három napi idő alatt, délelőtt 8—12 és délután 3—6 óráig fog az I. kerületi előljárásnál a választóknak kiosztatni. Igazolványát minden választó csak személyesen veheti át és személyazonosságát szükség esetén okirattal kell igazolnia. A ki nem osztott igazolványokat a választás napján, a választók az elnöknel vehetik át.

~~~~~

## Mindent leír!

Kozma-féle

### Gépiró és Sokszorosító Intézet

II. kerület, Fő-utca 19. szám.

Leírás. Irógépbe diktálás Stenografálás. Gyors, pontos és megbízható munka. — Igazgató: Kozma Bernát, felső keresk. iskolai gyorsíró tanár.

Telefon: 174—04.

## KATONAI

cikkek, katonai alsóruházatok nagyválasztéka

Preisach József I., Krisztina-tér 3

Elsőrendű angol női ruhát

FÜLES JÓZSEF készít

IV. ker., Váci-utca 49. szám.

Előnyös fizetési feltételek mellett!

## Becsey Antalhoz nyílt levél.

Váratlanul ért minket a választás.

És ismétlődött megint az az operettszerű dolog, hogy az I. kerületben ma uralmon levő párt egyszerűen kinevezi a képviselőt. Volt ugyan választási harc, de csak a kinevezés pillanatáig. Csakhogy az új idők új megmondolási teljesen érthetővé teszik, hogy e szűkebbkörű társaskörön kívülálló nagy tömege igazi komoly harcot keres, mert általános az elégtelenség, és mert a hosszú háboru alatt szerzett szomorú tapasztalatok, a hallatlan igazságtalanságok és a rendkívüli vagyonejtölődások oly feszültséget okoztak, mely kitor az emberekből. Szót és helyet követel!

A régi rendszer megöröklődött, pusztulóban van, csakhogy még kevés a bátrabb, független, az igazság után vágyó, humánusabb érző és szókimondó polgárok száma, akik vagyunk, érezzük, hogy az új, a nagy időknek szelíme kísért bennünket és hogy a szenvedők, elsősorban az intelligens középosztály, mely már teljes összeomlás előtt áll, — csak a jelszót várja és elemi erővel kiáltja oda: — Nem türjük tovább!

Immár felvilágosított és öntudatra ébredt emberek, akik a régi rossz rendszerrel mindenáron szakítani akarnak, új vezetőket keresnek.

Ekkor *Reád* gondoltunk; mert Te elfogulatlan vagy és tisztán látó! Elhoztuk azt a súlyos pörölyt, melyhez erős kéz kell, hogy igaz meggyőződéssel sujtson azok felé, akiknek lelkiismeretén szárad a mai türehetlenné vált állapot és akiknek okvetlenül bűnhődniök kell.

Szükségiünk van olyan emberre, aki a bűnös rendszerrel szembe mer szállani egy néptribünre, aki bírái elé állítja a lelkiismeretleneket. A Te egyenes, puritán lelked, a — most még dülő borzalmas háboru hangulatához nem méltónak és időszerűtlen harcnak minősítette követelésünket; nemcsak szerénységeddel nem akartad a kerület békéjét megbolygatni.

Azonban a tények és a most kibontott zászló körül tett tapasztalatok nekem adtak igazat, mert az igazi, a létért való harc és küzdelem már most megkezdődött.

Nehéz elhatározás, a megélhetés nehéz napi munkáján felül, a forogó társadalmi harcot is folytatni, de — az arra hivatottaknak kötelességeik vannak!

Mi hivatottnak tartunk.

Gazdasági elveid, az új korszakba illő új eszméid, vezérlő szerepre predesztinálnak és ha most félre is álltál, ha nem is veszel részt most ebben a küzdelemben, — az új korszak további nagy harcaiban számítnak *Reád!*

Budapest, 1917. december 1.

Szeretettel  
Schey Ernő.

**Titkos diplomácia** van a város-házán, amint azt *Becsey* Antalnak a közgazdasági bizottság ülésén mondott felszólalásából látjuk. A külföldi és hazai hajóstársaságok partbérleti szerződéseit az illetékes ügyosztály hét lakat alatt őrzi és a főváros partbérleti politikája egy pár beavatott ember magánügye. A dunai hajózás nagy horderejű kérdését a főváros vegye a kezébe, hatalmasabb, a magyar hajózást előtérbe helyező hajóparkot és a dunai kereskedelmi kikötővel kapcsolatos terveket hajtsa végre. Tiszta, nyílt programot követel *Becsey*, előrelátó politikával gondosan támogatva. Nem tudja, a Magyar Folyam- és Tengerhajózási kívül mily hazai hajózási társaságaink vannak még, de azt tudja, hogy a Dunagőzhajózási kívül a Bayerischer Lloyd, továbbá egy délnémetországi hajózási társaság és a német közlekedési központ — ez utóbbinak egy hadi hajózási vállalata van itt nálunk — versenyről van szó, amelyek olyan nagy hajóparkot képviselnek, amely a háború után sarokba fogja szorítani a mi hajózási társaságunkat, ha csak nem gondoskodunk arról, hogy a magyar hajózási ilyen gyökereiben való megtámasztását jól előre ellensúlyozzuk.

**Idegének**, nekünk itt Budán, idegenek azok, akik a közlekedési bizottság legutóbbi ülésén, némileg pártját fogták Budának, — mert a budai bizottsági tagok tökéletesen meg vannak elégedve a mi nyomorúságos közlekedési viszonyainkkal. Valami felsőbb hatalom leintette őket. Meg kellene néznünk, hogy kik vannak ebben az ominózus közlekedési bizottságban, csak hogy ez személyeskedésre vezetne. Ezek az urak hallgatnak a bizottsági üléseken, hallgatnak a közgyűlésen (nem a közúti vasút közgyűlését értjük, hanem a székesfővárosi) és mi szegény árva budaiak ki vagyunk szolgáltatva a közúti kénye-kegyének. De a választó közönség egyszer mégis csak megkérdezi, hogy mi a fenének ülnek a bizottságban azok az urak? Mi a fenének? Közülük alig öt-hat ember dolgozik (nem kijár és bejár, ajánl és piszkít, sugdos és üzleteteket köt) hanem becsületesen eljár közügyekben. Összesen öt-hat név emelkedik ki a tudás és önzetlen akarás által fényesre csiszoltan. A többi nulla. A polgárságnak tennie kellene róla, hogy ne ülhesen abban a közgyűlési teremben más, csak, aki erős hittel, törhetetlen lelkesedéssel dolgozik Buda érdekében. Hogy a hat név mértéke mellett ne találtassék pehely könnyűnek a többi hatvan.

**Subát cserélni . . .** a suba alatt — ez már régen divó óbudai szokás. A tisztesség törvényében nincsen erre paragrafus, de mint polgári erénytelenség — undorító. Ha nem jut zöld ágra valami magánérdek, örült hajsza indul a protekcióért. S ilyenkor a szemita és antiszemita, függetlenségi és munkapárti, de főleg a mostani guvernementális párt olcsó és közkezen ringlispilező jelszavaival indít pergőtűzet a protekcióért kilincselő száj. A felhajszolt közvetítő-bizottsági tag szive

**HÁZILAG** KÉSZÍTETT NŐI, FÉRFI ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰT KEZESSÉG MELLETT KENDKIVÜL JUTÁNYOS ÁRBAN AJÁNL **PREISACH JÓZSEF** BUDAPEST, KRISZTINA-TÉR 3.

megezik a pártprogram ily őszinte propagálóján s a kérés keresztülvitelét kilátásba helyezi. De néha valami baj esik s a protekció csődbe jut. Erre az alázatos kérelmező leveti a dörszölődő számbórt és mint *Coriolanus* fölkiált: — „Hát még azt sem érhetem el, mint a párt hű és oszlopos tagja, hogy a lányomat a fővárosi gimnáziumba felvegyék! — vagy — hogy a fiamat tanítónak kinevezzék! — vagy — hogy a házamat a főváros megvegye! — (Ilyen „vagy“ van ezerféle és mind csupa aprehenziót rejteget.) — A másik párt tárt karokkal vár és majd megmutatom, hogy ott egy nap alatt teljesítik a kívánságomat! — És átmegy a volskusokhoz. Ott néha teljesítik azt, de ha nem — akkor a harmadik vagy negyedik pártához erőlködik az „oszlopos“ párttag, ahol csak variálni kell az előbbi pártoknál szerzett gyakorlati udvarlást. Sokszor cserél eben gubát, de aki így ügyesen tud lavírozni a mindenféle fekete, piros, az ártatlan fehér, meg a piros-fehérezöld vizeken, aki még ezenfelül vívni, labdarugni és szertornázni tud: el is érheti az óbudai lehetőségek netovábbját: az elemi iskolai igazgatóságot. De ehhez gyomor kell, keserűvíz és sima nyelv!

## HIREK

**Veszedelemben** a Gellért-fürdő forrásvíze, mely ma még kellően meg nem állapított körülmények miatt elapadóban van. Szakértő mérnökök állítása szerint az épület sulya olyan földeltolódást idézett elő, mely a forrás utját állta el és azt más irányba terelte. Hozzájárult ehhez a Duna alacsony vízállása, ami mindig hatással van a forrás vízbőségére. Értesülésünk szerint most keresik a forrásvíz új utját s a technika mai fejlettsége mellett valószínű, hogy meg is találják. Szörnyűség volna még elképzelni is, hogy a 18 milliós fürdőpalota ittmaradjon gyógyvíz nélkül. Valóságos csapás volna Budára és főleg a Kelenföldre, melynek fontos életérdeke az a forgalom, melyet a fürdő révén érhet el ez a városrész.

**Lohr József**, az I. kerületi előljáróság érdemes és közszeretettben álló irodaigazgatója, az élelmezési miniszterium felhívására megváltik állásától és mint főigazgató lép az új miniszterium szolgálatába, eddigi működése méltó elismerésűl.

**Megijesztette** a Krisztinavárost *Harrer* Ferenc tanácsnok, aki egy budai laptársunk révén nyilatkozott a Tabán szabályozásáról. Budán évek óta sajog ez a téma; ismerjük 4 év óta a történetét, gypszbe öntve, brosurákban lenyomatva, újságokban megírva. Alig volt száma a Budai Naplónak, ahol a szabályozás előnyeivel és hátrányaival ne foglalkoztunk volna. És akkor a tanácsnok ur, Buda törzsökös fia, a Tabán-vajudás ötödik évében azt mondja, hogy „elméletben“ már elkészültek az utépítés és csatornázás tervei. Igaz ugyan, hogy a tanácsnok urat most jobban érdekli a leégett Gyöngyös, mint a romokba döntött Tabán, de szives figyelmébe kell ajánlanunk, hogy az utépítés és csatornázásnak valóságos, papírra rajzolt terveit már régen,

nagyon régen letárgyalta a tanács, jóvá is hagyta a 7 millióban megállapított költséget, mely a háboru utáni árak és munkadíjak mellett aligha fel nem szökik 14 millióra. Ez a valóság és nem elmélet. Hej, pedig, de megijedtünk itt a Krisztinában, mert ha öt év múlva még csak elméletben lettek volna meg a tervek, akkor az első házat a valóságban talán csak 25 év múltán építették volna az elhamarkodottan, tervszerületlenül elpusztított és kipusztított Tabán romjain.

**Change de place** nemcsak a francia-négyes, hanem a város politikájának is kedvelt figurája. Új emberek, új eszmékkel jönnek-mennek, egészséges mozgást hozva egy-egy kerület életébe. A III. kerület érdemes előljárója *Gergelyi* Sándor a teljes szolgálati éveit túlhaladta már, de erős munkabírása és kedve nem engedik meg a közéletből való távozását. A kerületi előljáróságot felcseréli két magasabb hivatallal: ellenőre lesz az anyakönyvvezetőségeknek és a lakáshivatal alelnöke. Helyét az előljárói sorra várók közül *Sántha* Dénes fogja elfoglalni. A kerület bizalma nagyon szeretné a rokonszenves főjegyzőt a kerület élén látni, fiatal erejétől sokat remélnék.

**Buda reklámja** is volna, ha Budapest tanácsa magáévá tenné azt az egyszerű kis tervet, hogy a Dunán külföldre közlekedő hajók mind egyikére kötelezően festesse rá az illető hajóstársaság a kiindulás helyét: — Budapest. Az előrelátható nagy dunai forgalom, sok idegen figyelmét reá terelné e névre, ami az idegen forgalomnak csak hasznára lehetne, s ebből egy kis rész jutna szegény Budának is.

**Nem lesz** Budán még sem játéklub — à la Monte-Carlo — amitől sokan tartottak, akik ma is, még a margitszigeti játszótermek botrányától féltik Budát. Valami különös módon elterjedt annak a híre, hogy a Svábhegy és a Sósfürdő új berendezkedése és nagyarányú fejlesztése magával hozza ezt az erkölcsrontó, az ember legalantasabb szenvedélyeire alapított vállalkozást is. Tájékozódunk minden illetékes helyen és az az impresszióink, hogy egyelőre ilyen terv nem áll a megvalósulás előtt.

**Uj utcák** nyílnak meg legközelebb Budán. Egy a Villányi-ut és a Menedi-ut között a Stein Szabó-féle telken át, — kettő pedig a Városmajorban a parkot szegélyező két házior mentén. A Krisztina-körút felé eső oldalon már járható is a *Klára*-utca.

**Életveszélyes** forgalmat idéz elő a Császár-fürdőnél az utcai közlekedés a Margithid felől Ujlakra, mely az egyetlen Zsigmond-utca bonyolódik le. E szűk uton Buda, Ujlak, Óbuda egész életkeringése, hatalmas társzekerek, fiakerok, teherkocsik, autók, kézikocsik, óriási teherautók, biciklik nagy tömege találkozik és ehhez a villamos két sinpárja adja hozzá döcögő kocsijaival a kereket. Állatot, embert bolondít meg ez a forgatag. És ehhez a hónapokint szükséges kövezés járul még akadálynak. Ugyanis a Császár-fürdő meleg forrásai az uttestet keresztül s folytonos alamosásukkal süppedni kényszerítik a föld színét. Miért nem készül el a dunaparti második út, mely a Zsigmond-térről a Margithidig levezetné az összetorlódtott forgalmat?

**Brutális** a közönség a mi ültetvényeink szemben és a tavasz rendes panasza, hogy a pestiek könyörtelenül tördelik le a virágzó gyümölcsfák ágait. Most őszkor az történt, hogy az Erzsébet-híd budai hídfőjénél, a Hungária forrás mellett egy kinnal és verejtékkel nagyra növelt kuszó rózsát tett tönkre gyermekes csíny. Már magasra kuszott és befutotta a kőkerítés karsu kis oszlopaait — mindenki gyönyörűségére. Egy pajkos suhanc pedig egy kesnyisszantással egyszerre elvágta mind a hat ágát. A park őrre észrevette és jól elpöhlölte a vásott kölyköt. Legérdekesebb a dologban az, hogy a rendőrség 40 korona pénzbírságra ítélte ezért — az őr.

**Kedves szórakozást** nyújt most a *Baththány*-kávéház azzal, hogy szerződtette ifj. *Kóczé* Laci zenekarát. Ez a kitűnő szólista tiztagu zenekarával valóságos hangversenyestéket rendez a kávéházban, ahol ma már esténként alig jutni helyhez. Az új kávées törekvő ember, aki tudja, hogy a legjobb reklám a jó étel és jó ital, mely minden falragasznál szebben szól. Kávéja kitűnő — pestiek járnak át ide kávézni — és minden italt, ételt a legjobb minőségben, kellemes kiszolgálás mellett kap a közönség. A közmondás is változott: — a jó kávének nem kell cégér.

**Hajózás.** A Magy. Kir. Folyam- és Tengerhajózási R. T. igazgatósága közhírré teszi, hogy menetrendszerű személyszállító hajójárait, tekintettel az előrehaladott évadra, Budapest—Dömös—Esztergom, továbbá Budapest—Ercsi—Szigetujfalu, — azonkívül, — Baja—Apatin és — Vukovár—Ujvidék között november 30-án beszüntette.

A dunai forgalom fejlesztése a háboru után oly nagyjelentőségű lesz, hogy ez szükségessé teszi a hajósvállalat teljesítőképeségének további beruházás utján való fejlesztését. A Magyar Folyamhajós és Tengerhajós Részvénytársaság, amelynek a magyar állam a főrésztulajosa, a képviselőház elé beterjesztett törvényjavaslat törvényerőre való emelése után, részvénytőkéjét 20 millió koronáról 30 millió koronára emeli fel. Kedves nekünk ez a gazdasági hír, mert Buda érdekeit is szolgálja. A pesti oldallal való gyors, sűrű és biztos közlekedés szaporítaná Budán azok számát, akik Pesten keresik a kenyérüket, de Budán szeretnek lakni.

**Használt pianókat  
vagy zongorákat rá-  
fizetéssel kicseré-  
lem, vagy legmaga-  
sabb áron kész-  
pénzért megveszem.**

**REISZMANN J.**

zongoragyáros

Budapest, II., Zsigmond-u. 1. sz.

Telefon 104-92. — Telefon 104-92



**Szt. Lukács  
gyógyfürdő**

**Téli és nyári gyógyhely**

csúsz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen. Természetes forró, meleg kén források, radium iszapfürdők, iszapgyógyulések, kő- és kádfürdők, vizgyógyintézetek, gőzfürdők és gyógyvizusodák. Rádium-Emanatórium. Thermopenetratio. Nagy gyógyszerálloda és Thermal-gyógyáalloda. Kimerítő prospektust küld a Szt.-Lukácsfürdő igazg. Budán.



# KÖZGAZDASÁG

**Az Első Magyar Részvény Serfőződe** november 17-én tartotta Kunz Jenő dr. elnöklete alatt ötvenedik rendes közgyűlését, mely elfogadta az igazgatóság jelentését és a nyereség felosztására vonatkozó javaslatokat, melyek szerint a részvényeseknek, úgy, mint az elmúlt üzletévben, részvényenkint 250 K-át fizetnek ki. Az igazgatóságba újra beválasztották Kunz Jenő dr., Metzler Jenő dr. és Moiret Lajost, — a felügyelő-bizottságba pedig Beck Lajost. Az ötvenéves jubileum alkalmából a vállalat nyugdíjalapját 400.000 K rendkívüli dotációban részesítették, hogy a nyugdíjat 25 százalékkal felemelhessék és egyúttal a nyugdíj intézményét a vállalat egyes érdemű munkásaira kiterjeszthessék. Ezenkívül a tisztviselők és munkások rendkívüli jutalmazására 300.000 K-át és a következő jótékony célú adományokra, illetőleg alapítványokra: 155.000 K-át fordítottak: ezek között a magyar vendéglősök országos szövetségének a hadbavonultak hátramaradottai részére 10.000 K; a magyar vendéglősök országos szövetségének az elesettek özvegyei és árvái részére 10.000 K; a magyar vendéglősök tanoncskolájának 2 utazási ösztöndíjalapra 10.000 K.

A Hadi Termény-Részvénytársaság megállapította a társaság 1916 július 1-től 1917 június 30-ig terjedő második üzletének mérlegét. A mérleg adatai a következők:

Mérleg számla. Vagyon: Be nem fizetett részvénytőke 14.000.000 K. Pénztárkészlet 237.544.78 K. Idegen pénz nemek készlete 61.772.14 K. Árukészlet 20.069.971.09 K. Berendezés 55.917.99 K. Adások 258.987.926.39 K. Összesen: 293.413.132.39 K. Teher: Részvénytőke 20.000.000 K. Tartalékalap 4.611.243.79 K. Külföldi üzlet háborús kockázatainak tartaléka 7.500.00 K. Elfogadványaink 32.358.000 K. Fel nem vett osztalékok 160.500 K. Hitelezők 221.870.183.17 K. Felesleg 6.913.205.43 korona. Összesen: 293.413.132.39 K.

Üzlet eredmény számla. Tartozik: Költségek 4.030.351.44 K. Tiszti fizetések 5.198.699.76 K. Adó és illetékek 1.016.724.80 K. Felesleg 6.913.205.43 K. Összesen: 17.158.981.43 K. Követel: Jutalékok 7.504.356.10 K. Különféle bevételek 6.067.464.17 K. Külföldi üzlet feleslege 3.575.460.56 K. Kamatok 11.700.60 K. Összesen: 17.158.981.43 K.

A zárszámadás szerint tehát az 1916-17. üzleti év 6.913.205.43 K felesleggel zárul, amely összegből az alapszabályok szerint a részvényesek csupán a befizetett tőkének, vagyis 6.000.000 K-nak 5 százalékára tarthatnak igényt, tehát osztalék fejében összesen 300.000 K, vagyis részvényenként 150 K lesz kiízetendő, míg a feleslegből fenmaradó 6.913.205.43 K tartalékba helyezendő.

A társaság működésének köre az elmúlt évben is jelentékenyen bővült. A forgalmi arányok jellemzésére felemlítendő, hogy a beérkezett ügyiratok száma naponta 16.000-re, a beérkezett sürgönyök 7-800 darabra, a kimenő ügydarabok naponta 25-30.000-re és a naponta feladott sürgönyök száma 5-600-ra rugott. A felhasznált kb. 5000-féle nyomtatványúrlap összege meghaladta a 35 millió darabot. Az elkönyvelt tételek száma körülbelül 4.445.000 volt, közel 35 milliárd korona összegben. A társaság által számfejtett és kibocsátott áru-faktúrák több mint 380.000 darabra rugtak. A társaság budapesti központjának 42 ügyosztályában, valamint bel- és külföldi kirendeltségeiben 1917 június 30-án több mint 1500 tisztviselő és tisztviselőnő működött.

Az igazgatóság legutóbbi ülésében dr. Vuk Alajos igazgatóhelyettes igazgatóvá, Back Rudolf, dr. Barta Imre, Frommer Ottó, Mangold Sándor, Rudas Béla, Timár Soma, Weisz Ignác és dr. Werkner Ödön osztályfőnököket cégvezetőkké nevezte ki.

Az igazgatóság az általános drágaságra való tekintettel a tisztviselők ré-

szére 25-100 százalékgig terjedő drágasági pótlékot és a családost tisztviselők és tisztviselőnők részére a gyermekek száma szerint emelkedő külön családi pótlékot állapított meg.

**A pamutárúk beszállgatása.** A Pamutközpontról ezen az uton is felhívja mindazokat, akik beszállgatandó árúknak birtokában vannak, hogy a nekik beküldött raktárfelvételi ivateket pontosan kitöltve most már haladéktalanul küldjék vissza a Pamutközpontra r-t. illetékes kirendeltségének, mert a kirendeltségek által megindított ellenőrzést továbbra is a legszigorúbban folytatják. Azok, kik raktárfelvételi ivateket még nem kaptak, sürgősen forduljanak a legközelebbi kirendeltséghez ilyen ivatekért. Mindenki a saját érdekében cselekszik, ha szigorúan a kirendeltségek figyelmeztetéseit tartja magán.

**A Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár** igazgatósága elhatározta, hogy 1917. december hó 12-ére egybehívandó rendkívüli közgyűlésén javasolni fogja, hogy a takarékpénztár alaptőkéje 40.000 darab 200 korona névértékű új részvény kibocsátásával 12.000.000 koronáról 20.000.000 koronára emeltesse fel. A takarékpénztár igazgatósága a tőkeemelés érdekéhez tartozó fa, vas és építkezési ipari és kereskedelmi vállalatoknak fejlődésével, ezeknek nagyarányú terjeszkedésével, valamint egyéb üzleteinek terjedelmével indokolja. Az alaptőkeemelés sikerét tőkeerős szindikátus garantálja.

Szerkesztik:

HOLLÓ TIVADAR és R. RÉW SÁNDOR.

**Elad! :: Vesz!**

**Régi**-ségek, szőnyegek, butorok, edények,

zálogcédulák jó áron eladhatók! Olcsón vehetők!

**GELB SALAMON**  
I. ATTILA-UTCA 8. SZ.

**HADI BUTOR**

A háboru alatt is szárazfából olcsón készített portálakat, irodai berendezést, műbutort, ablakredőnyt tervek szerint. :: Javit és poliuroz.

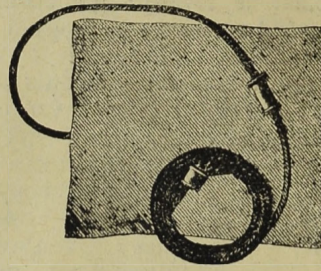
**PÁSZTOR KÁROLY**  
dizsmű- és műbutorasztalos  
II. MARGIT-KÖRUT 55. SZ.  
Telefon 121-59. Telefon 121-59

**EZERNÉL** több kiváló orvos és tanár ajánlja. 1908. St. Louis, 1911. Turin Grand Prix.

**A KRISTÁLY-FORRÁS ÁSVÁNYVIZ**

Hasznos ital étvágyzavaroknál és emésztési nehezségeknél. Hatha-tatos szomjcsillapító. Övszer fertőző betegségek ellen.

**TÉLI SPORT**  
az  
**ÁLLATKERTBEN!**



**VILLAMOS TESTMELEGÍTŐ**

Dr. Hallbrun rendszer hőmérséklet szabályozóval. Kapható:

**MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK**

BUDAPEST, VII. ker., Teréz-körút 36. sz.

**REISZMANN**  
ZONGOBA-TERME  
II., ZSIGMOND-UTCA 1. PÁLFFY-TÉR.



Híres külföldi valamint saját gyártmányú zongorák és pianók nagy választéku raktára.

Átjatszott zongorák becsértetnek vagy legmagasabb árak mellett megvételnek.

Javitások és hangolások kezeség mellett a legolcsóbban eszközöltetnek. Olcsó bérlet!

**KIVÁLÓ CIPŐK**

FÉRFI, NŐ ÉS GYERMEKEK SZÁMÁRA NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK BUDÁN I. KER. KRISZTINATÉR 3. SZ. PREISACH JÓZSEF DIVATÁRU-HÁZÁBAN.

Villamos világítási és erőátviteli berendezések

**BUGÁRSZKY ZSIGM.**

műszaki és elektrotechnikai vállalat

Budapest, II. kerület, Fő-utca 68. és Gyorskocsi-utca 23. sz.

Gombolyító műhely. Teljesen berendezett próbaállomás villamos készülékek és gépek kipróbálásához. Villamos gépek, készülékek, dynamók, motorok stb. javítása. Villamos felszerelési cikkek gyártása. Telefon-szám 175-72.

**Sackenbacher**  
**György**

BÁDOGOS M.

GÁZ ÉS VIZVEZETÉK BERENDEZŐ.

Telefon

41-81

II. Fő utca 7.

Jégverem u. 2.

Margit rakpart 4.



**MAGYAR HOLLANDI**

BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Központi irodái:

VIII-ik kerület, Üllői-ut 4-ik szám.

A HOLLANDI ÉLETBIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente) saját házában ugyanott.

# Dr. Supka Géza programmbeszéde.

— Elmondotta 1917. december 2-án. —

## Választópolgárok!

A kornak érverése lázasan lüktet; a vajudó percek sorsdöntő átalakulásokkal terhesek. Most nincs rá időnk, hogy a magyar politikai élet hagyományai értelmében, szépen, csengő és lehetőleg évtizedekre terjedő, de soha őszintén végig nem gondolt programokat tárjunk az ország választói elébe. A mai parlament *órái megszámlolvák* egyéb teendője már nem lehet, mint hogy a jogokra szomjuhozó, az éhező néppel szemben elkövetett bűneit és mulasztásait levezelje és egy jobb, egészségesebb utód számára végrendelkezzék.

### A parlament és pártjai.

Mentsen fel tehát engem az igen tisztelt választóközönség egy emberöltős program, kifejtése alól. A párt, amelynek jelöléséből itt állani szerencsém van, évtizedes, eszöndes, elvonult, de intenzív munkával kitűzte azokat az irányelveket, felkutatatta azokat az eszközöket, amelyek révén az új, a megifjodott Magyarország felé törekszünk. Pártunk belső, tudományos működésének a magyar közélet egész sor impulzust köszönhet, célkitűzéseink sokkal ismeretebbek, semhogy ezuttal, — amikor pártunk először lendül bele a gyakorlati politikai élet arénájába, — hosszasan kellene ezzel a programmal foglalkoznom. Fontos azonban, hogy — amikor a dunaparti agorába bevonulunk — leszögezzük a magyar parlament többi pártjaival szemben való állásfoglalásunkat.

Ez a mai parlament, a maga faji, felekezeti, nemzetiségi, közgazdasági és közjogi előítéleteivel, föllötte hasonlatos az óceánok gyöngykagylójához, amely féltékenyen elzárkózik minden külső, érjesztő behatás elől. A gyöngyhalászok éket vernek belé s ez a szüntelenül izgató ék végül is könnyet sajtol ki a kagyló mélyéből, s a fájdalom tüzeiben ez a könny megkeményszik; nemes gyönggyé fagy. Uraim, a radikalizmus ilyen ék akar lenni, amely kipréselje ebből a parlamentből az egyetlen igaz értéket, a boldogság fényében tündöklő gyöngyöt, ez ország *renesszanszát*.

### A tőke uralma.

A mai parlamenti pártok — a mi nézetiünk szerint — téves, ki-

vénhedt és semmiképen sem fontos képletek alá rejtik valódi lényüket. Mindazok a jelszavak, amelyek e pártok zászlaira írják, legföljebb másodrangú értékűek; de mindenik párt szorgosan kerül azzal az őselvi ellentéttel való szembenézést, amely a társadalom industrializálódása óta mind fokozottabb mértékben, de ebben a szerencsétlen háborus időben immár végzetes csapás erejével zuhan az emberek nyakába: a *munkátalan tőkejradék és az elnyomott munka* között való ősi ellentéttel szemben való állásfoglalást. Már pedig, Uraim, aki azt látta, hogy a bankok miként hordották pincéikbe a zsirt és a cukrot, aki hallott arról a szivtelenségről, amellyel a földnek urai a kenyér árát négyszeresére verték fel és aki viszont másrészt látott szénért és tejért fagyos hidegben dideregvé ácsorgó anyákat és látott négy beamtergyereket, akiknek közösen volt egy pár cipőjük s ezért csak minden negyedik nap jut egy-egyre a sor, hogy iskolába mehessen, Uraim, az egy szempillantás alatt átérti, hogy ebben a percben minden mellékes, hogy ebben a percben minden más program illuzórius, hogy ebben a percben nekem sem lehet más kötelességem, minthogy a mai parlament urainak két szót kiáltanak oda:

### békét és kenyeret!

Békét, mely megadja a kenyeret e nemzetnek e hazában, amelynek integritásához nyulni, amíg államalakulások lesznek Európában, mi sem engedünk.

Meg kell teremtenünk a béke feltételeit és pedig sürgősen és pedig úgy, hogy többé az emberiségre ilyen szerencsétlenség, mint ez a szörnyű háboru, ne szakadhatson. Békére két irányban kell dolgoznunk: az állam beléletének kereteiben egyrészt, és másrészt külpolitikai viszonyaiban. A *belbéke* legelső és elengedhetlen alapkövetelménye a politikai lélekzésnek, a *választói jognak* az állampolgárok legszélesebb rétegeire való kiterjesztése. Félreérthetetlenül követelnünk kell az általános, egyenlő, titkos, községenkénti, nőkre is kiterjedő, passzív és aktív választói jogot: aki ebben az országban él, aki ezért az országért dolgozik, annak emberi joga

az, hogy ennek az országnak a sorsát ne nélküle intézzék. A legutolsó kecskepásztor, aki kenyerét arca verejtékével keresi meg, bizonyára van annyi joggal ennek az országnak része, mint aki tunya semmittevással, elmúlt idők véletlenéből ráhárított ősi örökségét külföldön mulatozza el. A belbéke másik követelménye a *nemzetiségi kérdésnek* olyan megoldása, amely a politikai állam feltétlen integritása mellett és viszont a nemzetiségek kulturális szabadságának megadása mellett — hiszen az országnak csak vitális érdeke lehet az, hogy minden egyes polgára minél nagyobb műveltségre tegyen szert — olyan gazdasági politikát folytasson, amely a Duna-tengely felé, mint földrajz-gazdasági egység felé centralizálja a nemzetiségeket és így gazdaságilag kövesse azt az amalgamáló folyamatot, amely ezer év óta a Duna mentén egységes ethnikumot, a mai magyarságot teremtette meg. A *külső békének* legsürgősebben elhárítandó három akadályja: a *titkos diplomácia*, amely a feudum emelőin táplálkozva idegenül áll szemben a nép valódi szükségleteivel és tisztán egy kiváltságos kaszt érdekeinek szögéből irányítja a maga kisedet játékeit; ilyen akadály továbbá az *imperializmus* eszméje, amelynek támadó ereje szüntelen egymásnak feszíti az államok kereteit és végeláthatlan konfliktusok kuforrásává lesz; a harmadik pedig a *védvamos politika*, amelynek e háboru kitörésében is végzetes szerepe volt, amikor a Darányi-féle „állategészségügyi rendszabályok“ leple alatt, kizárólag a magyar agrárosztály egy kiváltságos csoportja javára, Szerbiát elzárta a világpiacon való érvényesülés lehetősége elől, ott türtelken drágaságot és ezzel olyan tulfitűtött közhangulatot teremtett, amely végül is a

### komitácsi-merényletben

csattant ki.

Ha a demokratikus követelések a tömegek érvényesülése dolgában teremtenek számomra kötelességeket, a *kenyér* fogalmában ki-kristályozódó szociális követelések mindenkor a kisebbségek, itt-ott elenyésző csekély kisebbségek, sőt rendszerint az egyedek érdekei mellett való harcot involválják. A kenyér kérdésében két

front áll egymással szemben: az egyik a tőke, a másik a munka. Nem lehet kétséges előttünk, hogy ebben a harcban hol a helyünk. A munka frontjának egyik szárnyát a szervezett testi munka adja, amely tömegerejével, a tőkével szemben már is ki tudta vivni az érvényesülés lehetőségeit. A front másik szárnyán a szenvedő, a szervezetlensége miatt végzetserően pusztuló fejmunkásság áll, amelyet a közszájon forgó szóval

### középosztálynak

neveznek. Ez a borzalmasan szervezilált embercsoport, mert hiszen másnak és főként osztálynak alig lehet ezt az ezerfelé tagozódott és ezer érdektől vezetett tömeget nevezniünk — veszedelmes gyorsasággal halad az

### elproletárosodás

lejtője felé: ami annyit tesz, hogy apránként elveszít minden kapcsolatot a földdel, a családdal, a mesterségével, a kulturával, és állati életének imhol már csak egyetlen végcélja van: a mindennapi betevő falat kenyérnek az áhítása. Ezt a folyamatot az ország, a társadalom és az emberi kultúra érdekében minden erőnkkel fel kell tartóztatnunk. A középosztály régiebb rétegeit, az ipart, a kereskedelmet és a mezőgazdaságot — a nagytőke és nagybirtok kizsákmányoló törekvéseivel szemben

### termelőszövetkezetek

intézményes létesítése által kell megerősíteniünk. A középosztály másik rétegét, az u. n. értelmiségi munkát végző fixfizetésű köz- és magánalkalmazottakat, valamint a szabadfoglalkozásukat politikailag, gazdaságilag és társadalmilag meg kell szervezniünk. S itt főként

### a tisztviselők

szomorú csoportja az, amely az egész társadalomgazdasági regietérhét nyögi: munkájuk erkölcsisége s ezzel egyuttal az egész társadalom érdeke megköveteli az ő helyzetük fordultát. Ha a beamter nyomorog, akkor enged a pénz befolyásának s akkor az állam adminisztrációja többé nem lehet igazságos. Ha a közalkalmazottakat pribékeknek használják föl a mai társadalom urai, akkor ezzel

ugyanazt a rabszolga-politikát követik, amely a római szenátust és népet a gazdasági megsemmisülés elé vitte: s akkor innen kell, hogy spartacusok támadjanak, akik a forradalom fáklyájával felgyújtják ezt a poshadt, beteglelkű társadalmat. Ezért az egész országnak elsőrangú létevédeke a szolgálati pragmatika keretében a *tisztviselői kamarák* létesítése, amelyet a beamterek erkölcsi függetlenségét biztosítsák; és létevédeke az *ellátás* jogelvének kimondása, amely lehetetlenné tegye a minimálisan 20 koronás életstandard mellett a 3 koronás napi béreket.

Az eddig 15 milliárdra rugó hadikiadások minden terhe — az *áthárítás* következtében — végső eredményben erre a kisszámú embercsoportra, a fixfizetésűekre hárul. Ha nem akarják a társadalom urai, hogy nyílt lázadásba kergessenek bennünket, akkor az agrárvédelmi és a fogyasztást terhelő adópolitika kicsinyes eszközei helyett térjenek át nyomban és sürgetően az egyetlen módra, amellyel a megnövekedett kiadások terhét racionálisan fedezhetik: a *többtermelés* politikájára, és az egyes főkeérdekeltségek favorizálása helyett, nyíltan foglaljanak állást a föld és a nagyipar szocializálása mellett.

A szerzetesziort falvak élete mindenkor csak másodlagos kulturát teremthetett. Ezért már a kultúra kérdésének legelemibb szempont-

jából is szakítani kell a magyar közéletnek azzal az irányzattal, amely a város háttérbe szorításával mindenkor a falu, a tanya, a vidék érdekeit ápolgatta. A falu ebben a háboruban megmutatta a maga gazdasági kegyetlenségét és szívtelenségét: ha önző érdekei egy kívánták, akár éhhalálra ítélte a fogyasztókat; hiányzott belőle az emberi szolidaritás legelemibb foka is. Ezért olyan

#### kommunális politika

megalapozására kell törekednünk, mely az itt is elburjánzott tőkés érdekeltségek, klikkek uralma helyett a közérdek uralmát vigye győzelemre. A demokrácia proklamálása itt is fegyver a kezünkben: korbács, amellyel a közélet oszlopai közé belopódzott kufárokat kiverhessük onnan. Talán éppen a főváros I. kerülete nyújtja a legszomorubb példáját annak, hogy a tőkeérdekeltségek terméketlen harca minő áldatlan következményekkel járhat egy kerület fejlődésére. Az évek óta vajudó boráros-téri-híd, amely a telekspekulációk miatt nem válhat valóra; a Gellérthegy tövének nekivezetett Erzsébet-híd, amely egy másik tőkeérdekeltség miatt vette ezt a groteszkül halott irányt; a Déli Vasút folyton eltolódó kitelepítésének kérdése, ahol megint egy harmadik tőkecsoport érdekei gátolják a város fejlődését; a Krisztinából a legrövidebb úton a pesti oldalra vivő közúti közlekedés hiánya; a két villamosvasuti társaság tragikomikus torzszalkodása

a hegyvidéki közlekedés elnyerése miatt; a budai hegyvidéknek közlekedés dolgában rettenetes elhanyagoltsága, mind-mind egy-egy ottmaradt holttetemként mutatja a tőke számum-szelének perzselő pusztítását.

A testi és a fejmunka közös frontjának a tőke gyilkos erejével szemben azonban az adott percben csupán egy fegyver áll a rendelkezésére: az állami és a városi közéletben a politikai demokrácia megteremtése. A *népjogok* ereje az az éles fegyver, amellyel a munkával szemben sorakozó tőke frontját szerteszét lehetjük. Most mindenekelőtt a választói jog megteremtése a legsürgetőbb kötelességünk.

Régi breton legenda ötlük a fejembe. Valamikor réges-régen egy várur elrabolta a nép legszebb leányát és bezárta várának legmagasabb tornyába a többi drága, a néptől elrablott kincsei mellé. Páncélos porkolábokat állított a torony elé, aki sasszemmel ügyeljen a leányra, mert ha az megszökik, akkor magával viszi a várur harácsoló kincseit is és megmutatja majd a népnek, hogy mely ut vezet be a várba. A pribék szüntelen figyel. Csupán minden ötven évben egyszer, úgy 1789-ben, aztán 1849-ben, meg 1914-ben, amikor véreső harmatozik alá az egekben, csupán ilyenkor történik meg, hogy a porkoláb szeme meredten rászegződik a csudás, forró, véres esőre s ilyen-

kor elfelejt a rabra ügyelni. S ilyenkor történik meg, hogy a rableány felhasználja a percet, kiszökik a kapun s kötényében viszi a drágaságokat és kincseket. S amikor tul van a vár árkán, akkor kitért karokkal rohan a nép felé, amely már rég halottnak hitte őt, amely már-már elfelejtette őt és ujjongva szórja szét az emberek közé a várur zsákmányait: a szabadságot, a testvériséget, az egyenlőséget, az emberi jogokat!

Véres eső permetezik az ég aljáról: a reakció, a feudum és a nagytőke páncélos pribékeinek szeme ott csügg a véres harmaton. Most itt a perce, hogy a nép legszebb leánya, a sokáig elzárta, a néptől már-már elidegenedett értelem, a középosztályban kikristályosodott emberi intellektus kisorsranjon a társadalmunkon, még mindig uralkodó középkor kapuján. Itt a perce, hogy tárt karokkal újra magához ölelje a népet, amelytől idegen erőszak oly régóta elzárta, s hogy ujjongó lélekkel, zsongó dallal, teli kézzel szórja ki a nép közé annak rég elharácsoló kincseit: a gondoltszabadságot, az emberjogot és a munkája után mindenkit egyformán, testvériesen megillető jólétet.

Uraim, választók! Tárjuk fel a vár kapuit, hadd özönöljön be a nép: ez a perc egyuttal a magyar középosztály, Magyarország egész értelmisége felszabadulásának perce is lesz. Szét a kapuszárnyakkal!

# Felhívás!

- Aki akarja az általános, a nőkre is kiterjedő titkos választójogot;
- aki akarja a mai erkölcstelen kormányzati rendszer megbuktatását;
- aki akarja az ország gazdasági és erkölcsi erőinek fejlesztését;
- aki akarja a középkori privilégiumok eltörlését;
- aki akarja a föld felszabadítását, a hitbizományok eltörlését;
- aki akarja az állami, nem a multat, de a jövőt szolgáló közoktatást;
- aki akarja a dolgozó középosztály megerősítését és szervezését;
- aki akarja a mindenféle uzsora lehetetlenné tételét;
- aki akarja a nemzetiségi békét;
- aki akarja a munkásság boldogulását és a modern szociálpolitikát;
- aki akarja a militarizmus terheinek csökkentését, az olcsó kenyeret és az igazságos adót;

szóval mindenki, aki akarja a szabad, gazdag, művelt, független új Magyarországot,

az csatlakozzék az ORSZÁGOS POLGÁRI RADIKÁLIS PÁRT-hoz.

**Az ELNÖKSÉG.**

# Budai Napló

XIV. évf.  
102. (570)  
szám.

Buda érdekeit a várospolitikai, közgazdasági, társadalom-, művészet és sport terén szolgáló újság. Előfizetése egy évre 24 korona. Negyedévre 6 korona. Szerkesztősége: I., Bors-utca 24. sz. Kiadóhivatala: II., Fő-utca 7. szám.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
J. VIRAÁG BÉLA

Hirdetés ára: Egy hasáb széles és egy centiméter magas terület egyszeri közlésénél 5 korona. Minden további centiméter 3 kor. Nyilttér sora 10 K. Szöveg között 5 korona. A hirdetések díja a megrendeléskor előre fizetendő.

1917.  
december  
25.

## Békés, boldog karácsonyt!

### Mélyen

bele szántott az ekevas Tabán talajába. A választás eredménye erősen megdöbbentheti azokat, akik a kerület föltétlen urainak vallották magukat és akik két évtizede tartják a tenyerüket a kerületen.

Lelkes, fúrge új emberek jöttek, akik azt mondták, hogy a boldogsághoz nem elegendő, hogy az „1848”-ban benne van minden, nekik ez a minden az életben kell. Nem burok alatt, mint muzeumi ritkaság, — hanem mint életadó eszköz.

Azt is mondták, hogy az 1848, melyet az elnyomott szegénység szült, ma már nagyon megbarátkozott a nagytőkével, mely szolgásgaban tartja a dolgozó népet s a dolgozó középosztályt.

Azt is mondják, hogy azt a Kosuth Lajost valamikor *nópámitónak* mondotta az uralmon levő rend s ma mégis ő a megváltó. Azután azt is mondják, hogy 70 éve lesz már az 1848-nak és hetven év alatt nemcsak az ember kopik el, de lekopik az eszmék népvonzó zománca is. Minden eszme betölti a maga hivatását. Kezdi mint ideál és végül is a gyakorlati politikus kenyerévé lesz. Sok eszmét már nem is rágnak ezek a politikusok, csak kérődznek rajta.

És ha így van, akkor abban is igazuk van ezeknek az új eszmékkel, új irányokkal eltelt fiataloknak, hogy a régi rend helyébe újat kell állítani, hogy azt az elhasznált földet, nagyon mélyen föl kell szántani, hogy az új talajból új erők sarjadhassanak ki.

Arra aztán neki feszítették az ekevasat és egy hét alatt úgy feltúrták a talajt, hogy a régi rend csak a legelámitóbb, a szavazó népet leginkább félrevezető plakáttal tudták némileg eléríteni a szavazástól.

Némileg mondjuk, mert azért akadt ezerkétszáz ember közül negyedfélszáz, aki azt mondotta: nekem ezek az új eszmék kedvesek, én abban az új irányban akarok haladni, mely az emberi méltóság teljes kidomborodásához vezet.

Nem a kis korcsmák népe volt ez, hanem a művelt dolgozó középosztály, mely ezzel közelebb lépett a dolgozó munkás néphez, hogy együtt emeljék fel kriptájuknak azt a nehéz kőfedelét, melyet ősi jel-szavakból, ősi előjogokból nyomott följük az uralmon levők önzése.

Ezek a fiúk mélyen beleszántottak ebbe a korhadó talajba, mély barázdát vágtak és ha jól művelik tovább, bőséges termésük lesz.

Buda, 1917. dec. 25.

**Komisz dolog történt.** „A budafoki helyiérdekű villamos vasut 10-én reggel, egyik napról a másikra felemelte a tarifát 100—150%-kal anélkül, hogy a nyilvánosságot bármilyen módon is erről előzetesen informálta volna. Ennek meg voltak a természetes következményei. Ez a vasut tulnyomóan *gyári munkásokat* szállít és a *középosztályhoz* tartozó szegény existenciákat, akiket a *fővárosi lakáspolitikai* szoritott ki a szomszéd községekbe, továbbá *iskolás* gyermekeket. A megdöbbenes első órái után a munkások összeállottak és rájöttek arra, hogy tulajdonképpen az ő ügyük el van árulva, még pedig hatóságai asszisztenciával, mert hiszen tarifaemelését máról-holnapra csakis valamely hatóság jóváhagyásával lehet életbe léptetni. Ennek az árulásnak a következményét levonták olyan értelemben, hogy este szervezkedve vonultak fel, megállították a közlekedést, felborítottak 15—20 villamos kocsit, azokat az árokba fordították, összerombolták, súlyosan bántalmazták a közúti alkalmazottait, sőt kocsikat föl is gyújtottak. Erre lovasrendőrök vonultak ki, szóval felbomlott a közrend és a közbiztonság ezen a környéken. A gyárak munkája is megszűnt és a munkások zugolódása olyan nagymértékű, hogy a mai puszkaporos levegőben ennek súlyos következményeivel kell számolnunk.” Így adta elő a tényállást *Becsey Antal* a közgyűlésen. Teljesen érthető dolognak tartja tehát ugy ezeknek a dolgozó munkásoknak, mint a még szánandóbb helyzetben levő intelligens osztálybelieknek azt a felháborodását, amely ott kitért, romboló és zuzott és tovább is fog még rombolni, ha segítség nem érkezik. Tény, hogy *abszolút* nem volt időszerű és alkalomszerű ebben a puszkaporos levegőben a munkássággal és a dolgozó intelligens osztálybeliekkel

így elbánni. Ennek a társaságnak a régi jobb időkben volt elég mit eltennie a nehezebb idők nehezebb viszonyainak a nivellálására; így a fővárosnak ezzel a társasággal szemben semmi komoly oka nincs az engedékenységre. És amint a munkásság ledobta és árokba fordította a társaságnak a közlekedési eszközeit, úgy kell a fővárosnak is árokba lökni azokat a törekvéseket, amelyek ezekben a nehéz időkben a polgárság zsebének és érdekeinek a rovására akarnak érvényre jutni. Követeli, hogy a helyiérdekű vasutak üzeme a polgárság a közrend érdekében katonai felügyelet és ellenőrzés alá helyezzessék.

**Hosszu keze van Faludinak** és ma már átér egészen Budara. Mert csak az ő terjeszkedését látjuk abban a suttymban szótt, meglepetésszerűen előkészített tervezésben, mely Budán keres új talajt olyan színházi vállalkozáshoz, mely más alapon a budai résznek *kulturális* létkérdése és *kabarékkal* agyon nem üthető. A nagy és neves apák kicsiny és névtelen fiai a szinpadokon nem igen válnak be, de ez nem lehet jogcim városrészek kulturális boldogítására és ilyen diletáns kísérletekhez talán nem eléggé alkalmas Buda, ahol már akkor három szinpadon játszottak, amikor Pesten még egyetlen egy sem volt. A lehetetlen művészetlen irányhoz méltó az a lehetetlen eljárás a városházán, mely Buda meghallgatása nélkül akar dönteni Buda művészeti sorsa felett. — Kemény kérdések tódulnab a tollunk alá, melyek vezérő embereknek még a családi viszonyaiba is bele nyulnak, — de leszereljük ezeket addig, amíg ez ügyben végleges döntés nem történik. A legkiméletlenebb megtorlással kellene élnünk, utálatos botrányokról kellene a leplet lerántanunk, ha a II. kerületi választmány elterjesztését negligálnak a városházán. Fontos kérdése ez a Vizivárosnak, éber szemmel figyelünk rá.

„**Komótosan**” . . . csak komótosan, ez a valódi budapesti, jobban mondva *városházi* jelszó. Hatásokra számító tanácsnoki nyilatkozatban olvassuk ezt az elavult szót, mely maga is a multból cseng felénk és rettenetesen jellemző a mi városi viszonyainkra. Csak komótosan! — Mikor már egymást ölik az emberek valami hitvány kis lakásért, — akkor komótosan felállítják a lakáshivatalt; — pedig ha a szociális program rendszeres megvalósításával minden kerületben fölépült volna a népszállító, sok ember jutott volna

tisztességes lakáshoz. — Amikor már az alatt álló villák nyakába zudul a királyi várhoz vezető szerpentin ut, — amikor már egymástól nem fér a hajó a téli kikötőben, — amikor már megvásárolta más a Sós-fürdőt, — amikor már hercegség alakul a Sashegyen, — amikor már egy városrész apró gyermekei maláriás beteggé lettek a városmajoron átfolyó ördögárok büztől, — amikor az iskolát csukatja be a tisztü ügyész, mert fertőző betegségeket terjeszt, — amikor és még sok amikor, amikor a tabán őslakó népe már szerteállott, mert ősi helyéről kipiszkálták, de helyébe nem adtak mást, — akkor komótosan, de csak komótosan ballag e sok nyomoruság és baj nyomában a városi adminisztráció.

**A helyettes tanítók sorsáról** emlékezett meg a Budai Napló a mult számában. Engedje meg, hogy a kiuzsorázottságunk teljes képét rögzíthessem le b. lapja hasábjain. Huszonhárom-huszonnégy éves korunkban, a fővárosnál eltöltött három esztendő után, most a háboru alatt napi hat koronával díjaznak bennünket, de csak akkor, ha tanítunk. Szünet, ünnep- és vasárnap egy fillért sem kapunk. Akkor még azt a kis sovány ebédet se ehetjük, amit hétköznapokon. Decemberben például egy egész hónapra egyszáznyolc koronát kapunk. Lehet ebből manapság 30 napig étkezni, ruházkodni és lakást fizetni? Melékfoglalkozást sem vállalhatunk, mert hadi órarendünk a hét felében délelőtt, felében délután kötelező a tanításra. De különben sem tudnánk más munkát lelkiismeretesen elvégezni, mert most nemcsak tanítunk, hanem apát is kell pótolnunk, utána járni gyermekeknek, javítani sorsukon. Mindenki megkapja jogos követelését, csak bennünket zavarnak — a szó szoros értelmében — el vele. Az állam az ideiglenes embereinek megadta a ruhasegélyt, a főváros is megadta mindenkinek a szolgáknak és takarítónőknek is csak — a helyettes tanítóknak nem! Gyül bennünk a keserűség. Sokázt már nem bírjuk. Az intéző körök vessenek magukra, ha erőszakra, durvaságra kényszerítettek bennünket. (F. R.)

Évődés, vagy talán cicázás volt, ahogy egymást kezelték Szekula Gyula és Pető Sándor, a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén, ahol Szekula azt találta mondani, hogy a gáznak rövid időn belül 16 fillérről 26 fillérré való emelése — árdragítás. Pető ezt kifogásolta; — nem árdragítás! Szekula egyideig bizonyított, hogy mégis az, Pető tagadta és végül a békesség kedvéért Szekula kijelentette, hogy hát — nem árdragítás. De már ekkor Pető annyira benne volt az évődésben, hogy most már ő hangoztatta, hogy biz ez árdragítás — de szükség volt rá. Így változnak a vélemények, így évődnek a városatyák.

A zsánzsán elvűek a mimikri elmélet ügyes felhasználásával évek óta, mint képviselőink ülnek a nyakunkon — írja egyik III-ik ker. előfizetőnk — Eddig azonban mostoha — atyáknak nyilvánítottuk őket — most azonban, amikor már anyagilag és szellemileg érezzük a kárt, melyet nemtörődésükkel reánk zúdítanak, nem maradhatunk télenül. A Budai Napló mult számában az óbudai vásárcsarnok megoldásának előadását hallottuk, egy másik hírből kilencezer korona előrelátható veszteséget a halastónál; a Táborhegy folytonos csuszásával egész Óbuda elpusztítására van kilátás (a hegy belsejében hatalmas víztömeg szűrődik át, ami folyton mossa a földet és egyszer egy erőteljesebb erupció Óbuda nyakába zúdítja a hegyet); az állandó várospolitika stagnálás, a félmegoldással küzdő városrendezés nem csábít ide idegent, ami Óbuda lakosságának keresetforrását mindinkább szűkíti, ami ugyancsak anyagi károsodást jelent. Ezért a tett mezejére kellene a lakosságnak lépni és a sok ígéretet megunva, a politikai behálózás leszakagva, mindazokért a tényekért, amiket ígérnek (s ebből nekik lesz hasznuk, mert megválasztják őket) de meg nem tartanak, vagy rosszul tartanak meg és ezzel nekünk, a lakosságnak vagy adófizető alanyoknak kárt okoznak — legyenek azok orsz. képviselőink, városatyáink, vagy fővárosi alkalmazottak! — azokat az 1908. évben 36. sorszám alatt az Országos Törvénytárba becikkelyezett törvénycikk 50-ik §-ában körülírt csalás címén fel kell jelenteni. A felhívott corpus juris hely szerint csalást követ el az, aki azon céltől, hogy magának vagy másnak jogtalan hasznot szerezzen, valaki fondorlattal tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezáltal annak, vagy másnak vagyoni kárt okoz. A csalás elkövetési cselekedete a meg tévedés. Tévedésben van az, aki valamiről nem azt tudja, ami valóban van, vagy valamit nem úgy tud, amint az van. Eszerint a meg tévedés lényege valótlán dolgoknak a való színében való olyatén kápráztatása, a felismerő képesség olyatén behálózása vagy behálózott állapotban való tartása, hogy aki ellen az irányul, valóban látja azt, ami nem való, bekövetkezőnek azt, ami be nem következik. Probáljuk meg most másképen, menjünk a bíróság elé. Legyen vége már a csunya játéknak.

dr. Zs. A.

Büz és iszap, piszok és mosogatólé kígyózik, kószál, terjeng és folyik negyven óbudai utcán. Nincsen kellő csatornázás — csak ott, ahol bizottsági tag urak laknak. Ugy értesülünk, hogy a III-ik kerületben arra akarják kényszeríteni az ügybuzgó városatyákat, hogy évenként legalább egyszer-kétszer költözzenek más utcába, amitől az is fellendülne, rendbe jönne. A városrendezésnek ez is egy módja. Igaz, hogy különös módja, de — uram Istenem! — oly különös időket élünk.

— Egy panaszos levél fölemlíti, hogy az újpesti hidnál épült új és hatalmas gázgyár a szennyvizét, ami kellemetlen szaga gázokkal terhes, ahelyett, hogy egyenesen a Dunába vezetne volna, az óbudai csatornába kapcsolta be. Ennek következménye, hogy az utcák csatornanyílásán orriacsaró ködcszlopok törnek fel és a lakásokban a hiányzó világítógázt a vízvezetékéből és fürdőszobákból kiillanó bűdösség pótolja. Ezért az előre nem látásért és slendrián megoldásért egész Óbuda állandó szidalma kíséri a tervezőket. A legközelebről érdekeltek — a Szentendre, Laktanya és Miklósvilla lakói a Budai Napló útján jelentik be tiltakozásukat a már hónapokig tartó utca és lakás beszennyezés ellen.

Gyalogjárót, igazi, tényleges, járható utat követelünk a tabáni templomtól a Döbrentei-térig. A villamos az ott elhelyezett vaskorlátot majdnem surolja és emberéletek kockáztatása ott minden perc. A háboru csak nem kifogás még ennél is?

## Széljegyzetek

a választáshoz.

Általános beszéd tárgya ma is még a Krisztinában a képviselőválasztás, melynek előzményei oly szokatlanok, a korteskedés mindkét részről oly elütő, oly különös volt, hogy foglalkoznunk kell vele. Nem is annyira mi, mint inkább maga a közönség teszi szövé, ahogy azt a két különböző táborból érkezett levél bizonyítja. A két levélben megnyilatkozó felfogás annyira érdekes, annyira különös világot vet a választásra, hogy a közönség tájékoztatását szolgáljuk azok közlésével.

I.

### Az első „titkos“.

— Hogyan választottak a kerületben. —

December 6-án megtartott választáson Dr. Supka Géza radikális párti jelölt ellenében 945 szöve 334 szavazat ellenében Szigeti János lett a kerület országgyűlési képviselőjévé.

Szigeti János derék, puritán, elvű ember, aki intelligenciájánál és képességeinél fogva mindenestre elég jól be fogja tölteni azt a hivatást, amelyet magára vállalt. Az ő személyét ne érintse ez a néhány sor, mert csak azt a módot akarom szövé tenni, amelylyel a választás történt.

A választásnak ez az új módja nagy meglepéssel töltötte el a pártelnököt, aki szerint ez volt az első titkos szavazás Magyarországon. Hát ha a pártvezetőség meg is van elégedve önmagával, vegye szives tudomásul, hogy az I. kerület polgársága sehogy sincs megelégedve se a választás módjával,

se annak eredményével, mert az egyáltalán nem födi a polgárság igazi akarátát. *A választásnak ez a módja játék a polgárság bizalmával.*

A jelöltség kérdésében a párt 350 tagu végrehajtó bizottsága döntött. Kiből áll ez a végrehajtó bizottság? Ez még 1913. évben, tehát az akkori viszonyokhoz mérten összeállított társaság, amelynek összeállításánál még arra se voltak figyelemmel, hogy a tagok a kerület tagoltságát figyelembe véve, annak részei szerint megfelelő számaránnyal legyenek képviselve. A tagok kétharmadrésze a Tabán és környékéből került ki, amely részen a tabáni polgárság kilakoltatása folytán ma a legkevesebb választó lakik. Nem volt csoda tehát, hogy a végrehajtó-bizottság Szigeti Jánost jelölte, akinek eddigi működési köre tsztán a Tabán kicsi körzetére szorítkozott. 350 embernek nincs joga 7000-nél több választó nevében jelöltet oktrojálni a kerületre, becsületszököttelezetséggel tiltva el a másik két jelöltet attól, hogy föllépjen? Ily játékhoz se a pártvezetőségnek, se a végrehajtó-bizottságnak joga nincsen.

Hogy az I. kerület választópolgársága nem egyhangulag Szigeti Jánost óhajította képviselőül, azt a szavazatok számából lehet legjobban megállapítani. A kerületnek több mint 7800 választópolgára van az 1914. évi jegyzék szerint. Mondjuk ebből elköltözött, meghalt, hadbavonult 2000. A megmaradt 5800-ból leszavazott Szigetire 945, Supkára 339. Tehát mintegy 4600 választó tartózkodott a szavazástól. De a 945 szavazt se mind Szigeti-párti szavazat volt. A Ripka és Perczel-párt becsülettel mind elküldte embereit szavazni. Ez is kitett legalább 560 szavazatot. Azoknak a szavazatoknak a számát, amelyeket tisztán Szigetire leadottaknak kell tekintenünk, nem lehet a legjobb értékeléssel se többre becsülni 350—400-nál. *Tehát egy 7800 választóból álló kerületben 400 szövel is lehet az emberből képviselő, csak érteni kell hozzá!*

Hát ez egyszer megtörténhetett. De a kerület öntudatos polgársága azért öntudatos polgárság, hogy vele se az ellenpártiak, de a saját vezérei se játszhasznak. Ha meg tudta buktatni elleneit, meg fogja tudni buktatni saját vezéreit is és olyan vezéreket fog maga fölé emelni, akik meg tudják becsülni s nem fognak visszaélni a beléjük helyezett bizalommal.

Kapcza Imre.

II.

### Tanulságok.

A krisztinavárosi választás alkalmával először állott egymással szemközt olyan két irányzat, mely a jövő politikai harcait jellemezni és uralni fogja. A szerzett tapasztalatok és tanulságok mindkét félre nézve igen érdekesek és értékesek.

Utoljára győztek régi, elavult jelszavakkal, eszközökkel és fegyverekkel, viszont először mutatkozott be a jövő új éra nemes fegyvereivel: a felvilágosítással és a bátor szembeszállással. Hosszadalmas volna itt a régi rendszer büneivel foglalkozni, elég az az immár minden vitán felül álló

megállapítás, hogy a mostani világégés annak összes borzalmival és következményeivel az ő lelkiismeretén szárad. A háboru alatt tapasztalt nagy igazságtalanságok csak logikai következményei voltak e rendszernek, azonban nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az eddig félrevezetett osztályok *öntudatra ébredjenek*. Fényes dokumentuma ennek a választás eredménye is, mely szerint a leadott szavazatok negyedrésze — a nyomás, a terror, valamint a *nyílt szavazás* dacára — az új radikális eszmék mellé állott és így joggal és nagy reménnyel nézhetnek hivatásuk elé. Ugy látszik, a régi rend urai ezt előre sejtették, sőt mi több, talán általános felzudulástól tartottak, mert a propagandával járó plakátharc utolsó csatájában, félreismerhetetlenül jele volt a bizonytalanságnak, az izgalomnak és a félelemnek. A megrémült pártnak öködbe szorított keze látható ezen a plakáton, melyet még arra is felhasználtak, hogy a felmentetteknek és egyéb függő existenciáknak buzdítására szolgáló radikális párti plakátot *átragasztással* — *eltüntessék*. E hirhedt plakátnak kifakadása, mely a radikálisan gondolkodó önzetlen és abszolút tisztességes polgárokat „nemzetellenes népámitók“ jellel illette, minden komolyabb, jobb érzésű polgárnál valóságos megütközést keltett. Közönséges kortesfogással állván szemben, méltóságon alulnak tartom ezt a csunya választási eszközt itt tovább vita tárgyává tenni. Bizunk az igen közeli jövőben, mely kerülhetetlen bírása lesz a rágalmozóknek.

Egy további tanulsága a választási eseménynek azon általános megismerés, hogy a nyárspolgári csendélet vezetői az ő kicsinyes községi érdekköreikkel nem alkalmasak arra, hogy komoly, nagyfontosságú, az egész nemzetre kiterjedő politikai áramlatok harcaiba befolyást gyakorolhassanak. A kerület urainak lehetnek ambíciói és érdekei helyi jelentőségű kérdésekben, de képtelenek arra, hogy új világáramlatok felismerésével a nagy politika irányításába beleszóljanak. Megjegyzendő, hogy ez tulajdonképpen így volt eddig is. Tszta dolog t. i. az, hogy a kerület évtizedes szervezete: a különböző kaszinók, jótékonyági egyletek és borozó, söröző társaságok minden megfontolás és meggyőződés nélkül a „Függetlenség és 48-as párt“ mögé bujtak, mely párt politikai elveitől tulajdonképpen teljesen távol állnak és annak irányításába semmi beleszólásuk nincsen. Az Apponyi-pártnak egyszerűen exponensei a kerületi pártvezérek, akiknek szereplését ismerjük, de a cégernek használt politikai párttal se érdemes foglalkozni. Lejárta magát és épen az utolsó napok parlamenti eseményei bizonyíthatják, hogy jelszavaik komolyan sem vehetők. Három évtizede ámitják a híveket azzal hogy „Magyarország függetlenségéért“ harcolnak és ime most az első alkalommal

**TÉLI SPORT**  
az  
**ÁLLATKERTBEN!**

**Váltsunk**  
állatkerti bérletjegyet!

egyszerűen félre fordulnak, a 48-as eszmék radikális megoldását időszertlenül megmondják és a 48-as forradalmi eszméktől — egészen nyíltan is — teljesen távol állnak. Radikális szempontból különben is egészen mindegy, akár 48-as, akár 67-es, akár hogy hívják a mai parlamenti pártok vezéreit, mert ezek a jelszavak és ezek a nevek eddig egyforma cél, egyforma érdek és teljesen egyforma korszellem szolgálatában állottak.

Az új és radikális áramlat célja igen egyszerűen fejezhető ki: *ugy, ahogy eddig volt, tovább nem mehet!* Ez a rendszer a lehető legrosszabbnak bizonyult, kulturális és gazdasági szempontból egyaránt.

Reánk vár az a magasztos feladat, hogy harcot indítsunk a korrupció és a tudatlanság ellen, a fiatal, tiszta jellemű tehetségek érdekében és hogy a háborúból — minden jel szerint nemsokára — hazatérő polgártársaink milliói oly eszméket és oly előkészített lehetőségeket találjanak, amelyek a nép életfeltételeit itt e hazában, kívánodrás nélkül egyedül biztosíthatják. Ezt pedig csak radikális eszközökkel lehet elérni, csakis bátor fellépéssel és merész reformokkal lehet ezt a régi, korhadt rendszert megdönteni. Ma már nem arról van szó, vajjon Szigeti János, vagy Supka Géza a kerület képviselője. E két név két ellentétes fogalmat jelent; előbbi a csökönyös konzervatívizmus, utóbbi az új kor forradalmi szelleme.

Vége az „1848” jelszavával való alakoskodásnak!

Itt az 1918 radikalizmusa!

Schey Ernő.

## HIREK

### KARÁCSONY!

Valahol távol, a titokzatos fenyőerdő sötét mélyéből, mintha jönne felénk fehér köntösben, glória-övezte fővel a gyermek, kezében pislogó gyertyavilággal. Apró tenyerével takargatja a lángját. A béke kicsiny mécsvilágát. Az erdőn át még mindig zivataros szelek zúgnak, de mintha már nem tudnák eloltani azt a pici lángot, amely lassan, csendesen jön elénk, mint a megváltozó béke! . . .

. . . Jézus! segíts!

Az ideiglenes városi tisztviselők fizetésrendezését tette szóvá a legutóbbi közgyűlésen Perczel Béla, sürgetve az elintéztet. A legerősebben ez a 8—900 ember selymi ezeket az irtóztató, nélkülözésekkel teli állapotokat és méltányos volna végre is rendezni ezt a hosszasan vajdó ügyet.

Csak 3 napig nem volt gáz és rögtön mindenki tisztában volt vele, hogy mit érne Budapestnek a — földgáz. Kevés politikusnak adta meg a sors oly rövid időn belül az elégtételt, mint Becsey Antalnak, aki a magyar gazdasági kérdések egyik legalaposabb ismerője és élet-halál harcot folytatott annak idején a földgáznak idegen kézre való átengedése ellen. Hiába érvelt azzal, hogy az ország gazdasági függetlenítésének egyik alapja a földgáz. Az ország iparát a szénszükséglet irányítja s amíg azt a külföld adja, függ tőle iparunk. A szénét pótolja a földgáz és ezzel független urai

lettünk iparunk fejlesztésének és irányításának. Akkor süket füleknél beszélt, de egyszerűbe visszaemlékezett Becsey szavaira mindenki, amikor 3 napig nem volt gáz Budapesten. A földgáz kimeneteli nem dugulhatnak el a rossz széntől. És ma már mérvadó helyeken is teljes igazságot szolgáltatnak Becsey akkori fejtegetéseinek. Csakhogy a földgáz kérdése nem szűnt meg és az a csodás műszer, melyet Eötvös-féle unának nevez a világ, Böck Hugó min. tanácsos számításai szerint Kecskeméten is jelez földgázt és Becsey Antalt kérték föl, hogy vetített képekkel kísért előadás keretében ismertesse ott ezt a kérdést. Becsey a kormány ígéretét is magával vitte Kecskemétre, hogy tavaszkor 3 helyen kezdik meg a fúrást s ha nem kálisó, nem petróleum, hanem földgáz van Kecskemét alatt, akkor előreláthatólag nem borul többet sötétség Budapestre, ahol csak 3 napig nem volt gáz és ma már minden ember tisztában van a földgáz jelentőségével.

Lakáshoz jut vegre az istenhegyi katolikus lelkész is, akinek paplakot állít a főváros és e célból megszerezte a Dianna-úton lévő Hindy István tulajdonát képező telket. Hátra van még az átalakítás, melynek 20.000 korona költségét is megszavazta már a közgyűlés.

A titokzatos tó az Átlós-ut és a Villányi-ut között, a Gellérthegy alján ismét aktuális lett azzal, hogy a Villányi-ut rendezése a befejezéséhez közeledik. Sok legenda, mese és monda jár felőle, eredetéről, feneketlen mélységéről. A történelmi száraz tények egészen egyszerűnek tudják mindezt. A múlt század derekán itt egy nagy téglavető állott óriási telken. Pusztagáz lévén a környék, senki sem törődik vele, legkevésbé a város. Az agyagot úgy bányászták, ahogy jól esett és bizony jó mélyen lementek a földbe, mint ahogy megtörtént a Pasaréti-ut mentén is, ahol szintén szédületes mély gödröt ásott ki a téglagyár. A gödör fenekén berendezkedtek a téglagyár akkori tulajdonosai, ott állították föl a gépeket is, mert jól ment az üzlet. A hatvanas évek közepén aztán megtörtént az egyszerű eset, hogy a Duna vize a kavicsos rétegeken átszivárgott és egy nagyobb vízállás idején előntötte az egész gödröt. A víz fenekén maradtak a gépek is, a gépházak is. Ebbe aztán tönkre ment a téglagyár és az egész területet potom áron megvette a Hesz és Beimel cég, mely a régi téglaszárító és égető kemencéket átalakította tömeglakásokká, valóságos csibész-fésket telepítve ezzel Budára. A környék szabályozásával ez megszűnt. — Új életet teremt e vidéken a Villányi-ut, mely az idén elkészült a Szüret-utcaig, de munkálatok már ki vannak adva a Déli-vasút alóljárójáig, melyet 34 méter szélesre építenek át. Ilyen széles a Villányi-ut is. A Déli-vasuttól a Budaörsi utig 43 méter szélesre épül az ut, villaszerű házakkal, az ut egyik oldalán parkirozva. Az egészen új ut-típus *Rumbach* Dezső műszaki tanácsos elismerésre méltó tervei szerint épült, közepén parkos sétauttal és villamos közlekedéssel. A kocsit két oldalt a gyalogjárda mellett lesz. — A tó sorsa még nem dől el. Lehet, hogy egészen feltöltik. Kár volna érte, mert sekélyebb vízzel a park közepén disze volna a vidéknek.

Jó cigány, jó kávé,  
a Batthyányiban!

Hiába vakarózzik a tek. Tanács, amikor egy darabka póttámfalért, amivel a Palota-ut düledező támfalát meg kellett támasztani, — 210 ezer koronát fizet, mert dőlni fog az a fal tovább is, nem lévén becsületes fundamentuma és mire idővel végig alátámasztják, alighanem még egy nullát kell a 210.000-hez ragasztani. Végül mégis csak a polgárság fog vakaróznia.

Várszínházban, ahol hónapok óta se rényen dolgoznak a színpad és a nézőtér átalakításán, február elején esetleg már meg is lehet kezdeni az előadásokat. Ha a Várszínházat csakugyan meg lehet nyitni februárban, az első színmű, amelyet a Nemzeti Színház művészei a Várszínházban fognak bemutatni, „Az erősebb” című dráma lesz, melyet gróf Bánffy Miklós írt, a „Nagyur” szerzője.

Óbuda szenzációja, amit sugya már hetekkel egy esti lap cikke előtt nyújtogattak egymásnak az emberek — elsimul. A tragikus sorsu iskolaigazgató és társai az igazságszolgáltatás nehéz útját járják. A Miklós-téri kisegítő iskola igazgatásától természetesen elmozdították a magáról megfélemezett igazgatót s helyére Beke Mózes igazgatót küldte ki a tanács, aki széles pedagógiai tudásával, igazságossággal párosult erélyével, rokonszenves modorával és becsületességével bizonyára kitünően tölti be új pozícióját. Az ő helyére Hrivnyák János került. A Mintaiskolának volt nagytelhetségű fejlesztője s legutóbb a Hunor-utcai iskola igazgatója.

Gazdát cserélt az I. Donáti-utca 1. és 3. számú ház, amennyiben megvette azt 160.000 koronáért a bácskai rác nábob Dungszy Lázár. — Érdekes vétel az is, hogy az Ilona lépcső 3. számú házat 135.000 koronáért Csók István festőművész vásárolta meg.

Kultur esték rendezését kezdi meg Óbudán 1918 jan. első vasárnapján a Szabad Liceum. Tudományos előadások, fűszerezve kiváló színészek, énekesnők, humoristák, hegedű és zongora virtuozók pompás közreműködésével szerepelnek a műsoron. Minden vasárnap lesz ilyen tanulságos és szórakoztató est a III. ker., Demokrata körben. A sikert agilis munkával a helyi osztály igazgatója Beke Mózes és Szilágyi Károly főv. bizottsági tag, mint elnök biztosítják.

Már csak a farka csörög a tabáni kisajátítások tengeri kigyójának. Nem volt közgyűlés, hogy egy pár tabáni házikó kisajátításáról ne referáltak volna. Most egyszerűen 17 ingatlan szerzett meg a város, még pedig a következő tulajdonosoké: Ballon 68.693 K-ért, Bogisch 40.086 K-ért, Bresl 14.557 K-ért, Csikán 21.707 K-ért, Dollel 11.000 K-ért, Emmer 25.679 K-ért, Farlinger 23.459 K-ért, Fritz 41.750 K-ért, Gamauf 99.259 K-ért, Hauser 95.343 K-ért, Illos 47.409 K-ért, Leffter 36.211 K-ért, Nagy 13.373 K-ért, Oberschall 14.649 K-ért, Schmidt 17.400 K-ért, Strebek 24.149 K-ért, Szikossy 16.598 K-ért. Összesen 561.322 koronáért.

Rossz az orgona a budai evangélikus templomban és az egyház kebelében működő ifjúsági egyesület mozgalmat indított meg annak helyreállítására. Az a tervük, hogy az orgonát renoválják, hogy mire eljön a békének sováróvra várt napja a régi orgona megifjodva csengő tiszta hangon zengje nemzeti imádságunkat: „Isten áldd meg a magyart!” Az orgona egy emberöltőn át szolgált a templomjáró hivatalt, mint Budapest székesfőváros ajándéka. De az idő nyomot hagyott rajta, és sürgős javításra szorult. Azért

HÁZILAG KÉSZÍTETT NŐI, FÉRFI ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰT KEZESSÉG MELLETT RENDKÍVÜL JUTÁNYOS ÁRBAN AJÁNL PREISACH JÓZSEF BUDAPEST, KRISZTINA-TÉR 3.

az ifjúsági egyesület októberben a budai Vigadó nagytermében már rendezett egy hangversenyt fényes sikerrel, egyet pedig decemberben a Korona-utcai polgári iskola termében, teaestély keretében, melyen mintegy 400 vendég vett részt és 1200 korona volt a jövedelem. Ebből a harctéren lévő katonáknak is jut. A hangverseny kimagasló pontja Kalmárné Meiszner Alice éneke volt. De nagy sikert arattak: Horváth Elemérné, Lénárd Erzsébet, Szabó Betűs, Körner Mária és Sehadér Vilma. A mozgalom élén dr. Varsányi Mátyás lelkész és Kalmár Ede gázgyári tisztviselő állanak. — Sajnos még mindig 2800 korona hiányzik az orgonajavításhoz. Ezt a jobb módú hívőknek kellene bepótolni és hozzájárulhatna a főváros is. Ha már adta az orgonát, szőljön továbbra is.

Megszülte Buda méhe és a vérzivataros világháború a Buda Napló testvérkéjét a Budai Ujság-ot. Üdvözöljük. Végzetlenül kedves nekünk az, hogy a „vérbeli” újságírók csinálják. Bizonyára a fiatalabb generáció, mert mi, akik 1885. óta, tehát 32 éve szakadatlanul és kizárólag az irodalomnak és újságírásnak élünk, lassan kivénülünk a sorból. Dr. Plathy György és Szigeti János zsurnalisztikai tevékenységét régen ismerjük, még a „Szabad polgár” hasábjairól. Az új felelős szerkesztő: Drozdy Győző, az újságírók javából való, egyuttal pedagógus. Az első számoknál — természetesen — vissza kellett nyulnia erősen a múltba, hogy belkapcsolódhassék a jelenbe. — Rokonszenvenvel nézünk az új lap működése elé, mert hisz oly sok kérdés — mindegyike Buda vitális kérdése — vár megoldásra, több oldalról való megvilágításra, megvitatásra, hogy Buda érdekeinek csak hasznára lehet az eszmék ilyen cseréje.

Razziát követel a polgári erkölcs egész Budán. A szegény vörösség borítja az emberek arcát, ha estefelé akár a Krisztina-körtnak templom előtti, akár a Margit-körtnak a Török-utca-tól a Margit-hídig terjedő korzóján végigmennek. Fiatal, 14—15 éves diákleánykák, hivatalnokmédik, tulmérész viselkedéssel „fognak” maguknak udvarlót, vagy kettesével-hármasával hangos rivalgással járják végig, — magukat kelleve — az utcát. S közéjük, szinte szerény viselkedéssel a szerelem pénzelt cselédei vegyülnek — legtöbbször igazolvány nélküliek, egyenes veszélyére a nagyon könnyen reagáló, nagyon fiatal férfi-ifjúságnak. Némelyik leány csak mint esti melléklalkozást és mellékkeresetet üzi ezt és napközben hivatalba jár. És ha már a szülők nem eléggé éberrek, akkor a rendőrség tegyen meg mindent a mindinkább terjedő ocsmány baj ellen.

## Mindent leir!

Kozma-féle

### Gépiro és Sokszorosító Intézet

II. kerület, Fő-utca 19. szám.

Leírás. Írógépbe diktálás Stenografálás. Gyors, pontos és megbízható munka. — Igazgató: Kozma Bernát, felső keresk. iskolai gyorsíró tanár.

Telefon: 174—04.

## KATONAI

cikkek, katonai sisóruházatok nagyválasztéka

Preisach József I., Krisztina-tér 3.

Használt pianókat vagy zongorákat rafizelésel kicserélem, vagy legmagasabb áron készpénzért megveszem.

## REISZMANN J.

zongoragyáros

Budapest, II., Zsigmond-u. 1. sz.

Telefon 104-92. — Telefon 104-92

Lendl! . . . Imádságos könyve legyen minden budainak az a füzet, mely Jövöbetekintés címen most jelent meg dr. Lendl Adolf tollából Buda iránt való rajongó szeretete sugárzik annak minden sorából és ha a kormány és város mindazt a szép, okos dolgot, amit Lendl tervez, megvalósítaná, megindulna a népvándorlás Budára, jólétet, kedvesen megszö életet teremtve itt, Budapest díszére, Lendl Adolf örök dicsőségére.

Fázós babák típegtek sorban vasárnap délután a Németvölgyúton. Volt köztük olyan, akinek cipője sem volt, rongyokba takarva apró pici lába. Volt, akit ölben hozott az édesanyja, nehogy meztláb fagyoskodjék. A Tamás-utca sarkán befordultak egy kertajtón. A villában szerető gonddal várta őket a ház urnője, a környék jötevő gondviselője, a gyámi körzet hölgybizottságának elnöknője, Jauernik Nándorné, aki, mint minden évben, most sem feledkezett meg azokról, akiknek nincs mit tenniük a karácsonyára. Harmincöt apró gyermek ült a szalon nagy asztala körül, ölében a nálánál nagyobb zacskó, telve minden jóval, karácsonyára valóval, előtte a párolgó kávé, puha fehér kálacs, szemében az öröm könnye. A körzet maga nem tehetett semmit, se cipője, se ruhája a kicsinyek számára. Egy-kettőnek juttat Badál Ede jó szive, aki kedves nevével ezen a házi ünnepen is résztvett, hogy így is elismerje a háziasszony nagy érdemeit a közjótékonyosság terén. A háboru eleje óta éjjel-nappal végez szolgálatot a Vöröskeresztnek a Keleti pályaudvaron levő kirendeltségénél és gondos anyja körzete szegényeinek. Minden felszáritott könnyért az ég áldása szálljon reá — mondotta köszönetképpen a hatóság és a gyermekek nevében Badál Ede, az előljáró.

Utófény gyanánt most került a közgyűlés elé a rózsahegy-i serpentin-ut egy elintézetlen ügye, a Patay—Magaléle inagatlan kisajátítási ügye. A Kuria 23070 koronában állapította meg a kártalanítást, amit a város most szívesen megfizet, hogy a serpentin-ut aktáit végleg lezárhassa. A serpentin-ut övezte platón az apró házakat már lebontották — érdekes képet nyújt majd ez a vidék a Margit-hid felől, ha ott modern paloták épülnek — régi magyar történeti stílusban vagy egy török mecset.

Közünk nincs, de mintha jussunk sem volna az Állatkerthez, úgy intézik ennek bizottságát, amelynek a közelmúltban elhunyt három tagja helyére ajakát jelölték, de nem a budai bizottsági tagok közül. Vigasztal azonban, hogy ott van Lendl Adolf dr. igazgató, aki törzsökös budai ember.

## KÖZGAZDASÁG

Kassa-oderbergi vasut december hó 17-én tartotta Ludvig Gyula v. b. t. t. elnökle alatt rendes közgyűlést, mely az 1916—17. üzletévről szóló üzleti jelentést egyhangulag tudomásul vette és így az igazgatóságnak, mint a felügyelő-

## KIVÁLÓ CIPŐK

FÉRFI, NŐ ÉS GYERMEK SZÁMÁRA NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK BUDÁN I. KER. KRISZTINÁTER 3. SZ. PREISACH JÓZSEF DIVATÁRU-HÁZÁBAN

bizottságnak a fölmentvényt megadta, végül báró Hatvany-Deutsch Bélát és gróf Teleki Sándort 5 évre az igazgatóság tagjává, dr. Hausser Adorjánt pedig 3 évre és dr. Ernyei Pált 1 évre a felügyelő-bizottság tagjává megválasztotta. A zárószámadások adatai szerint az üzleti bevételek az 1916—17. üzletévben 53,795.497 K 42 f-t, az üzleti kiadások pedig 43,526.133 K 82 f-t tettek ki, az üzleti felesleg tehát 10,269.363 K 60 f. volt. A vasut 1917. évi november hó 15-ikével fölemelte a személy- és podgyászdijszabásokat, az áru díjszabások fölemelését pedig 1918. évi január hó 1-ével vette tervbe. A közgyűlés után az igazgatóság tartott ülést, amelyen Ludvig Gyula v. b. t. t. az igazgatóság elnökévé, dr. Lovag Leth Károly v. b. t. t. pedig az igazgatóság alelnökévé egyhangulag újra megválasztott.

## IPAROSÉRDEKEK

### Iparosok és kereskedők!

Fölkérünk az alábbi sorok közlésére és szívesen adunk teret Miskolczi Henrik régi hírlapíró társunk irásának, melyet a budai iparosok és kereskedők különös figyelmébe ajánlunk:

Elérkezett a tizenkettedik órája annak az időpontnak, hogy a budai iparos és kereskedői osztály talpra álljon. Buda történelmi multja parancsoló kötelességet ró mindenik itt élő polgárra, hogy tette keljen a saját és a közérdek érdekében. És erre a tettekre lépésre most is alkalom kínálkozik számukra. Az Országos Kereskedő és Iparos Szövetség kezébe vette a szervezkedés ügyét és ebben a tekintetben minden önérdek kizárásával — segítségére siet a budai iparos- és kereskedői osztálynak. A magyar ipar és kereskedelemnek jogsága van arra, hogy az áldásos béke beköszöntésével minden vonalon szilárd alapot teremtsen, amely alapnak nemcsak a mai, de a jövő nemzedék is hasznát lássa.

Az Országos Iparos és Kereskedő Szövetség a lángelkü székesfehérvári püspök, a szónak és írás művészenek, Prohászka Ottokárnak nemrégiben mondott hatalmas szövegét a magyar iparpártolásra tartja szemé előtt. „A magyar iparnak és kereskedelemnek lenézésétől sorvad el a közélet. Ezt a foltot most és különösen a háboru után örökre el kell tüntetni. A becsületes ipart, a tisztességes kereskedelmet a nemzeti életben okvetlenül be kell állítani, a közgazdaságot a nemzeti élet számára lefoglalni.” Prohászka Ottokár püspök szavait a budai iparos és kereskedői osztálynak is meg kell szívlelni és egész erejével, minden igyekezetével arra törekednie külön és együtt véve, hogy ne az osztrák és cseh, hanem a magyar áru legyen kelenődővé, mindenki saját jóvoltából pártolja a magyar ipart, adjon munkát minden magyar kéznek. A budai Iparos és Kereskedő Szövetség Buda teljes felvirágoztatására törekedjék. Ki kell és ki is fogjuk vivni, hogy Buda épüljön, szépsüljön, gazdaságilag felviruljon, iparosai és kereskedői anyagot és árut kapjanak, hogy a normális élet lüktethessen. Az Országos Iparos és Kereskedő Szövetség ma már olyan erős úgy fent, mint tagjai létszáma folytán minden közigazgatási hivatalban, hogy ki tudja vinni budai testvéreinek azokat az előnyöket, amikhez adózása

Wiener Bank-Verein igazgatótanácsa legutóbb tartott ülésén Kotányi Rezsőt és Urbán Sándort a magyarországi fiókteleplni igazgatóhelyettesi címmel ruházta föl.

Sürgös szükségnek mondotta a Lakás-építési Állandó Bizottság 6500 kislakás építését tavaszra. Halaszthatatlanul sürgősnek tartják, hogy Építőanyag-központ létesüljön, amely összegyűjti az országban fentalálható kész építőanyagot s szabályozza az építőanyagok gyári termelését. Ebben a kérdésben a Bizottság rövidesen érintkezésbe lép az átmenetgazdasági minisztériummal.

A Magyar Petrolcumpar r.-t. most megjelent mérlege hatalmas háborus nyereségről ad hírt. A két millió négyszáz-ezer korona 1,426.510 koronát gyümölcsözött. A társaság részvénytőkéjét három millió koronára emeli föl.

és hazafias kötelessége teljesítése révén teljes joga van. De első kötelessége lesz az Orsz. Iparos és Kereskedő Szövetségnek, hogy azokat a budaiakat, akik kisebb-nagyobb mértékben frontszolgálatot teljesítettek: minden tehertől megmentse, a kereskedelme és ipara üzésében áruval, anyaggal és pénzzel segítse, még pedig nem könyöradományozás, de tisztességes hitelnnyújtás módjával. A budai Iparos és Kereskedő Szövetség minden baján, sérelmén együttes erővel segíteni kell és segíteni fogunk.

Miskolczi Henrik.

A kisipar segítségét célozza a főváros azzal, hogy az Albrecht-Hildegard-alappal kapcsolatosan létesíti a „Budapest székesfőváros kisipari hitelszövetkezete” címen alakult hitelszövetkezetet, melyet a pnzügyminiszter is jóváhagyott. — Ezt az alapot 1858. febr. 20-án fundálta Albrecht főherceg, 2000 pengő forintot téve le Buda és 4000 pengőforintot Pest számára, 1864-ben felesége, Hildegard főhercegnő halálakor még 1000 forintot adott Buda számára. Albrecht főherceg halálakor Frigyes főherceg, az akkor már együtt kezelt alaphoz még 10,000 koronát adományozott. A főváros azután gyűjtést is indított, mely 152,918 koronát hozott, s így az alap ma 224,000 koronával bír. A kisiparosoknak adott kölcsönöket Budán becsületesen visszafizették mindig az iparosok, de Pesten nem, s ezért kellett ott „tartalék-alapot” létesíteni még 1858-ban, mely máig 1 millió és 412 ezer koronára növekedett. Ezt a tartalék-alapot használja fel a főváros a kisiparosok hitelszövetkezetének létesítésére. — A kölcsönt keresőknek levébeli felszólítására szívesen ad felvilágosítást a *Budai Napló* szerkesztősége.

Szerkesztik:

HOLLÓ TIVADAR és R. RÉW SÁNDOR.

Villamos világítási és erőátviteli berendezések

## BUGÁRSZKY ZSIGM.

műszaki és elektrotechnikai vállalat

Budapest, II. kerület, Fő-utca 68. és Gyorskocsi-utca 23. sz.

Gombolyító műhely. Teljesen berendezett próbaállomás villamos készülékek és gépek kipróbálásához. Villamos gépek, készülékek, dynamék, motorok stb. javítása. Villamos felszerelési cikkek gyártása. Telefon-szám 175—27.

Elad! :: Vesz!

Régi-ségek, szőnyegek, butorok, edények,

zálogcédulák jó áron eladhatók! Olcsón vehetők!

GELB SALAMON

I. ATTILA-UTCA 8. SZ.

HADI BUTOR

A háboru alatt is szárazfából olcsón készített portálakat, irodai berendezést, műbutort, ablakredőnyt tervek szerint. :: Javit és polituroz.

PÁSZTOR KÁROLY

díszmű- és műbutorasztalos  
II. MARGIT-KÖRUT 55. SZ.  
Telefon 121-59. Telefon 121-59

EZERNÉL több kiváló orvos és tanár ajánlja.

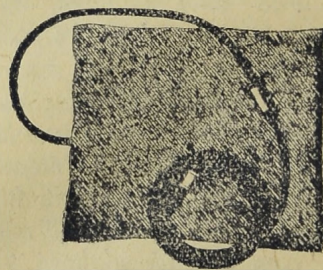


1908. St.-Louis, 1911. Turin Grand Prix.

A KRISTÁLY-FORRÁS

ÁSVÁNYVIZ

Maznos ital ótvágyzavareknál és emésztési nehézségeknél. Hatha-tó szomjcsillapító. Övszer fertőző betegségek ellen.



VILLAMOS TESTMELEGÍTŐ

Dr. Hellbrun rendszer hőmérséklet-szabályozóval. Kapható:

MAGYAR SIEMENS-SCHUOKERT-MŰVEK

BUDAPEST, VII. ker., Teréz-körut 36. SZ.